

Dovrefjell
nasjonalparkstyret

Møteinnkalling

Utvalg: **Dovrefjell nasjonalparkstyret**

Møtested: Dombås

Dato: 05.12.2022

Tidspunkt: 10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Julemat etter møtet

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Arkiv- saksnr
ST 38/2022	Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden, valg av et medlem til å godkjenne protokollen	
ST 39/2022	Referatsaker	
RS 13/2022	Ny vararepresentant i Dovrefjell nasjonalparkstyre	2019/19767
ST 40/2022	Delegerte vedtak	
DS 116/2022	Delegert vedtak - Dalsida LVO - dispensasjon - barmark - nedhenting av 5 kyr - Anne Evensen Torsgård	2022/11092
DS 117/2022	Delegert sak - Dispensasjon - Dovrefjell- Sunndalsfjella NP 2022 - organisert ferdsel - Explora Project v/ Anaïs Eyraud	2022/5225
Saker til politisk behandling		
ST 41/2022	Klage - Eikesdalsvatnet LVO - dispensasjon - riving og oppsetting av nytt naust - Ryssdalsvatnet - Liavegen 133 gbnr 87/1 - Robin Holmes	2022/2343
ST 42/2022	Sak - Dovrefjell-Sunndalsfjella NP - Drivdalen/Kongsvoll/Hjerkinn LVO - Kongsvoll informasjons- og startpunkt, forprosjekt	2022/6214
ST 43/2022	Forvaltningsplan - oppsummering av innspill til oppstartsmelding/prosjektplan	2022/2847
ST 44/2022	Sak - Budsjett og bestilling ("bestillingsdialog")Dovrefjekk nasjonalparkstyre - 2023	2022/11378
ST 45/2022	Møteplan 2023	2022/682
ST 46/2022	Sak - Saker til orientering - Dovrefjell nasjonalparkstyre - møte 05.12.2022	2021/9589

ST 38/2022 Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden, valg av et medlem til å godkjenne protokollen

Ut fra vedtektene for styret skal leder sammen med et medlem godkjenne protokollen. Videre skal fastsettes antall timer til forberedelse (ikke vedtak).

Forvalters innstilling

Møteinnkalling og sakliste ble godkjent.
Til å godkjenne protokollen ble valgt NN

ST 39/2022 Referatsaker

Forvalters innstilling

Dovrefjell nasjonalparkstyre tar referatsak 13/2022 til etterretning.

Til referat:

RS 13/2022 Ny vararepresentant i Dovrefjell nasjonalparkstyre

ST 40/2022 Delegerte saker til referat

Forvalters innstilling

Dovrefjell nasjonalparkstyre tar refererte delegerte saker 116-117/2022 til etterretning.

Delegerte saker til referat

DS 116/2022 Delegert vedtak - Dalsida LVO - dispensasjon - barmark - nedhenting av 5 kyr - Anne Evensen Torsgård

DS 117/2022 Delegert sak - Dispensasjon - Dovrefjell- Sunndalsfjella NP 2022 - organisert ferdsel - Explora Project v/ Anaïs Eyraud

Arkivsaksnummer: 2022/2343-9

Saksbehandler: Bernhard Svendsgard

Dato: 22.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Dovrefjell nasjonalparkstyre	41/2022	05.12.2022

Klage - Eikesdalsvatnet LVO - dispensasjon - riving og oppsetting av nytt naust - Ryssdalsvatnet - Liavegen 133 gbnr 87/1 - Robin Holmes

Innstilling fra forvalter

Klagen fra Robin Holmes på vedtak i Dovrefjell nasjonalparkstyres sak 21/2022 ang vilkår 7 avslås, jf. forvalters vurdering.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Saksopplysninger

Robin Holmes søkte om å få rive sitt naust ved Ryssdalsvatnet i Eikesdalen LVO og om tillatelse til oppsetting av nytt naust på samme tomt. Dovrefjell nasjonalparkstyre gjorde i møte 20.06.2022 slik vedtak:

Dovrefjell nasjonalparkstyre gir dispensasjon til Robin Holmes tillatelse til å rive eksisterende naust og sette opp nytt naust ved Ryssdalsvatnet i Eikesdalen lvo, på disse vilkår:

- 1. Plassering og utførelse skal være som angitt i søknaden, der maksimalt tillatt størrelse er BYA 13,5 m2. Maksimal mønehøyde er 2,4 m og maksimal rafthøyde er 1,4 m.*
- 2. Gammelt naust skal fjernes. Rent treverk kan nyttes til bålved, øvrige materialer skal transporteres ut av området og til godkjent avfallsmottak.*
- 3. Til kledning av fasader skal det brukes tre som materiale.*
- 4. Fargebruk som ikke bryter med omgivelsene, i en halvmørk brunfarget skala, skal brukes.*
- 5. Tiltaket skal være ferdigstilt innen 20.08.2025.*
- 6. Etter ferdigstilling skal bilder fra byggets alle fire fasader sendes Dovrefjell nasjonalparkstyre.*
- 7. Ikke tillatt med pipe og fast ildsted.*

Vedtaket er gjort etter lov om naturens mangfold § 48, jf. § 77

Holmes har påklaget vedtaket og klagen sier:

Tidligere eier som antagelig satte opp denne bua /naustet ,Ottar Lien brukte denne bygningen til fiske /jakt/gjeterbu i følge min nabo .Det kan man tydlig se av hva slags innhold denne bygningen har av gammelt innvetar. Ovn,madrass, bestikk og porselen og kjeler. Se vedlegg bilder .

Min bruk blir den samme men med hovedvekt forvaltning av fiskevann,Ryssdalsvatnet.

Her er gode grunner for ovn i fjellet .

1.Nødbu for fjellfolk i krise da det ikke er mobildekning der inne ,denne bua blir ikke låst.

2.sikkerhet for min familie som skal forvalte dette fiskevannet.

3.Ovnen har alltid vært der inne ,se bilder .

4.Har planer om å lage Rakefisk da er renhold en veldig viktig ting ,da trenger man å koke mye vann .

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Klagesaker behandles av styret.

Verneformål – forskrift

Formålet med opprettelsen av Eikesdalsvatnet landskapsvernområde er å:

- Ta vare på et egenartet og vakkert naturlandskap med innslag av kulturlandskap, med tilhørende planteliv og dyreliv, der kulturminner etter fangst, jordbruk og beitebruk stedvis utgjør en del av landskapets egenart.
- Ta vare på variasjonen i naturen, fra høyfjell med villrein til rike løvskoglier langs Eikesdalsvatnet.
- Ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.

1.2.b. Vedlikehold av eksisterende bygninger, veger, anlegg, gjerder o.l. Alt vedlikeholdsarbeid på bygninger skal ta utgangspunkt i tradisjonell byggeskikk. Arbeidet skal ikke medføre endringer av størrelsen eller eksteriøret på bygninger.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a. Oppføring av nye bygninger til landbruksvirksomhet og som ikke er i strid med verneformålet.
- b. Ombygginger og restaurering av eksisterende bygninger.
- c. Mindre tilbygg til eksisterende bygninger.

...

Forvaltningsplan

6.7.1

I landskaps- og biotopvernområdene kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til:

- Ombygginger og restaurering av eksisterende bygninger.
- Tilbygg til eksisterende bygninger.
- Gjenoppføring av bygninger som er gått tapt ved brann eller naturskade. Bygningen må ha stått der ved vernetidspunktet

Vurdering

Den tillatelsen som ble gitt av Dovrefjell nasjonalparkstyre den 20.06.22 var basert på bruken av bygningen som naust.

Det ble gitt tillatelse til oppføring av nytt og større naust og nasjonalparkstyret selv tilføyde en presisering av at ildsted/pipe ikke er tillatt i en slik type bygning. Presiseringen i gjeldende vedtak var nødvendig, da det i søknaden var nevnt ovn, mens tegningene ikke viste pipe på bygget.

Oversendte bilder fra søker viser at det har vært en gammel oven i bygningen. Bygget er relativt gammelt og innsetting av ovn har trolig ikke vært gjenstand for vurdering av hverken eier eller offentlige myndigheter.

Det var og er en klar forståelse av at bygget er et naust og ikke en bygning for overnatting. Tillatelse til riving og oppsetting av nytt og større naust ble derfor gitt etter naturmangfoldlovens § 48 (generell dispensasjonshjemmel). Et nytt bygg for overnattingsformål er ikke i tråd med hverken verneforskrift eller forvaltningsplan.

Det er mange naustbygg i verneområdene på Dovrefjell. Dersom en skal tillate at disse brukes som fritidsbygg og/eller for overnatting, så vil dette medføre økt ferdsel i områder som er sårbare. For å sikre verneverdiene er det derfor viktig at forskrift og retningslinjer følges.

Verneforskriften sier at det kan gis tillatelse til ombygginger, restaurering og mindre tilbygg til eksisterende bygninger i verneområdet. Det er ikke tillatt med nybygg til andre formål enn landbruksformål.

Forvalter anbefaler derfor at styret avslår klagen og at den blir sendt Miljødirektoratet for endelig behandling.

Arkivsaksnummer: 2022/6214-28

Saksbehandler: Carl Severin Bjurstedt

Dato: 28.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Dovrefjell nasjonalparkstyret	42/2022	05.12.2022

Sak - Dovrefjell-Sunndalsfjella NP - Drivdalen/Kongsvoll/Hjerkin LVO - Kongsvoll informasjons- og startpunkt, forprosjekt

Innstilling fra forvalter

1. Dovrefjell nasjonalparkstyret gir sin tilslutning til forprosjektet og går inn for at det gjennomføres, fortrinnsvis etter alternativ 1, som er det som gir minst konflikt med verneverdier og dyrket mark.
2. Nasjonalparkstyret ber forvalterne framme søknad om finansiering til å utarbeide hovedprosjekt i 2023, med sikte på gjennomføring i 2024.
3. Forvaltere i samråd med styreleder har fullmakt til å godkjenne endelig prosjektplan ut fra endringsønsker fra styret i møtet og eventuelle omforente endringer i prosjektgruppemøte 6.12.2022.
4. Nasjonalparkstyret ber øvrige involverte statlige aktører bidra til at prosjektet kan gjennomføres på best mulig måte.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 2022-11-25 Forprosjekt
- 2 2022-11-04 Mulighetsstudie - Startpunkt Kongsvoll
- t3 Anbudsgrunnlag vedlegg D - Spesifikasjon av prosjektet

Andre dokumenter i saken

4. Naturmangfoldloven – NML, [kap. II om bærekraft...](#) og [V områdevern...](#)
5. Forskrift for [Drivdalen/Kongsvoll/Hjerkin LVO...](#)
6. [Forvaltningsplan for verneområdene på Dovrefjell...](#)
7. [Besøksstrategi med kommunikasjonsplan](#) for verneområdene på Dovrefjell
8. Rundskriv om [forvaltning av verneområder...](#)
9. [Kulturminner i områder vernet etter naturmangfoldloven M-420...](#)
10. [Delegeringsreglement for Dovrefjell nasjonalparkstyret...](#)
11. [Horisont Snøhetta, hovedrapporten...](#)

Nasjonalpark	Dovrefjell-Sunndalsfjella
Naturresevatner	Flåman, Bjørndalen, Søndre Snøfjelltjønn, Mardalen
Landskapsvernområder	Hjerkin med biotopvern, Drivdalen/Kongsvoll/Hjerkin, Knutshø, Åmotsdalen, Dalsida, Eikesdalsvatnet, Åmotan-Grøvdalen, Jora, Fokstugu
Biotopvernområder	Torbudalen, Sandgovbotn-Mardalsbotn

12. [NINA-rapport 2061, Sårbarhetsvurdering av ferdselslokalteter på Dovrefjell – Moskusstien og Stroplsjødalen](#)
13. [Oppsynsrapport Snøhetta Øst – villreinens arealbruk, uke 34/35 \(2022\)](#)

Saksopplysninger

Besøksstrategien vår (dokument 7) har som et tiltak å utvikle Kongsvoll som startpunkt / innfallsport. Et annet tiltak i besøksstrategien var å vurdere tiltak i Stroplsjødalen ut fra stor besøksbelastning, påpekt bl.a. i Horisont Snøhetta (dok. 11). Dette resulterte i at NINA ble engasjert til å utarbeide en sårbarhetsanalyse som forelå høsten 2021 (dok. 12). Denne anbefaler blant annet å prøve å få mer av ferdselen innover Stroplsjødalen til å starte fra Kongsvoll i stedet for fra Grønbakken. Dette behovet ble svært tydelig sist høst, se rapport fra SNO (dok. 13). Ut fra dette lyste forvalter før sommeren 2022 ut en anbudskonkurrans (se vedlegg 3) om å få utarbeidet en ideskisse og ut fra denne et forprosjekt for Kongsvoll som startpunkt. Det var søkt og bevilget midler til dette i bestillingsdialogen for 2022.

Anbudskonkurransen ble gjennomført med bistand av Statsforvalterens fellesadministrasjon (STAF) i deres nettbaserte løsning. Dette forenklet utvilsomt arbeidet og gjorde en mest mulig objektiv vurdering av flere sterke tilbydere mulig. Etter at konkurransen var avgjort og prosjekterende firma (Nordplan AS, Vågåkontoret) valgt, ble det etablert en prosjektgruppe som har samarbeidet med Nordplan i tre møter, i tillegg kommer kontakt med forvalterne ved behov.

Nordplan har utarbeidet ideskisse i to alternativer (vedlegg 2), som sekretariatet har vurdert og bedt Nordplan AS gå videre med å utvikle til et forprosjekt – også dette med begge alternativer. Dette blir ettersendt til møtet (vedlegg 1) – frist for ferdigstilling av utkast er 30.11. Forslag til forprosjekt var planlagt drøftet i prosjektgruppa 30.11. og justert ut fra dette og eventuelle innspill fra styret. Dette møtet måtte imidlertid utsettes til 6.12. slik at styrebehandlingen kommer først. Derved får ikke styret med eventuelle merknader fra prosjektgruppa. Om man i møtet den 6.12. får signaler om at dette alternativet ikke er gjennomførbart, vil alternativ 2 også utredes som forprosjekt.

Forslaget viser hvor fotgjengertrafikken skal styres, plassering av startpunkter og informasjonspunkter og organisering av parkering som innebærer å sanere søndre del av dagens parkering mot E6, der det i dag ikke er autovern, og tilrettelegge det som nå er bak autovernet bedre. Videre ny parkering enten ved stasjonen eller på enga ved avkjøring til stasjonen, mellom E6 og Driva.

Forvalter viser til forprosjektet for detaljer i prosjektet og dette og prosjektspesifikasjonen nærmere beskrivelse av organiseringen av arbeidet.

Selv om det ligger utenfor vårt primære ansvarsområde, har parkering og trafiksikkerhet vært sentrale i arbeidet. Dette er ikke tilfredsstillende i dag, og vi har her måttet ta et ansvar som delvis ligger nærmere andre aktører.

Det er noen utfordringer som kan skape problemer for gjennomføring:

- Alternativ 1 forutsetter bruk av brua til Kongsvoll stasjon. Brueier, Bane NOR er negativ til dette, uten at vi har lyktes i å få klart svar på hvorfor ut over bekymringer for vedlikehold og på hva som i tilfelle skal til for å kunne bruke brua.
- Alternativ 2 kolliderer med jordvern hensyn og kan være i konflikt med registrert verdifull natur. Vi har vært i kontakt med kommunen og Statsforvalteren i Trøndelag. Disse stiller seg ikke direkte avvisende, men kan ikke forkuttere utfallet av eventuell dispensasjonssøknad om / regulering til å etablere parkering på dyrket mark. Vi har meldt inn behov for detaljert kartlegging ([NiN – natur i Norge](#)) i Kongsvollområdet til Miljødirektoratet via Statsforvalteren, men vet ikke om dette får ressurser.

Disse forhold har begrenset mulige alternativer:

- Er alternativ med parkering på jordet nord for fjellstua, øst for E6 stoppes av vegvesenet, som ikke vil akseptere ny avkjørsel. Vegvesenet aksepterer heller ikke et hull for forgjengere i autovernet vest for E6 vis av vis port på østsida her – dette ville samle fotgjengerkryssingene, men vegvesenet vurderer farepotensialet for kollisjon med usikret ende av autovernet som større enn faren ved ikke å samle fotgjengerkryssinger. Det beste vil selvsagt være undergang, men vegvesenet kan ikke finansiere dette.
- Riksantikvaren / fjeldstuen (Frich's) aksepterer ikke utvidet parkering på enga øst for fjeldstuen av kulturvern hensyn. Dette hadde frigjort det som i dag er kundeparkering mellom fjeldstuen og E6 til allmenn parkering.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Prinsipielle avgjørelser og budsjett er styrets ansvar. Saken berører begge.

Verneformål – forskrift

Konkret ligger aktuelle tiltak i Kongsvoll landskapsvernområde. Dette har følgende formål: «... å bevare til forsknings-, undervisnings- og rekreasjonsformål natur- og kulturlandskapet, plantelivet og det kulturhistoriske miljø omkring Vårstigen og Kongsvold fjellstue.»

Fra vernebestemmelsene:

- «4. På statens eiendommer skal Direktoratet for statens skoger treffe tiltak for å holde dyrket mark og beiteland åpne ...
5. Utenom nåværende bebyggelse kan det bare oppføres bygninger tilknyttet jord og skogbruk, forskning og undervisning, turisthytter, jakt- og fiskebuer, naust eller lignende. Planer om tiltak som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter, herunder alle former for nybygg og veianlegg, kan ikke settes i verk uten godkjenning av Direktoratet for statens skoger.
7. Disse bestemmelser er ikke til hinder for trafikk med jernbane og på riksveien (E6) eller arbeider som er nødvendige i forbindelse med drift, vedlikehold og tiltak i tilknytning til disse anlegg. Planer om nye anlegg og utvidelser, herunder grustak og rasteplasser skal forelegges Direktoratet for statens skoger. Camping i tilknytning til motorisert ferdsel er ikke tillatt utenom dertil innrettede telt- eller campingplasser.
8. Direktoratet for statens skoger kan etter søknad gjøre unntak gjøre unntak fra disse bestemmelsene i den utstrekning det ikke kommer i strid med formålet for landskapsvernområdet.»

Direktoratet for statens skoger var forvaltningsmyndighet ved opprettelsen, i dag er dette nasjonalparkstyret.

Forvaltningsplan

Tiltaket er forankret i besøksstrategien, som er en del av forvaltningsplanen.

Naturmangfoldloven

Dispensasjoner må vurderes etter de miljørettslige prinsippene i §§ 8-12 jf. § 7.

§ 48 jf. § 77 1. ledd åpner for dispensasjon til tiltak som ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Begge vilkår må være oppfylt.

Presedens

Vi har presedens for at oppsetting av skilt og liknende i dette landskapsvernområdet krever dispensasjon fra nasjonalparkstyret, jf. bl.a. Kongevegprosjektet.

Vurdering

Nasjonalparkstyret har hjemmel til å foreta skjøtsel uten at det foreligger dispensasjon, jf. naturmangfoldloven § 47. Tiltak utover det som kan defineres som skjøtsel krever dispensasjon også om forvaltningsmyndigheten er tiltakshaver. Forvaltningsmyndigheten kan selv behandle dette, men ved eventuell klage må det oppnevnes setteforvaltningsmyndighet.

Dispensasjonsbehandling blir i tilfelle aktuelt etter at prosjektplan for hovedprosjektet er ferdigstilt. Konkret vurdering etter naturmangfoldloven 8-12 må foretas da, men ideskissen ser i liten grad til å berøre naturmangfoldet negativt, med mulig unntak for parkering på dyrka mark (alt. 2) som kan berøre verdifull naturbeitemark. Eventuell NiN-kartlegging til sommeren kan gi bedre vurderingsgrunnlag her.

Nordplan AS har etter forvalters vurdering gjort et godt og ryddig arbeid under stramme tidsrammer. Forvalter vurderer forprosjektet som et godt forslag innenfor de temmelig trange fysiske og formelle rammene for prosjektet og de begrensninger som kommer i tillegg fra berørte (statlige) grunneiere. Nasjonalparkstyret inviteres til å gå videre med prosjektet, da fortrinnsvis etter alternativ 1. Forvalter vurderer dette som det beste alternativ i forhold til verneverdiene og andre verdier, da det i liten grad berører arealer som ikke allerede er berørt, til parkering. Ut over dette er det marginal forskjell på alternativene.

Om styret ikke ønsker endringer i forprosjektet, fremmer forvalter forslag om at følgende i punkt 3 strykes:

(...) endringsønsker fra styret i møtet og (...)

Dersom det i prosjektgruppemøtet etter styremøtet kommer fram vesentlige endringer styret bør ta stilling til, vil det være aktuelt med et raskt innkalt ad hoc-møte på Teams.

Oppdragsgiver
Oppdrag
Rapport type
Prosjektnr.
Dato

Dovrefjell Nasjonalparkstyre
Startpunkt/Innfallsport Kongsvoll
Forprosjekt
22177
25.11.22

Forprosjekt

Dovrefjell nasjonalparkstyre

Startpunkt/innfallsport Kongsvoll – forprosjekt

Innhold:	side
1 Innledning	3
1.1 Bakgrunn for prosjektet	3
1.2 Medvirkning	4
2 Eksisterende situasjon	4
2.1 Kongsvoll	4
2.2 Antall besøkende	7
2.3 Brukergrupper	8
2.4 Planstatus	9
2.5 Grunneiere	10
3 Beskrivelse av foreslåtte alternativer	11
3.1 Vurderte alternativer	11
3.2 Drøfting av alternativene	13
3.3 Vår anbefaling for plassering	16
4 Beskrivelse forprosjekt	17
4.1 Innhold i forprosjekt	17
4.2 Utforming parkering	17
4.3 Utforming og plassering, startpunkt og informasjonspunkt	18
4.4 Strukturering av fotgjengertrafikk	19
5 Videre prosjekt	20
5.1 Neste fase	20
5.2 Behov for formelle avklaringer	20

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Nordplan AS har av Dovrefjell nasjonalparkstyre fått i oppgave å vurdere plassering og utforming av innfallsport for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og de øvrige verneområdene på Dovrefjell. Innfallsporten skal lokaliseres på Kongsvoll i Oppdal kommune.

Prosjektet omfatter et mulighetsstudie og forprosjekt for etablering av innfallsport på Kongsvoll, der denne rapporten utgjør andre fase, som er forprosjektet.

Dette forprosjektet er utarbeidet på et grovt, overordnet nivå, hvor hovedprinsippene rundt løsninger avklares. Detaljert koordinering og dimensjonering av informasjonsmateriell, og avklaringer rundt innholdet i disse fra ulike aktører vil ikke være del av forprosjektet, og vil måtte gjennomføres i senere fase (hoved-/detaljprosjekt).

NINA har utarbeidet en sårbarhetsvurdering for Stropplsjødalen, sør for Kongsvoll (rapport nr. 2061, 2021) der de foreslår å flytte utgangspunktet for trafikk innover Stropplsjødalen fra Grønbakken og nordover til Kongsvoll, av hensyn til villreinen. Dette er videreført i besøksstrategien for Dovrefjell Nasjonalpark m/tilhørende verneområder. Det er derfor viktig å gjøre Kongsvoll godt tilrettelagt som innfallsport, og sikre at området tåler økt besøk.

Målet med studiet er å gi besøkende en bedre opplevelse og bedre informasjon om verneområdene og kulturminner/-miljøet i området. Dette ønskes i hovedsak løst ved å etablere startpunkt og informasjonspunkt i tilknytning til fjellstua og tilgjengelige parkeringsplasser. Det er også sett på løsninger som styrker trafiksikkerheten og mulighet for å øke parkeringskapasiteten. Prosjektet skal på bakgrunn av dette bidra til å styre ferdsel inn i verneområdene der det er ønsket ut fra sårbarhetsvurderinger.

En **innfallsport** er ifølge Miljødirektoratet sin merkevarestrategi for nasjonalparker *summen av all tilrettelegging som møter og kanalisere besøkende fram til en opplevelse av hele/deler av verneområdet/verneområdene*. Det vil si helheten av alle anlegg, med parkeringer, naturstier, informasjon og øvrig tilrettelegging. Miljødirektoratet har definert tre forskjellige punkter for å omtrentlig beskrive nivåer på innfallsporter: informasjonspunkt, startpunkt og utkikkspunkt (figur 1).

INFORMASJONSPUNKT

- aktuelt i tilknytning til alle nasjonalparker
- ofte i tilknytning til andre aktørers stoppesteder (rasteplasser, utsiktspunkt, ved bom, infotorg mv)
- brukergrupper; alle
- skilt og tavler (evt benker)
- informasjon/budskap avklart i en informasjonssplan
- investering: opp til 0,25 mill + årlige driftsutgifter

STARTPUNKT

- aktuelt for nasjonalparker med etablert sinett
- avklart i forvaltningsplanen
- det beste utgangspunktet for turgåeren
- ligger ofte langt unna hovedferdselsåre og er nødvendigvis ikke et attraktivt eller egnet område for opphold
- parkering og informasjon
- informasjon rettet mot turgåer
- investering: fra 0 - 1 mill + årlige driftsutgifter

UTKIKKSPUNKT

- aktuelt for nasjonalparker med høy besøksgrunnlag og høy attraksjonsverdi
- store krav til tomt
- bredt tilbud til alle grupper av besøkende skal være en attraksjon og et besøksmål i seg selv
- visuell profilering av merket med alle elementer
- investering: fra 2 - 5 mill + driftsutgifter

Figur 1: Utklipp fra Miljødirektoratets merkevarestrategi som viser definisjoner på informasjonspunkt, startpunkt og utkikkspunkt.

Utkikspunkt vil ikke være aktuelt på Kongsvoll, da det ikke er ønskelig å øke attraksjonsverdien for området. Innfallsporten kan således kun inneholde informasjonspunkt og startpunkt i henhold til den overnevnte merkevarestrategien. Det skal videre ikke legges opp til sitteplasser eller rasteplass/bålplass, av samme begrunnelse som over med tanke på attraksjonsverdi.

1.2 Medvirkning

Ved oppstart av prosjektet med mulighetsstudien ble det opprettet en prosjektgruppe, med deltakere fra de mest sentrale aktørene på Kongsvoll. Denne prosjektgruppen har i tillegg til Nordplan AS og nasjonalparkforvalterne bestått av representanter fra følgende aktører:

- Statens Vegvesen.
- Statsbygg.
- Bane NOR.
- Frichs Kongsvoll.
- Fylkeskommunen.
- Trøndelag Fylkeskommune.
- Statens Naturoppsyn.
- Fjellhagen/Pilegrimsleden.

Det har vært gjennomført to møter i prosjektgruppen – ett fysisk med befaring på Kongsvoll, og ett via Teams. Tredje møte vil bli gjennomført før forprosjekt sluttføres. Mellom disse møtene har grove skisseforslag av lokalisering/organisering vært sendt ut til prosjektgruppa for gjennomsyn og tilbakemelding.

I tillegg til prosjektgruppa har en rekke andre aktører fått tilsendt både møtereferater og overnevnte skisser til orientering. Herunder blant annet DNT, Riksantikvaren og kommersielle aktører i området. Disse aktørene har da også hatt anledning til å komme med merknader/innsspill til referater og skisser.

Nasjonalparkstyret v/Forvalterne har i tillegg vært i kontakt med Oppdal kommune, samt Statsforvalteren. Videre avklaringer rundt en eventuell planprosess mv. vil måtte formaliseres i hovedprosjektet – se også kommentar i senere avsnitt. Oppdal kommune vil få utkast til forprosjekt til gjennomsyn, samt referater fra siste møte i prosjektgruppa.

2 Eksisterende situasjon

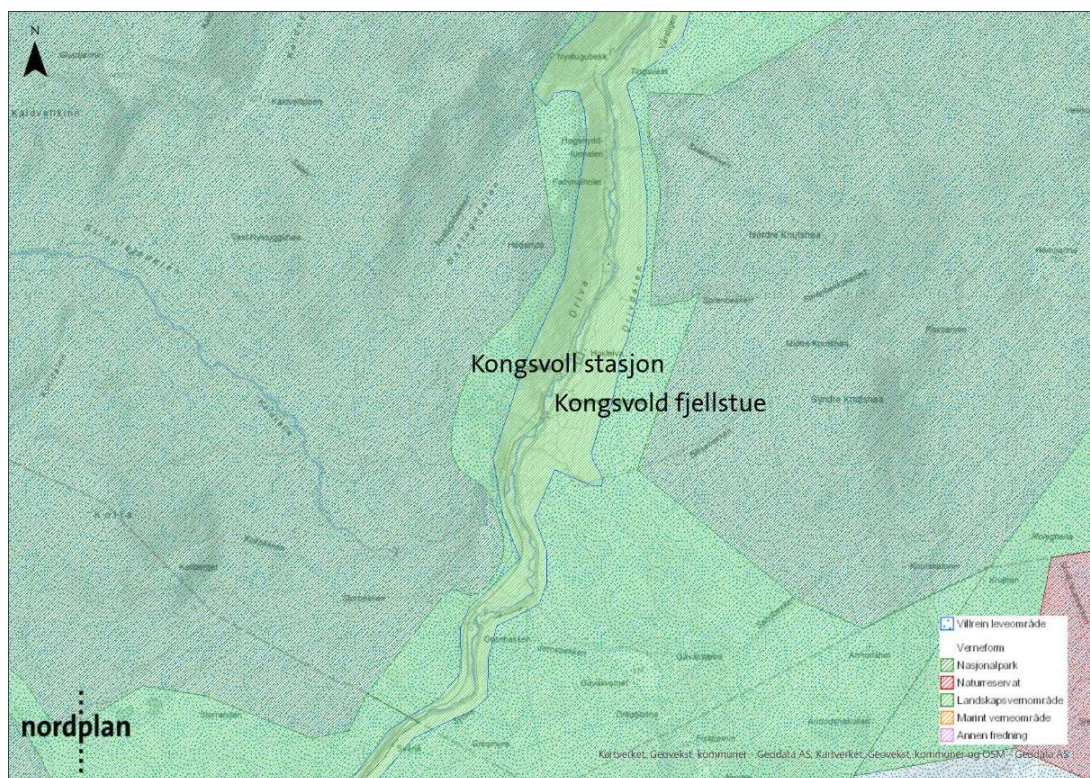
2.1 Kongsvoll

Kongsvoll ligger i nær tilknytning til både E6 og Dovrebanen, og har vært et viktig område for reisende helt tilbake til 1100-tallet. Her ligger både Kongsvoll stasjon, som er stoppested på Dovrebanen, Kongsvold fjeldstue og Kongsvoll botaniske fjellhage.

Stasjonen åpnet i 1921, samtidig med Dovrebanen. Bygningene ble tegnet av Erik Glosimodt, og er i dag vedtaksfredet. Kongsvold fjeldstue består av et fredet bygningstun, og eies i dag av Statsforvalteren og Riksantikvaren, men driftes av Frich's. Den botaniske Fjellhagen ble etablert samtidig med stasjonen, som et samarbeid mellom den kjente botanikeren Thekla Resvoll og jernbanens gartnere. Fjellhagen var opprinnelig etablert ved stasjonen, men er i dag flyttet og ligger like sør for fjellstua.

Kongsvoll ligger innenfor Hjerkin/Kongsvoll/Drivdalen landskapsvernområde, og grenser til Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark i øst og vest (fig. 2). Området ligger også tilgrensende villreinområdene Knutshø i øst og Snøhetta i vest. Miljødirektoratet har vurdert områdene

rundt Kongsvoll som svært viktige friluftslivsområder, der området sentrert rundt stasjonen og fjellstua er beskrevet som særlige kvalitetsområder.

Figur 2: Kart med oversikt over verneområder og villreinområder tilgrensende Kongsvoll. Lys grønn viser utstrekningen til landskapsvernområder, mens mørk farge viser nasjonalparken. Blå prikket skravur oppå lagene for verneområder viser villreinens leveområder i Knutshø (øst) og Snøhetta (vest).

Kongsvoll er startpunkt for fotturer både øst og vest i nasjonalparken, og både Pilegrimsleden mot Nidaros og Gamle Kongeveg går gjennom området. Moskusstien går også via området, og Kongsvoll er mye brukt som utgangspunkt for denne.

Fjellstua tilbyr overnatting og servering, og har åpent for gjester hele året.

Parkering

Det er i dag etablert parkering både foran fjellstua, på østsida av fjellstua (for gjester til fjellstua), langs E6 sør for fjellstua og nedenfor stasjonen (fig. 3). Deler av parkeringen langs E6 er adskilt fra vegbanen med rekkverk, mens sørlig del er usikret. Dette området utgjør ca. 50 plasser. Plassene innenfor det inngjerda området, samt ved stasjonen, er avgiftsbelagt (gratis for fjellstuas gjester), mens de usikrede plassene lenger sør er gratisparkering.

De usikrede plassene mot sør utgjør en stor risiko med hensyn til trafiksikkerhet, da plassene ligger helt inntil hvitstripa på veien, og det tidvis er høy fart og stor trafikk forbi stedet.

Figur 3: Foto til venstre og nederst til høyre viser situasjonen langs E6, sør for fjellstua. Foto oppe til høyre viser parkeringsplassen bak fjellstua.

Skilting og informasjon

I dag finnes det en rekke informasjon spredt rundt i området, som både gir informasjon om fjellstuas historie og arkitektur, info om verneområdene fra Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalparkstyre og Statens Naturoppsyn, Pilegrimsleden, Kongevegen og DNT sitt rutenett, i tillegg til informasjon fra Fjellhagen. Alle med ulik utforming (fig. 4-5). I tillegg er det satt opp stolper/veivisere utformet etter Miljødirektoratets merkevarestrategi.

Det er et stort behov for å samle, samordne og strukturere informasjonen i området – både med tanke på plassering og utforming.

Figur 4: Et utvalg av ulike skilting på området. Oppe til venstre: merke T-ruter. Oppe til høyre: Pilegrimsleden og Kongevegen. Nede til venstre: informasjon om Moskus. Nede til høyre: informasjon om nasjonalparken.

Figur 5: Til venstre: informasjonstavle om Kongsvoll fjellstue. Til høyre: info om verneområdene, på fasade mot parkeringsplass.

2.2 Antall besøkende

Antall besøkende til Dovrefjell Nasjonalpark og verneområdene omkring har de siste årene vært økende. Sommersesongen 2022 var det mellom 15. juni og 15. september registrert over 20.000 besøkende på stiene vestover fra Kongsvoll samt på Grønbakken, lenger sør. I tillegg kommer besøkende til Fjellstua, samt til Fjellhagen. Vinterstid er Kongsvoll et viktig startpunkt for skiturer særlig østover mot Knutshøene og vestover mot Reinheim og Snøhetta.

Vernemyndighetene ønsker ikke økt ferdsel i verneområdene, men ønsker at den ferdselen som er i større grad skjer med Kongsvoll som utgangspunkt, slik at trafikken fra Grønbakken begrenses.

Fjellhagen ønsker derimot flere besøkende til sitt anlegg. De regner ca. 3000 besøkende i sitt anlegg per sesong slik situasjonen er i dag.

Det har også kommet innspill fra kommersielle aktører som arrangerer guidede turer, der de mener det er behov for en relativt stor økning av parkeringskapasitet i området; opp til 150 plasser for å ta høyde for fremtidig vekst i besøkstallene. Riksantikvaren og fjellstua mener derimot at parkeringskapasiteten er tilstrekkelig for de behovene som er på Kongsvoll i dag, og at kapasiteten ikke bør økes vesentlig.

Hvor mange plasser man skal legge til rette for i området, må veies opp mot mange hensyn – blant annet landskap, verneverdig bebyggelse, trafiksikkerhet og økonomi/investeringsbehov.

I oppdragsbeskrivelsen for mulighetsstudien er det anbefalt at man tar høyde for 25-30 000 besøkende per år. Om man antar at 80 % av disse er i sommerhalvåret (mai – oktober), og at 60 % av disse igjen kommer i juli/august, kan man i toppsesongen estimere ca. 240 besøkende per dag i snitt. Ikke alle besøkende kommer med bil – en del kommer med toget, og en del til fots via pilegrimsled og kongevei. Om man antar at 80 % kommer med bil, utgjør dette 192 personer per dag. Om man videre i snitt beregner 2 personer per bil, blir dette et parkeringsbehov på ca. 100 p-plasser i høysesongen.

Siden man ikke har noen klar statistikk for antall biler per dag i høysesong, vil ovennevnte analyse naturlig nok være forbundet med en viss usikkerhet. Vi mener imidlertid at 100 plasser bør kunne tilrettelegges i området uten at dette medfører alt for store inngrep i natur og landskap.

Å skulle tilrettelegge for 150 plasser vil medføre forholdsvis store inngrep i området. At kapasiteten må økes noe ut ifra dagens situasjon synes imidlertid nødvendig, ikke minst ut ifra besøksstrategien som legger til rette for kanalisering av utfart vekk fra Grønbakken, samt at plasser ved E6 sør skal saneres. Ved en nøktern utvidelse til 100 godt tilrettelagte plasser, som vi nå foreslår, vil man få økt parkeringskapasitet og bedret trafikksikkerhet i området, uten at dette medfører for store inngrep.

2.3 Brukergrupper

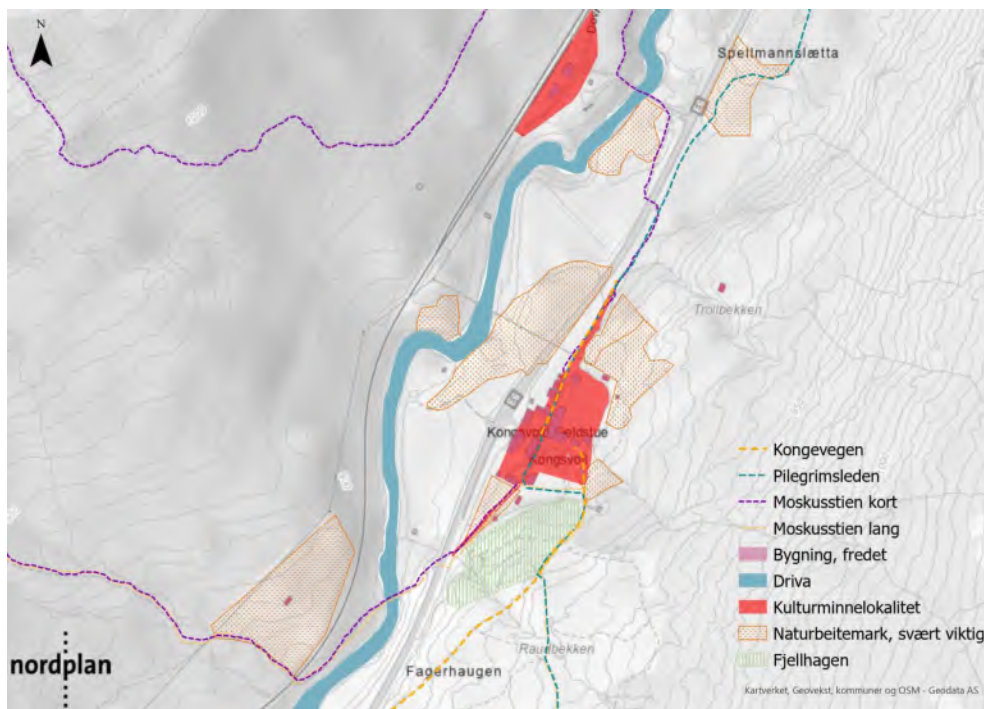
De besøkende til området kommer i mange kategorier, og fra flere retninger (fig. 6). De viktigste besøkende er følgende grupperinger:

- Skiturer til Knutshøene.
- Dagsturister. Går på egenhånd, ofte for å se moskus.
- DNT-turister.
- Moskesturer med guide.
- Botaniseringsturer.
- Vandring på Pilegrimsleden og Gamle Kongeveg.
- Overnattingsgjester på Kongsvold fjeldstue.
- Dagsbesøkende på kroa og fjellstua.

Disse ulike gruppene har ulike behov, og ulike fokusområder ved sine besøk. Forprosjektet skal forsøke å hensynta alle brukergruppene, men med fokus på tilrettelegging og informasjon rundt verneverdiene i området.

Det er flest besøkende som ankommer stedet med bil, og disse tilhører alle de overnevnte kategoriene av brukergrupper. De som ankommer til fots, tilhører i stor grad vandrere fra Pilegrimsled og Kongvevei, som kommer enten fra sør eller nord. De som ankommer med tog skal ofte videre til fots inn i verneområdene – gjerne på lengre turer, over flere dager.

Alle disse ulike brukerne og ankomstretningene medfører en god del gangtrafikk på begge sider av E6, og på de fleste kanter rundt tunet på Fjellstua.

Figur 6: Oversiktskart over de viktigste gangstiene og historiske veiene i området.

Det er stort behov for å strukturere denne gangtrafikken noe – spesielt gjelder dette trafikk langsmed og på tvers av E6, som i dag fører til farlige situasjoner i trafikken.

2.4 Planstatus

Området er ikke regulert og gjeldende plan for området er derfor kommuneplanens arealdel for Oppland kommune (2019-2030) (fig. 7).

Figur 7: Utklipp fra gjeldende kommuneplan for Oppland kommune. Kongsvold Fjeldstue ligger innenfor lilla markering.

I kommuneplanen er arealet på Kongsvoll i hovedsak avsatt til formålet LNFR (landbruk, natur og friluftsliv samt reindrift), foruten arealet ved fjellstua som er avsatt til nåværende næringsbebyggelse. Området ligger også innenfor hensynssone H110 for nedslagsfelt drikkevann og H560 for bevaring av naturmiljø (buffersone nasjonalt villreinområde og Driva med buffersone), i tillegg til at deler av området er båndlagt etter kulturminneloven (fjellstua) og naturmangfoldloven (knytt til nasjonalparken).

2.5 Grunneiere

Dagens grunneiere i området består av følgende aktører (fig. 8):

- Vegvesenet.
- Bane NOR.
- Statsbygg eier Kongsvoldeiendommen, som er gitt som testamentarisk gave til *Staten ved Miljøverndepartementet*. Riksantikvaren er representant for dagens KMD.

Vegvesenet eier E6 med tilhørende vedlikeholdsareal, mens Bane NOR hovedsakelig eier stasjonen og områdene rundt denne og jernbanen.

Figur 8: Kartutsnitt med eierforhold for de ulike områdene angitt.

3 Beskrivelse av foreslåtte alternativer

3.1 Vurderte alternativer

Målet for prosjektet kort oppsummert:

- Finne egnet plassering for innfallsport på Kongsvoll: startpunkt og/eller informasjonspunkt.
- Styrke og samordne tilgangen på informasjon om området og verneverdiene, samt styrke opplevelsen av området.
- Bidra til å styre/kanalisere ferdselen inn i verneområdene dit det er ønskelig.
- Foreslå tiltak for å bedre trafiksikkerheten, ikke minst for fotgjengere.
- Vurdere mulighet/behov for å øke antall parkeringsplasser.

Prosjektet ønsker å legge føringer for etablering av en innfallsport med startpunkt og informasjonspunkt som styrker opplevelsen og informasjonen om verneområdene og kulturminneverdiene, inkludert den botaniske Fjellhagen, på og rundt Kongsvoll.

Informasjonen skal gi besøkende informasjon om nasjonalparken og de øvrige verneområdene, bakgrunn for vern, øvrige naturverdier i området, turstier og turmål, samt historie og aktivitet på Kongsvoll i dag. Pilegrimsleden og Kongevegen er også viktige elementer i området, og denne informasjonen skal også formidles.

Informasjonspunktene skal være plassert på strategiske plasser, slik at informasjonen er synlig og tilgjengelig for målgruppene.

Dagens situasjon på Kongsvoll gjør at både fotturister og besøkende ved fjellstua må krysse E6 enten sør eller nord for fjellstua, og det er yttre ønske om å kanalisere denne ferdselen til ett eller to punkt ved tilrettelagt kryssing uten åpning i rekkverk – jf. referater fra møtene i prosjektgruppa.

I tillegg skal det som nevnt over vurderes muligheter for økning i parkeringskapasitet.

Tiltak som er innarbeidet i forprosjektet:

- Plassering av informasjonspunkt.
- Plassering av startpunkt.
- Omstrukturering av eksisterende parkering.
- Areal for etablering av ny parkering.
- Kanalisering av fotgjengere i og rundt området, med hovedfokus på sikkerhet opp mot E6.

Det ble i mulighetsstudien (fase 1) landet på to konkrete alternativ, som har en del fellestrekk hva gjelder både informasjonsløsninger og styring av gangtrafikken. Hovedforskjellene i disse to går ut på at det i alternativ 1 foreslås å utvide parkeringen ved stasjonen mens det i alternativ 2 foreslås å etablere ny parkering på jorden mellom E6 og Driva, like øst for stasjonen. Begge alternativene vil benytte etablert avkjørsel, og etablerte kryssinger av E6 for gående kan videreføres med tiltak.

Det kan nevnes at det underveis i prosessen ble lansert tanker om å samle all kryssing av E6 for fotgjengere i ett punkt. Denne løsningen har vært vurdert i prosessen, men ved analyse av eksisterende stier, ankomstretninger og ikke minst hvor de etablerte innfartsårene til verneområdene ligger, mener vi det er vanskelig, for ikke å si umulig å skulle samle all kryssing i ett punkt uten at det gjøres større og mer inngripende tiltak i området. Hovedbegrunnelsen

for dette er at det er en viss avstand mellom de to hovedårene inn i verneområdene mot vest – videre at det er såpass langt fra stasjonen og bort til fjellstua, at det skal vanskelig gjøres å unngå kryssing i minst to punkt. Faren er derfor, som også var nevnt i siste møte, at et slik samlet krysningspunkt i praksis vil medføre at E6 krysses på tre punkter, i stedet for to.

Overordnet beskrivelse, alternativ 1:

- Utvide og tilrettelegge eksisterende parkering ved stasjonen.
- Parkering langs E6 utenfor rekkverk i sør saneres.
- Eksisterende inngjerdet parkering ved fjellstua utvides et stykke sørover, med rekkverk mot E6. Omstruktureres med snuplass i enden, der dagens sti opp mot Fjellhagen ligger. Utvides mot øst i begrenset omfang, ved at man tar en liten del av gressbakken opp mot fjellstua. Dette for å få tilstrekkelig manøvreringsareal.
- Etablere startpunkt ved parkeringen ved stasjonen, som leder folk inn på stasjonsstien. Info om Kongsvoll med stasjonen, fjellstua og Fjellhagen. Mer informasjon om nasjonalparken og verneformål, samt øvrige verneområder. Kart som viser området med viktige punkter og turstier. Merking av turstier.
- Etablere startpunkt ved parkering i sør, på vestsiden av E6, i samme område som det er plassert informasjonsskilt i dag (nasjonalparkstyret). Samme informasjon som ved stasjonen, men med mer fokus på verneområdene, og mindre på stasjonen/fjellstua.
- Etablere 2 likeverdige informasjonspunkt nord for fjellstua samt ved parkering i front av fjellstua. Utfyllende informasjon om verneområdene, kulturminneverdiene, Kongevegen, Pilegrimsleden og Fjellhagen. Oversiktskart. Sett fra nord: synlig for de som kommer med tog, har parkert på nordlig parkering, samt de som kommer gående på Kongevegen/Pilegrimsleden fra nord. Sett fra sør: synlig for de som parkerer ved fjellstua.
- Mindre informasjonspunkt: ved Kongevegen/Pilegrimsleden like øst for fjellstua og ved Fjellhagen.
- Stolper som leder folk fra parkering til informasjonspunkt eller startpunkt.
- Styrke eksisterende krysningspunkter: etablere klyv over autovern, samt bedre markering/skilting. Ev. Gjerder for kanalisering av fotgjengere til krysningspunktene, slik at villkryssing unngås.

Over ordnet beskrivelse, alt 2:

- Etablere ny parkering på jordet nord for fjellstua, mellom E6 og elva.
- Parkering langs E6 utenfor rekkverk i sør saneres.
- Eksisterende, inngjerdet parkering ved fjellstua utvides et stykke sørover, med rekkverk mot E6. Omstruktureres med snuplass i enden, der dagens sti opp mot Fjellhagen ligger. Utvides mot øst i begrenset omfang, ved at man tar en liten del av gressbakken opp mot fjellstua. Dette for å få tilstrekkelig manøvreringsareal.
- Etablere startpunkt ved parkeringen ved stasjonen, som leder folk inn på stasjonsstien. Info om Kongsvoll med stasjonen, fjellstua og Fjellhagen. Mer informasjon om nasjonalparken og verneformål, samt øvrige verneområder. Kart som viser området med viktige punktet og turstier. Merking av tursti.
- Etablere startpunkt ved parkering i sør, på vestsiden av E6, i samme område som det er plassert informasjonsskilt i dag (nasjonalparkstyret). Samme informasjon som ved stasjonen, men med mer fokus på verneområdene, og mindre på stasjonen/fjellstua.
- Etablere 2 likeverdige Informasjonspunkt nord for fjellstua samt ved parkering i front av fjellstua. Utfyllende informasjon om verneområdene, kulturminneverdiene, Kongevegen, Pilegrimsleden og Fjellhagen. Oversiktskart. Nord: Synlig for de som kommer med tog, har parkert på nordlig parkering, samt de som kommer gående på Kongevegen/Pilegrimsleden fra nord. Sør: synlig for de som parkerer ved fjellstua.

- Mindre informasjonspunkt: ved Kongevegen/Pilegrimsleden like øst for fjellstua og ved Fjellhagen.
- Stolper som leder folk fra parkering til informasjonspunkt eller startpunkt.
- Styrke eksisterende krysningspunkter: etablere klyv over autovernet, samt bedre markering/skilting. Ev. Gjerder for kanalisering av fotgjengere til krysningspunktene, slik at villkryssing unngås.

3.2 Drøfting av alternativene

Det er mange faktorer som spiller inn på valg av lokalisering av startpunktet. Både eksisterende bebyggelse, naturgitte omgivelser og logistikk må vurderes ved valg av sted. I tillegg er det et ønske å om mulig kunne gjenbruke eksisterende infrastruktur.

Det er viktig å være klar over at dette prosjektet primært er et tiltak rettet mot Dovrefjell-Sunnalsfjella Nasjonalpark, og de tilhørende verneområdene. Ved valg av plassering er det derfor de funksjonene som innfallspunktet til verneområdene skal dekke, og hensynene rundt dette som må være førsteprioritet. Merkeverastrategien for Nasjonalparkene og sentrale føringer rundt dette må også hensyntas i vesentlig grad.

Sentrale føringer for Nasjonalparkene legger vekt på at innfallspunkter til verneområdene skal etableres med høy arkitektonisk kvalitet. De skal følge strenge retningslinjer ved etablering – både av fysiske rammer og fysisk utforming, samt den informasjonen som formidles på startpunktet. Parkeringsplass skal fortrinnsvis etableres på en måte som muliggjør eventuelt fremtidig utvidelse. Samtidig er det ikke ønskelig med store terrenginngrep ved etableringen.

I dette prosjektet har det vært et viktig moment å ikke tilføre større attraksjonsveder i området, i form av utsiktspunkter eller rasteplass/oppholdsplass, men å ivareta de praktiske behovene for de besøkende som må håndteres i form av parkering, ferdsel til fots og informasjonsformidling. Det er videre ikke planlagt å legge til rette for avfallshåndtering lokalt i området, da erfaringen fra andre tilsvarende innfallspunkter er at dette medfører store drifts- og vedlikeholdsbehov, da besøkende potensielt stopper i området kun for å benytte søppelcontainerne, dersom disse er lett tilgjengelige.

Begge alternativene som nå foreslås legger opp til at den usikrede parkeringen langs E6 saneres, noe som innebærer at antallet parkeringsplasser reduseres med ca. 50. Videre foreslås det i begge alternativene å utvide og tilrettelegge inngjerdet parkering ved E6, noe som medfører at denne får økt kapasitet. Imidlertid vil ikke dette fullt ut kunne erstatte de 50 plassene som saneres. Dette, sammen med målet om å flytte noe av ferdselen fra Grønbakken til Kongsvoll, medfører at det har vært nødvendig å vurdere nye arealer for parkeringsplasser.

I alternativ 1 er det foreslått å utvide eksisterende parkering (fig. 9) nedenfor Kongsvoll stasjon (fig. 10). Parkeringsplassen her har i dag en størrelse på ca. 250-300 m², målt i ortofoto, med plass til ca. 10 biler. Parkeringen er avgiftsbelagt og driftes i dag av fjellstua. Tilkomst til parkeringen er via eksisterende avkjørsel fra E6 og over brua som krysser Driva.

Figur 9: Eksisterende parkering nedenfor stasjonen.

Figur 10: Flyfoto som viser Kongsvoll stasjon og etablert parkering som i alternativ 1 foreslås utvidet.

Det er videre foreslått å forlenge rekkverk/autovern foran fjellstua, slik at det gjøres plass til ca. 50 parkeringsplasser her. Vi ser for oss at en utvidelse ved stasjonen vil gi plass til ytterligere 50 plasser – til sammen ca. 100 parkeringsplasser.

POSITIVT

- Kan benytte eksisterende tilkomst fra E6.
- Arealet benyttes til parkering i dag, og en utvidelse medfører små terrenginngrep, ved at man gjenbruker atkomstvei og deler av grusplassen som er der i dag.
- Et startpunkt her vil kunne lede fotturister direkte inn på stasjonsstien, slik at en unngår unødig kryssing av E6.

NEGATIVT

- Bane NOR har ytret at det ikke ønsker mer trafikk over brua, grunnet usikkerhet rundt kapasitet på broen over elva.
- Vil føre til kryssing av E6 i to punkt for de som skal videre vestover, men ikke ønsker å benytte stasjonsstien.
- Vil føre til noe terrenginngrep/terrengarbeiding ved stasjonen, og mer visuell støy i form av biler foran den fredede stasjonsarkitekturen.

I alternativ 2 foreslås det i stedet for å utvide parkeringen ved stasjonen å opparbeide en ny parkeringsplass på jordet/dyrkamarka på vestsiden av E6 like øst for stasjonen (fig. 11). Øvrige tiltak som i alternativ 1.

Denne lokasjonen ligger på et areal kategorisert som dyrkamark (fig. 12), som i NIBIO Kilden er vist med verdien «stor verdi». Arealet ligger også tilgrensende et område klassifisert som naturbeitemark, som av Miljødirektoratet er gitt verdien svært viktig. Det er også registreringer av arter med status som nær trua og med særlig stor forvaltningsinteresse. Det foreslås etablert en grusplass, med plass til ca. 35 biler. Parkeringsplassen er tenkt lagt utenom naturbeitemarka, slik at dette arealet ikke berøres av hverken tilkomstveg eller parkeringsplassen. Arealet bør opparbeides med enkle grep, slik at en reversering/tilbakeføring til jorde enkelt kan gjennomføres. Tilkomst til området blir via etablert avkjøring fra E6.

Figur 11: Flyfoto som viser området med dyrka mark der det i alternativ 2 foreslås opparbeidet parkeringsplass. Grønn skravur viser område med naturbeitemark, og oransje skravur samt øvrige markeringer viser registrerte trua arter/arter med stor forvaltningsinteresse.

Figur 12: Arealet med dyrkamark der det foreslås etablert parking.

POSITIVT

- Kan benytte eksisterende avkjørsel fra E6.
- Arealet er relativt flatt, og ligger nærmere fjellstua enn stasjonsområdet (ref. alt. 1).
- Parkeringen kan etableres med enkle grep, slik at terrenginngrepene blir begrenset og mulige å reversere.
- Etablering av parkering her kan lede fotturister inn på stasjonsstien, slik at en unngår unødig kryssing av E6.
- Kan benytte etablert kryssningspunkt over E6 mot fjellstua.

NEGATIVT

- Vil medføre etablering av ny parkeringsplass, som endrer landskapsbildet.
- Må gjøre terrenginngrep i et område kategorisert som dyrkamark. Vil føre til omdisponering av dyrkamark.
- Ligger tett på naturtype med verdien svært viktig samt registreringer av arter registrert som nær trua/med stor forvaltningsinteresse.
- Vil føre til kryssing av E6 i to punkt for de skal videre vestover, men ikke ønsker å benytte stasjonsstien.
- En arealbruksendring fra dyrkamark til parkeringsplass kan være utfordrende å få til, med hensyn til jordvern.

3.3 Vår anbefaling for plassering

Som nevnt over, mener vi at hensynene til selve startpunktet, verneområdene og sentrale retningslinjer for nasjonalparkene er det som må veie tyngst ved valg av plassering.

Basert på konkurransegrunnlaget, skal mulighetsstudien inneholde en anbefaling for valg av videre løsning, ut ifra blant annet følgende kriterier:

- Bærekraft og naturverdier.
- God arkitektonisk kvalitet.
- God landskapstilpasning.
- God organisering av funksjoner.
- God utførelse.
- Uproblematisk og kostnadseffektiv drift.
- Ukomplisert vedlikehold.

Ut ifra organisering av funksjoner, mener vi de to alternativene er forholdsvis likeverdige. Det samme gjelder utførelsen, om kan gjøres forholdsvis lik.

Når det gjelder bærekraft og naturverdier, samt arkitektur og landskapstilpassing, mener vi at alternativ 1 er det klart beste alternativet. Dette medfører lite inngrep i landskap og natur, all den tid begge parkeringsområdene omfatter bedre tilrettelegging og noe utvidelse i områder hvor det allerede er gjort inngrep i naturen, hvor det er bebyggelse i umiddelbar nærhet, og hvor det er etablert infrastruktur. Dette forutsetter imidlertid naturlig nok at Bane NOR aksepterer økt trafikk over broa, og flere parkeringsplasser på «deres grunn».

Alternativ 2 er også etter vårt syn akseptabelt, men vil endre landskapsbildet i noe større grad, og vil føre til omdisponering av dyrkamark.

Når det gjelder drift og vedlikehold, mener vi også at alternativ 1 vil være det beste. Utvidet parkering ved stasjonen vil ligge på et flatt, delvis opparbeidet område, noe som gjør vedlikehold enklere. Parkeringsområdet i alternativ 2 er heller ikke veldig kupert, men spesielt atkomstvei fra innkjøringen ved E6 vil ha noe terrengforskjeller som vil gjøre vedlikeholdet noe mer krevende.

Basert på overstående redegjørelse, mener vi at alternativ 1 totalt sett er det beste alternativet, gitt at Bane NOR aksepterer de foreslåtte løsningene.

4 Beskrivelse forprosjekt

4.1 Innhold i forprosjekt

I henhold til konkurransegrunnlaget for oppdraget, skal forprosjektet omfatte et konkret og realiserbart planforslag for de foreslåtte tiltakene, inkludert en kostnadskalkyle.

Forprosjektet forutsetter med dette at valg av alternativ og hovedorganisering for tiltakene bestemmes. I vedlagte tegninger har vi nå valgt å detaljere alternativ 1 opp til forprosjektnivå, da dette per i dag er det foretrukne alternativet – også fra Nasjonalparkforvalterne.

4.2 Utforming parkering

Som tidligere nevnt, medfører foreslåtte tiltak at usikret parkering ved E6-saneres. Dette skjer trolig ved forlengelse av rekkverk/autovern mellom vei og parkering. Videre foreslås det at den inngjerdede delen av parkeringsplassen utvides både sørover og noe østover, samt omstruktureres for å få flere plasser, samt snuplass i enden mot sør.

Utvidelse mot øst medfører at eksisterende, grønn skråning mellom dagens parkering og låve/bebyggelse vil bli noe smalere – trolig vil det da måtte tilføres en lav støttemur nederst, mot parkeringen. Denne bør utføres som skifermur, med samme utforming som ved informasjonspunktene (se senere avsnitt).

I sørenden av parkeringsplassen er det tegnet inn en snuplass/vendehammer – denne er lagt der sti/atkomst til Fjellhagen ligger i dag, for å minimere terrenginngrepene.

Ved å utvide den inngjerdede parkeringen, samt omstrukturere all parkering mellom E6 og selve fjellstua, vil man kunne oppnå ca. 50 parkeringsplasser i dette området. Om disse plassene skal være gratisparkering, eller delvis avgiftsbelagt, vil måtte avklares mot grunneier og leietaker/driver av fjellstua, og er ikke noe vi her har tatt stilling til.

I tillegg til endringene ved tunet/fjellstua, er det nå inntegnet en utvidet parkeringsplass ved stasjonen. Denne baserer seg på eksisterende plassering av parkering (i dag avgiftsbelagt), men med en utvidelse – hovedsakelig sørover. Dette medfører at man utvider grusplassen noe, og også må flytte gjerdene rundt parkeringen, samt mellom parkering og selve stasjonsområdet. Dette vil så langt vi kan se ikke ha noen stor praktisk betydning for områdene rundt stasjonen, ei heller berøre verdifull natur i særlig grad, og er således en skånsom plassering av parkeringen.

Ny parkeringsplass er nå skissert med om lag 50 p-plasser.

Bane NOR har som nevnt signalisert at de ikke ønsker økt trafikkmengde over eksisterende bro. Da alternativ 1 ut ifra de fleste øvrige hensyn vurderes som det beste alternativet, er det ønskelig at kapasitet for broen utredes, slik at man får konkrete holdepunkter i forhold til eventuell økt trafikk inn til ny parkering ved stasjonen.

4.3 Utforming og plassering, startpunkt og informasjonspunkt

Fortrinnsvis mener vi at alt av eksisterende skilt- og informasjonsmateriell i området bør fjernes, slik at man kan omstrukturere og styre informasjonen på en bedre måte enn i dag. Videre bør ny skilt og informasjon samlokaliseres og ideelt sett også ha en felles utforming og materialbruk. Om ikke lik, så iallfall lignende skala og utforming.

Vedlagte tegninger viser nå forslag til to hovedinformasjonspunkter i prosjektet – ett mellom E6 og tunet, ved parkeringsplassen, og ett i nordenden av bygningsmassen, rett utenfor tunet. I tillegg et mindre informasjonspunkt ved inngang til Fjellhagen. Alle disse punktene er foreslått utformet som en hellelagt plass med bruddskifer/Oppdalskifer, innrammet av skifer-/natursteinsmurer i sittehøyde. Kanskje kan man vurdere noe beplantning på toppen av murene – eksempelvis planter fra Fjellhagen, dersom dette er gjennomførbart?

Plassen nord for tunet er trukket litt vekk fra Kongeveien, med en liten hellelagt sti opp. På skifermuren tilrettelegges det en enkel benk for hvile på langsiden. Skilttavler i cortenstål plasseres innenfor murene – disse kan om ønskelig deles i to soner – en sone for verneområdene, og en med informasjon fra øvrige aktører. Skiltene fra andre aktører kan om ønskelig utformes på en annen måte, men det bør være en visuell sammenheng mellom disse.

Informasjonspunktet mot E6 er lagt inn i den grønne skråningen mellom parkeringen og låven/bebyggelsen, med en skråvei opp. Utforming tilsvarende som informasjonspunkt i nord.

Informasjonspunktet ved inngangen til Fjellhagen er utformet med samme konsept, men i en mindre skala, der en om ønskelig kan legge mer fokus på fjellhagen i skilttavlene.

I tillegg til hovedinformasjonspunktene i nærheten av fjellstua/tunet, har vi foreslått startpunkter på flere strategiske steder i området:

- Ved parkeringen ved stasjonen: retningspil som viser vei til stasjonsstien, kart over verneområdet med turstier og info om Nasjonalparken og verneformålet, Kongsvoll stasjon m.m.
- Ved stien vestover i verneområdene/vest for E6. Kart og informasjon om verneområdene og verneformålet, Moskusstien m.m.
- Øst for tunet, der pilegrimsleden og kongeveien har avstikker ned til Fjellstua. Info om verneområdene, i tillegg til Pilegrimsleden og Kongeveien.

Startpunktene har felles visuell identitet med informasjonspunktene, men med mindre areal og færre skilt. Vi tenker at også her er det en liten, skiferkledd plass, med en lav sittemur på den ene siden av skilttavlene.

I tillegg til informasjonspunkter og startpunkter, vil man måtte plassere retningsangivere/veivisere i form av små stolper rundt omkring i området. Dette bør fortrinnsvis gjøres som små veivisere i cortenstål. Vi foreslår at disse gis felles utforming, men med symboler/logoer for de respektive aktørene preget inn/skåret ut i stålet (Nasjonalparken, DNT, Pilegrimsleden, Kongevegen osv.).

Sett opp mot kulturmiljø, fredede bygninger og landskapet i området, mener vi at de tiltakene og konstruksjonene som foreslås nå er skånsomme og godt tilpasset. Det er ikke foreslått inngrep eller plasseringer direkte på eksisterende bygg, eller innenfor eksisterende tun. Tvert imot vil nye plasseringer i mindre grad gripe inn i de fredede byggene, da vi foreslår at eksisterende skilttavler på fasadene mot veien fjernes.

Opp mot natur- og verneområdene er tiltakene i stor grad konsentrert til plasseringer i nærheten av de områdene som allerede er bebyggt, slik at man i liten grad tilfører nye områder som oppfattes som «bebygde».

Figur 13: Eksempler på skilt brukt i andre startpunkter for nasjonalparker.

Figur 14: Eksempler på materialbruk fra henholdsvis startpunktene i Holsbru og Veslefjell.

4.4 Strukturering av fotgjengertrafikk

Nødvendige stier og gangatkomster er i stor grad allerede etablert i området, og vil bli tydeliggjort ved skilting og veivisere.

Som beskrevet over, legges det til rette for kryssing av E6 på de to stedene som er mest benyttet for dette allerede i dag – det vil si i sør; mot stien til verneområdene og undergang ved jernbanen, samt i nord; på enga mellom bru/innkjøring stasjonen, og ved selve tunet.

I samråd med Statens Vegvesen, må begge disse utformes som tilrettelagte kryssinger i plan, uten åpning i autovern. Dette betyr tydelig skilting, og eventuelt et klyv/trinn på hver side for å gjøre kryssing av autovernet lettere.

Når det gjelder kryssingen ved enga, nord for tunet, bør det vurderes noe tilrettelegging og tydeliggjøring av stien fra stasjonen og frem til denne, for å unngå fotgjengere langs/på selve E6. Dette medfører muligens noe lette terrenginngrep langs enga, på utsiden av rekkverket mellom innkjøring til stasjonen og kryssingspunktet for fotgjengere.

Som del av forprosjektet skal det også utarbeides en grovkalkyle. Dette vil gjennomføres når foreslått alternativ er landet og løsning er godkjent av nasjonalparkstyret og grunneierne.

5 Videre prosjekt

5.1 Neste fase

Neste fase, etter fullført forprosjekt, vil være detaljprosjekt frem til et eventuelt anbudsgrunnlag. Her bør prosjektet detaljeres ytterligere, og blant annet antall skilt, størrelse og utforming på de ulike punktene må avklares og koordineres.

Dersom formelle avklaringer (se avsnitt under) avdekker behov for utarbeidelse av reguleringsplan, vil planarbeidet fortrinnsvis måtte gjøres før detaljprosjektet blir påbegynt.

5.2 Behov for formelle avklaringer

I den videre prosessen vil et være behov for formelle avklaringer rundt de foreslåtte løsningene. Selve søknadsprosessen og avtaler/formalisering er ikke del av forprosjektet, men det er innledet en foreløpig dialog med både kommunen og statsforvalteren. Foreløpig har vi avdekket behov for følgende avklaringer før prosjektgjennomføring:

Parkering ved stasjonen:

Grunneier er Bane NOR SF. Avklaring opp mot grunneier vedrørende kapasitet på brua, og om denne kan tåle økt trafikk – ref. signaler om dette tidligere, at økt trafikk ikke er ønskelig. Inngå leieavtale med Bane NOR for tomtegrunnen.

Arealformål i kommuneplanens arealdel: LNF.

Hensynssoner: ligger innenfor areal båndlagt etter lov om naturvern (H720_5), samt hensynssone for bevaring av naturmiljø (H560_7). Må avklares opp mot kommunen.

Bestemmelser fra kommuneplanens arealdel:

- H720_1-12: Områder vernet etter lov om naturmangfold har egne forskrifter. Kommunen er normalt forvaltningsmyndighet i forhold til særlovene, og søknader sendes til kommunen som oversender søknader for behandling/uttalelse hos vernemyndigheten. Ikke sikkert dette er nødvendig her, siden vernemyndighetene allerede er involverte.
- H560_7: Driva. H560_3 verna vassdrag.
-

Parkering på dyrkamark:

Grunneier er Statsbygg – eventuell leieavtale må inngås med de.

Arealformål i kommuneplanens arealdel: LNF. Hensynssoner: Båndlegging etter lov om naturvern (H720_5), bevaring naturmiljø (H560_7). Sikringssone: nedslagsfelt drikkevann (H110_10). Må avklares opp mot kommunen.

Bestemmelser fra KPA: For H720 og H560: se over.

Sikringssone: pkt. 3.2.1 i bestemmelsene til KPA. Det er ikke tillatt med tiltak som kan forurense drikkevanskilden. Ved søknad om tiltak etter pbl. § 1-6 må tiltakshaver kunne dokumentere at det omsøkte tiltaket ikke kan medføre forurensning av drikkevanskilden. De til enhver tid gjeldende klausuleringer for drikkevanskilden gjelder. Drikkevannsinteressen skal være overordnet andre interesser innenfor hensynssonen.

Øvrige tiltak:

- Avklaring med kommunen rundt forhold til gjeldende plangrunnlag for plassering av parkering og informasjonspunkter. Søknadsplikt i henhold til plan- og bygningsloven – eventuelle behov for dispensasjon fra formål eller reguleringsplan? Ev. utarbeidelse av ny plan?
- Godkjenning fra Statens Vegvesen av eventuell økt bruk av avkjørselen mot stasjonen, samt ny parkeringsløsning ved fjellstua.
- Avklaring mot øvrige vernemyndigheter (Riksantikvaren, Fylkeskommunen m.fl.) om utforming og plassering av informasjonspunktene og parkeringen rundt fjellstua og stasjonen.
- Avklaring mot grunneier Statsbygg om eventuelt behov for leieavtale av tomtegrunn for informasjonspunktene.

For Nordplan AS

Live Melhus, Iselin Ditlevsen Løkken og David Lawford

Vedlegg: landskapsplaner og snitt på forprosjektnivå for alt. 1.

LARK - NORDPLAN AS vtd. Ålesund Apotelegata 9A 6004 Ålesund	
 arkitektur konstruksjon landskap	
Tiltakshaver Dovrefjell nasjonalparkstyre	
Tiltak Startpunkt Kongsvoll	
Teikning av Situasjonsplan	Teikna av DL Teikn dato 25.11.22 Kontr: Kontr. dato - Erst. tidd. teikning
Teikning type Forprosjekt	
1:500	Prosj.nr. 22177 Teikn.nr. L11.01 Ark A1 Rev

1. Startpunkt

Skilt
 Bruddskifer
 2 sidig natursteinsmur

2. Infopunkt

Murkant benk av treverk
 Bruddskifer
 2 sidig natursteinsmur
 Skilt

3. Infopunkt

Bruddskifer
 2 sidig natursteinsmur
 Murkant benk av treverk
 Natursteinskant
 Skilt
 Låvebru

4. Startpunkt

Skilt
 2 sidig natursteinsmur
 Bruddskifer

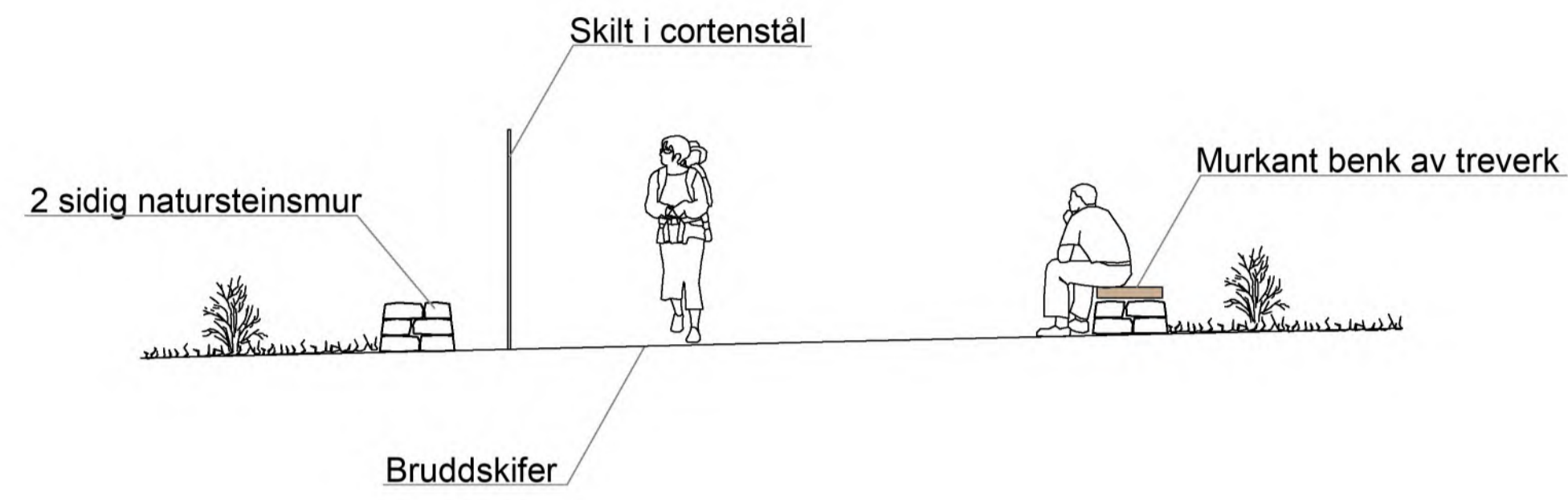
5. Infopunkt

2 sidig natursteinsmur
 Skilt
 Bruddskifer
 Murkant benk av treverk

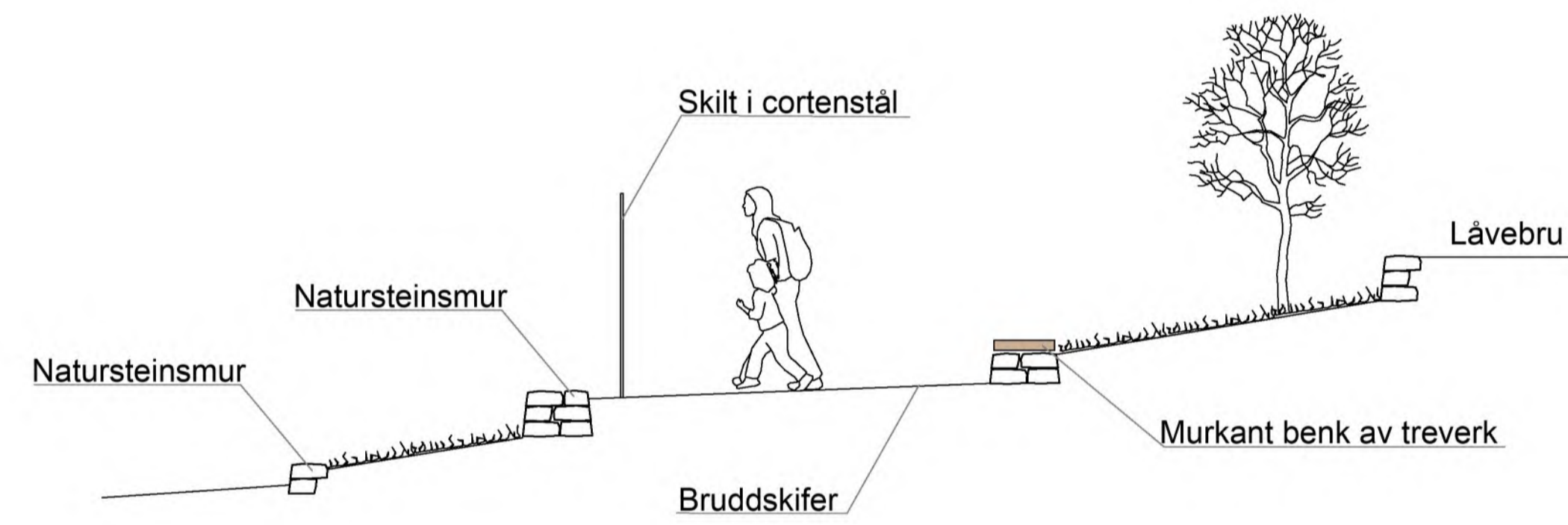
6. Startpunkt

Skilt
 2 sidig natursteinsmur
 Murkant benk av treverk
 Bruddskifer

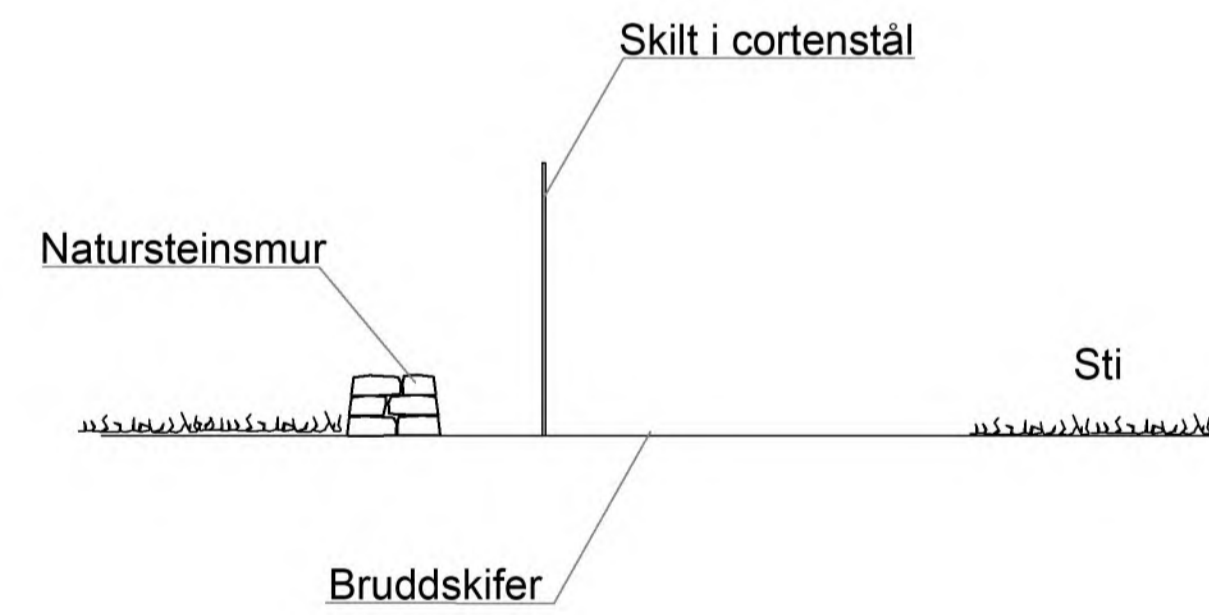
LARK -		NORDPLAN AS vtd. Ålesund Apotelegata 9A 6004 Ålesund	
 arkitektur konstruksjon landskap			
Tiltakshaver Dovrefjell nasjonalparkstyre			
Tiltak Startpunkt Kongsvoll			
Teikning av Del områder		Teikna av DL Teikn. dato 25.11.22 Kontr. Kontr. dato - Erst. tidd. teikning	
Teikning type Forprosjekt			
1:100	Prosj.nr. 22177	Teikn.nr. L11.01	Ark A1
		Rev	

2. Infopunkt

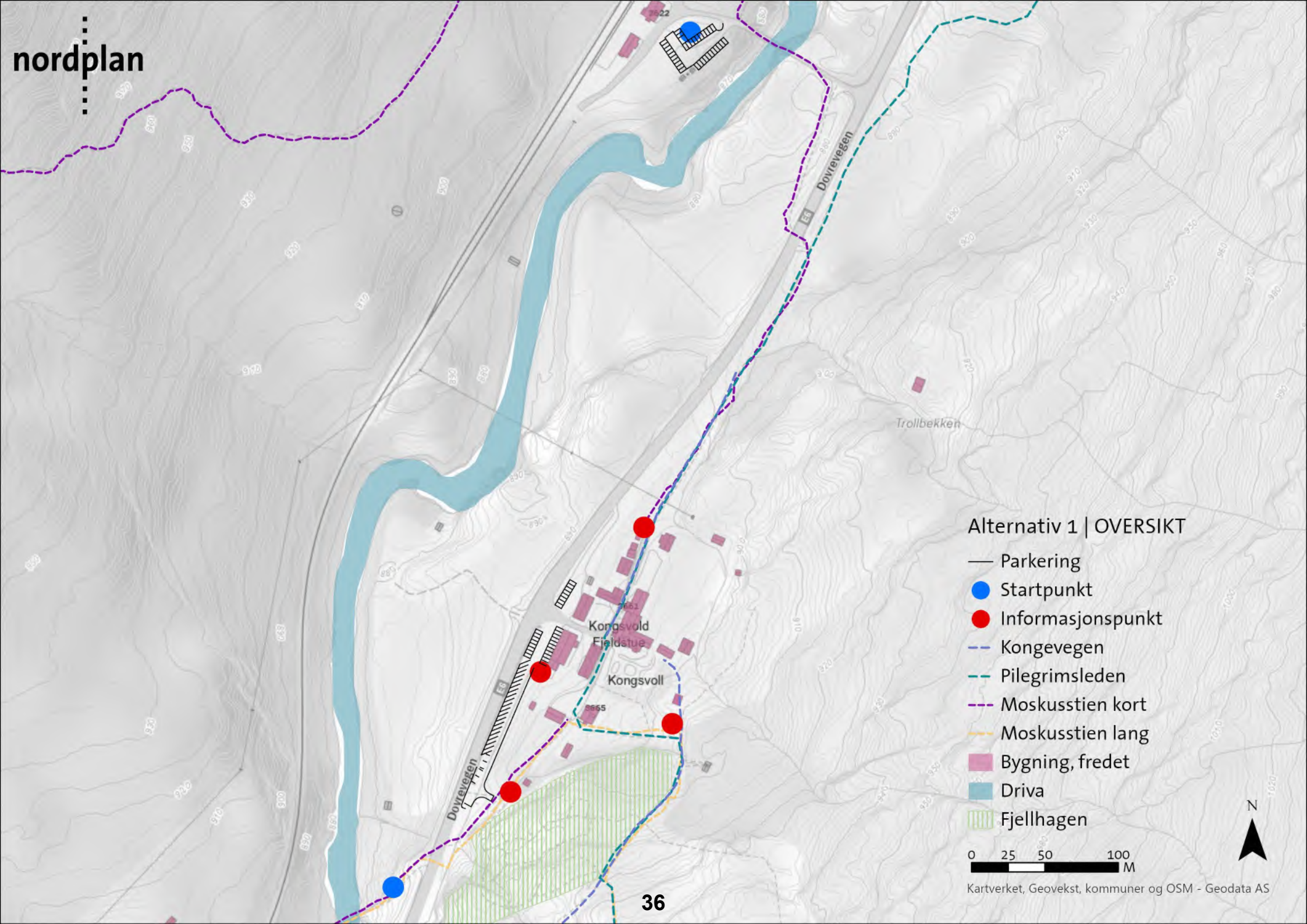
3. Infopunkt

5. Infopunkt

LARK -		NORDPLAN AS vtd. Ålesund Apotelegata 9A 6004 Ålesund		
 arkitektur konstruksjon landskap				
Tiltakshaver Dovrefjell nasjonalparkstyre				
Tiltak Startpunkt Kongsvoll				
Teikning av Snitt		Teikna av DL		Teikn. dato 25.11.22
		Kontr.		Kontr. dato -
		Erst. tidd. teikning		
Teikning type Forprosjekt				
1:50	Prosj.nr. 22177	Teikn.nr. L14.01	Ark A1	Rev

nordplan

Alternativ 1 | OVERSIKT

- Parkering
- Startpunkt
- Informasjonspunkt
- - - Kongevegen
- - - Pilegrimsleden
- - - Moskusstien kort
- - - Moskusstien lang
- Bygning, fredet
- Driva
- Fjellhagen

0 25 50 100 M

Kartverket, Geovekst, kommuner og OSM - Geodata AS

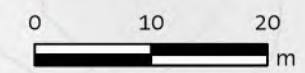
nordplan

Startpunkt

34 p-plasser

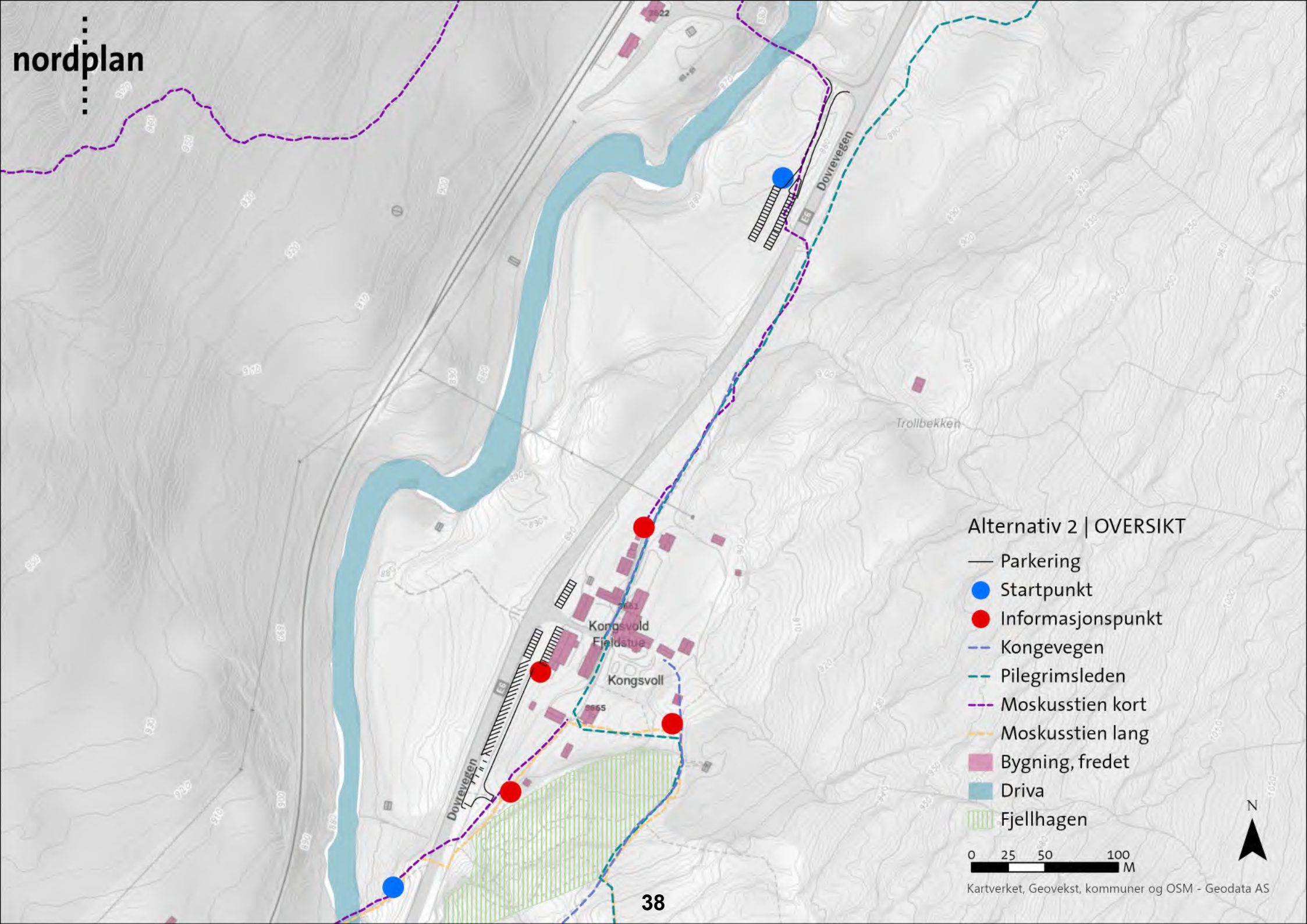
Alternativ 1 | PARKERING NORD

- Parkering
- Startpunkt
- Bygning, fredet
- Driva

Kartverket, Geovekst, kommuner og OSM - Geodata AS

nordplan

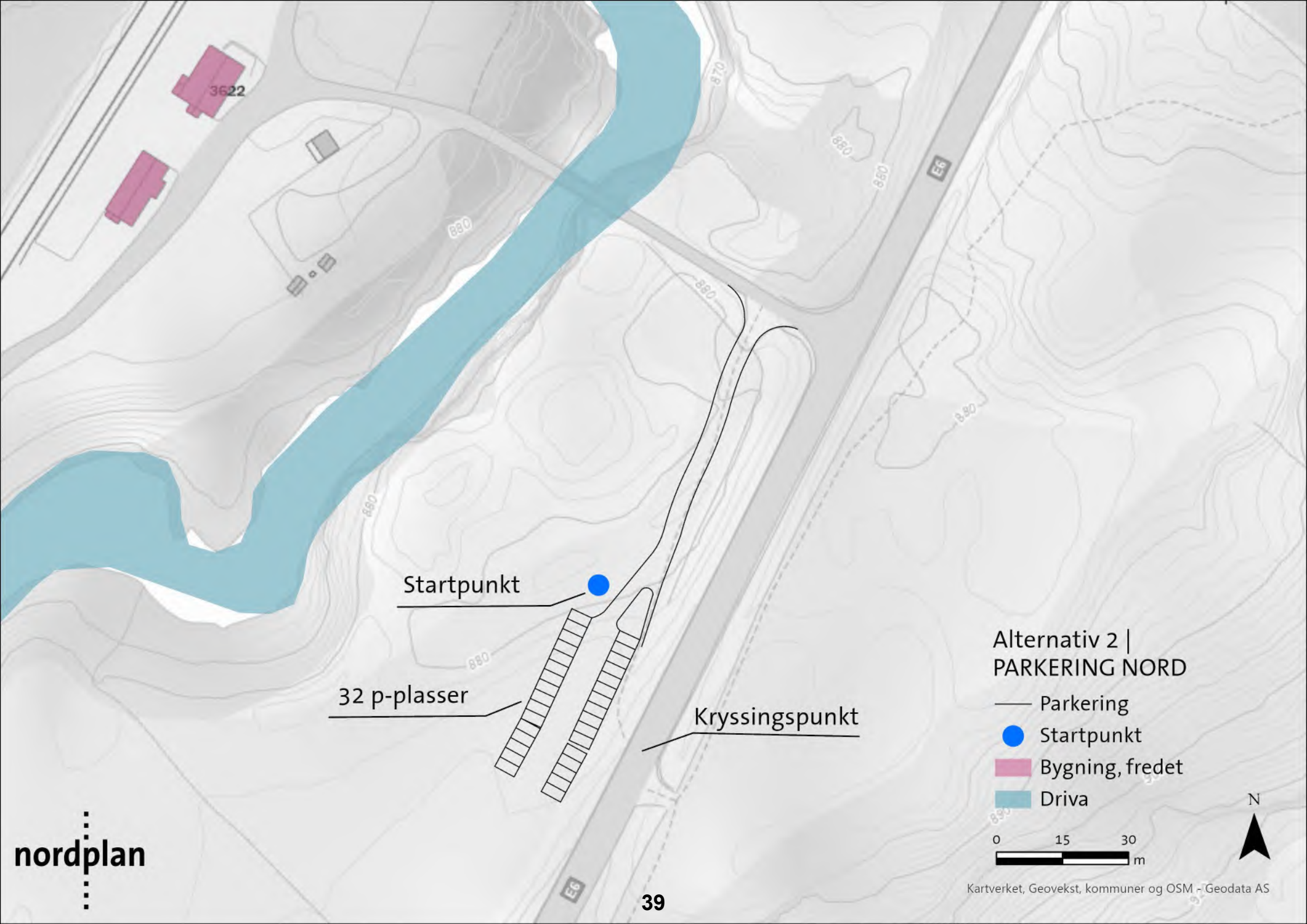

Alternativ 2 | OVERSIKT

- Parkering
- Startpunkt
- Informasjonspunkt
- - - Kongevegen
- - - Pilegrimsleden
- - - Moskusstien kort
- - - Moskusstien lang
- Bygning, fredet
- Driva
- Fjellhagen

0 25 50 100 M

Kartverket, Geovekst, kommuner og OSM - Geodata AS

3622

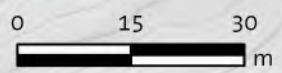
Startpunkt

32 p-plasser

Kryssingspunkt

Alternativ 2 | PARKERING NORD

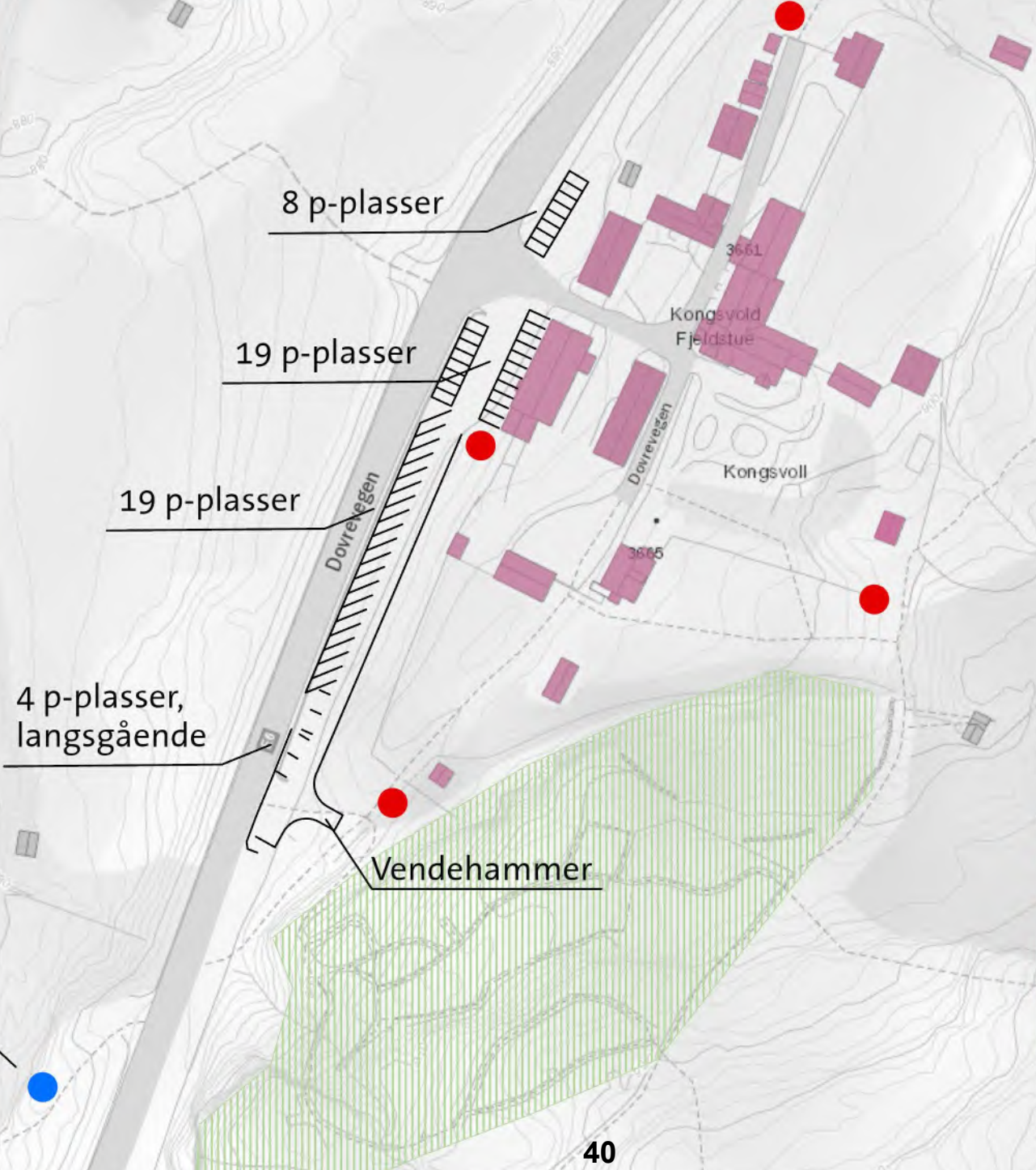
- Parkering
- Startpunkt
- Bygning, fredet
- Driva

nordplan

nordplan

Startpunkt

8 p-plasser

19 p-plasser

19 p-plasser

4 p-plasser,
langsgående

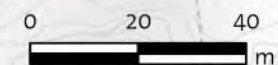
Vendehammer

Kongsvold
Fjeldstue

Kongsvoll

Alternativ 1+2 |
PARKERING OG
INFORMASJON SØR

- Parkering
- Startpunkt
- Informasjonspunkt
- Bygning, fredet
- Driva
- Fjellhagen

Kartverket, Geovekst, kommuner og OSM - Geodata AS

N

Oppdragsgiver
Oppdrag
Rapport type
Prosjektnr.
Dato

Dovrefjell Nasjonalparkstyre
Startpunkt/Innfallsport Kongsvoll
Mulighetsstudie
22177
04.11.22

Mulighetsstudie

Dovrefjell nasjonalparkstyre/Statsforvalteren i Innlandet

Startpunkt/innfallsport Kongsvoll – utredning av alternativer

Innhold:		side
1	Innledning	3
1.1	Bakgrunn for prosjektet	3
1.2	Medvirkning	4
2	Eksisterende situasjon	4
2.1	Kongsvoll	4
2.2	Antall besøkende	7
2.3	Brukergrupper	8
2.4	Planstatus	9
2.5	Grunneiere	9
3	Beskrivelse av foreslåtte tiltak	10
3.1	Vurderte alternativer	10
3.2	Drøfting av alternativene	12
3.3	Vår anbefaling for plassering	15
4	Videre prosjektering	16
4.1	Behov for formelle avklaringer	16
4.2	Innhold i forprosjekt	17

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Nordplan AS har av Dovrefjell nasjonalparkstyre/Statsforvalteren i Innlandet fått i oppgave å vurdere plassering og utforming av innfallsport for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og de øvrige verneområdene på Dovrefjell. Innfallsporten skal lokaliseres på Kongsvoll i Oppdal kommune.

Prosjektet omfatter et mulighetsstudie og forprosjekt for etablering av innfallsport på Kongsvoll, der denne rapporten utgjør første fase, som er mulighetsstudiet.

Denne mulighetsstudien, og påfølgende forprosjekt vil ligge på et grovt, overordnet nivå, hvor hovedprinsippene rundt løsninger avklares. Detaljert koordinering og dimensjonering av informasjonsmateriell, og avklaringer rundt innholdet i disse fra ulike aktører vil ikke være del av mulighetsstudie eller forprosjekt, og vil måtte gjennomføres i senere fase (detaljprosjekt).

NINA har utarbeidet en sårbarhetsvurdering for Stroplesjødalen, sør for Kongsvoll (rapport nr. 2061, 2021) der de foreslår å flytte utgangspunktet for trafikk innover Stroplesjødalen fra Grønbakken og nordover til Kongsvoll, av hensyn til villreinen. Dette er videreført i besøksstrategien for Dovrefjell Nasjonalpark m/tilhørende verneområder. Det er derfor viktig å gjøre Kongsvoll godt tilrettelagt som innfallsport, og sikre at området tåler økt besøk.

Målet med studiet er å gi besøkende en bedre opplevelse og bedre informasjon om verneområdene og kulturminner/-miljøet i området. Dette ønskes i hovedsak løst ved å etablere startpunkt og informasjonspunkt i tilknytning til fjellstua og tilgjengelige parkeringsplasser. Det skal også sees på løsninger som styrker trafikksikkerheten og mulighet for å øke parkeringskapasiteten. Prosjektet skal på bakgrunn av dette bidra til å styre ferdsel inn i verneområdene der det er ønsket ut fra sårbarhetsvurderinger.

En **innfallsport** er ifølge Miljødirektoratet sin merkevarestrategi for nasjonalparker *summen av all tilrettelegging som møter og kanalisere besøkende fram til en opplevelse av hele/deler av verneområdet/verneområdene*. Det vil si helheten av alle anlegg, med parkeringer, naturstier, informasjon og øvrig tilrettelegging. Miljødirektoratet har definert tre forskjellige punkter for å

INFORMASJONSPUNKT

- aktuelt i tilknytning til alle nasjonalparker
- ofte i tilknytning til andre aktørers stoppesteder (rasteplasser, utsiktspunkt, ved bom, infotorg mv)
- brukergrupper; alle
- skilt og tavler (evt benker)
- informasjon/budskap avklart i en informasjonsplan
- investering: opp til 0,25 mill + årlige driftsutgifter

STARTPUNKT

- aktuelt for nasjonalparker med etablert stinett
- avklart i forvaltningsplanen
- det beste utgangspunktet for turgåeren
- ligger ofte langt unna hovedferdselsåre og er nødvendigvis ikke et attraktivt eller egnet område for opphold
- parkering og informasjon
- informasjon rettet mot turgåer
- investering: fra 0 - 1 mill + årlige driftsutgifter

UTKIKKSPUNKT

- aktuelt for nasjonalparker med høyt besøksgrunnlag og høy attraksjonsverdi
- store krav til tomt
- bredt tilbud til alle grupper av besøkende skal være en attraksjon og et besøksmål i seg selv
- visuell profilering av merket med alle elementer
- investering: fra 2 - 5 mill + driftsutgifter

Figur 1: Utklipp fra Miljødirektoratets merkevarestrategi som viser definisjoner på informasjonspunkt, startpunkt og utkikkspunkt.

omtrentlig beskrive nivåer på innfallsporter: informasjonspunkt, startpunkt og utviklingspunkt (figur 1).

Utviklingspunkt vil ikke være aktuelt på Kongsvoll, da det ikke er ønskelig å øke attraksjonsverdien for området. Innfallsporten kan således kun inneholde informasjonspunkt og startpunkt iht. den overnevnte merkevarestrategien. Det skal videre ikke legges opp til sitteplasser eller rast/bålplass, av samme begrunnelse som over mtp. attraksjonsverdi.

1.2 Medvirkning

Ved oppstart av prosjektet med mulighetsstudien ble det opprettet en prosjektgruppe, med deltakere fra de mest sentrale aktørene på Kongsvoll. Denne prosjektgruppen har i tillegg til Nordplan AS og nasjonalparkforvalterne bestått av representanter fra følgende aktører:

- Statens Vegvesen
- Statsbygg
- Bane NOR
- Frichs Kongsvoll
- Fylkeskommunen
- Trøndelag Fylkeskommune
- Statens Naturoppsyn
- Fjellhagen/Pilegrimsleden

Det har vært gjennomført to møter i prosjektgruppen – ett fysisk med synfaring på Kongsvoll, og ett via Teams. Mellom disse møtene har grove skisseforslag av lokalisering/organisering vært sendt ut til prosjektgruppen for gjennomsyn og tilbakemelding.

I tillegg til prosjektgruppen har en rekke andre aktører fått tilsendt både møtereferater og overnevnte skisser til orientering. Herunder bl.a. DNT, Riksantikvaren og kommersielle aktører i området. Disse aktørene har da også hatt anledning til å komme med merknader til referater og skisser, og innkomne merknader frem til og med møte nr. 2 er kommentert i møtereferatene.

Merknader innkommet etter møte nr. 2 er også lest og vurdert, og tatt stilling til ved utarbeidelse av endelig mulighetsstudie.

I neste fase for prosjektet; forprosjekt, vil også Oppdal Kommune bli en del av prosjektgruppen, slik at de kan involveres i videre planlegging, og formelle avklaringer opp mot planverk og Plan- og bygningsloven.

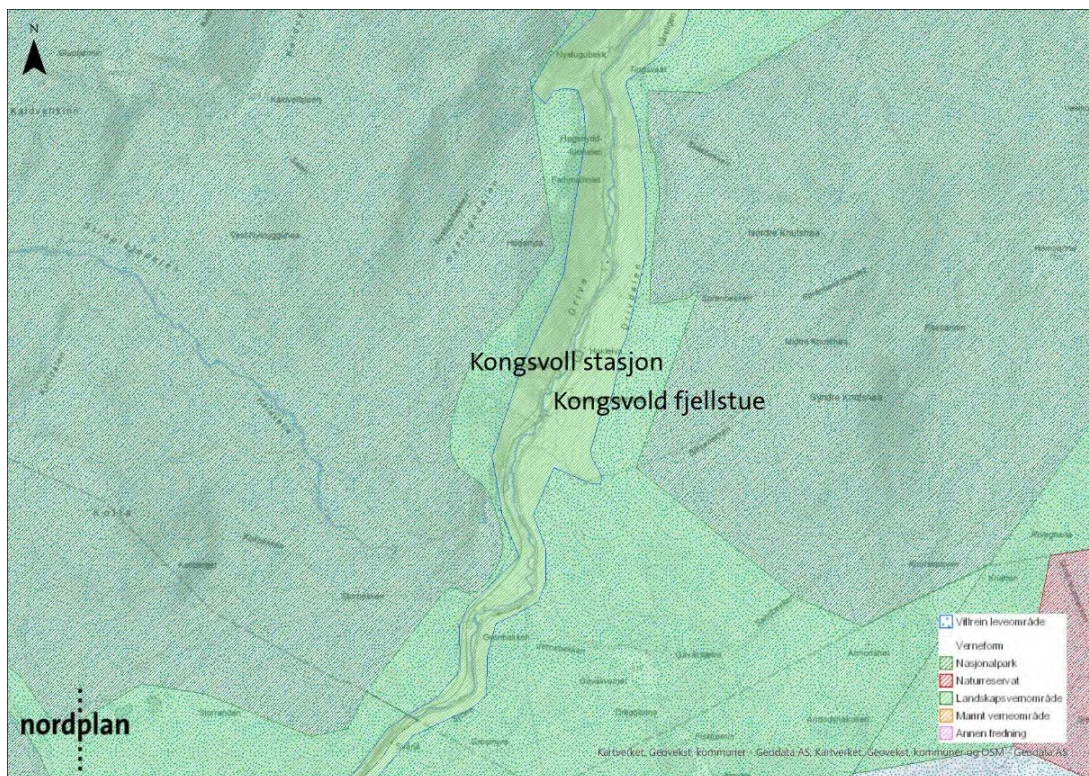
2 Eksisterende situasjon

2.1 Kongsvoll

Kongsvoll ligger i nær tilknytning til både E6 og Dovrebanen, og har vært et viktig område for reisende helt tilbake til 1100-tallet. Her ligger både Kongsvoll stasjon, som er stoppested på Dovrebanen, Kongsvold fjeldstue og Kongsvoll botaniske fjellhage.

Stasjonen åpnet i 1921, samtidig med Dovrebanen. Bygningene ble tegnet av Erik Glosimodt, og er i dag vedtaksfredet. Kongsvold fjeldstue består av et fredet bygningstun, og eies i dag av Statsforvalteren og Riksantikvaren, men driftes av Frich's. Den botaniske fjellhagen ble etablert samtidig med stasjonen, som et samarbeid mellom den kjente botanikeren Thekla Resvoll og jernbanens gartnere. Fjellhagen var opprinnelig etablert ved stasjonen, men er i dag flyttet og ligger like sør for fjellstua.

Kongsvoll ligger innenfor Hjerkin/Kongsvoll/Drivdalen landskapsvernområde, og grenser til Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark i øst og vest (fig. 2). Området ligger også tilgrensende villreinområdene Knutshø i øst og Snøhetta i vest. Miljødirektoratet har vurdert områdene rundt Kongsvoll som svært viktige friluftslivsområder, der området sentrert rundt stasjonen og fjellstua er beskrevet som særlige kvalitetsområder.

Figur 2: Kart med oversikt over verneområder og villreinområder tilgrensende Kongsvoll. Lys grønn viser utstrekningen til landskapsvernområder, mens mørk farge viser nasjonalparken. Blå prikket skravur oppå lagene for verneområder viser villreinens leveområder i Knutshø (øst) og Snøhetta (vest).

Kongsvoll er startpunkt for fotturer både øst og vest i nasjonalparken, og både Pilegrimsleden mot Nidaros og Gamle Kongeveg går gjennom området. Moskusstien går også via området, og Kongsvoll er mye brukt som utgangspunkt for denne.

Fjellstua tilbyr overnatting og servering, og har åpent for gjester hele året.

Parkering

Det er i dag etablert parkering både foran fjellstua, på østsida av fjellstua (for gjester til fjellstua), langs E6 sør for fjellstua og nedenfor stasjonen (fig. 3). Deler av parkeringen langs E6 er adskilt fra vegbanen med rekkverk, mens sørlig del er usikret. Dette området utgjør ca. 50 plasser. Plassene innenfor det inngjerda området, samt ved stasjonen er avgiftsbelagt (gratis for fjellstuas gjester), mens de usikrede plassene lenger sør er gratisparkering.

De usikrede plassene mot sør utgjør en stor risiko i mht. trafiksikkerhet, da plassene ligger helt inntil hvitstripa på veien, og det tidvis er høy fart og stor trafikk forbi stedet.

Figur 3: Foto til venstre og nederst til høyre viser situasjonen langs E6, sør for fjellstua. Foto oppe til høyre viser parkeringsplassen bak fjellstua.

Skilting og informasjon

I dag finnes det en rekke informasjon spredt rundt i området, som både gir informasjon om fjellstuas historie og arkitektur, info om verneområdene fra Dovrefjell-Sunddalsfjella nasjonalparkstyre og Statens Naturoppsyn, Pilegrimsleden, Kongevegen og DNT sitt rutenett, i tillegg til informasjon fra Fjellhagen. Alle med ulik utforming. I tillegg er det satt opp stolper/veivisere utformet etter Miljødirektoratets merkevarestrategi.

Det er et stort behov for å samle, samordne og strukturere informasjonen i området – både med tanke på plassering og utforming.

Figur 4: Et utvalg av ulike skilting på området. Oppe til venstre: merke T-ruter. Oppe til høyre: Pilegrimsleden og Kongevegen. Nede til venstre: informasjon om Moskus. Nede til høyre: informasjon om nasjonalparken.

Figur 5: Til venstre: informasjonstavle om Kongsvoll fjellstue. Til høyre: info om verneområdene, på fasade mot parkeringsplass.

2.2 Antall besøkende

Antall besøkende til Dovrefjell Nasjonalpark og verneområdene omkring har de siste årene vært økende. For tiden er registrerte besøkende inn i nasjonaparken på 16-17 000 personer per sommersesong. I tillegg kommer besøkende til Fjellstua, samt til Fjellhagen.

Vernemyndighetene ønsker ikke økt ferdsel i verneområdene, men ønsker at den ferdselen som er i større grad skjer med Kongsvoll som utgangspunkt, slik at trafikken fra Grønbakken begrenses.

Fjellhagen ønsker derimot flere besøkende til sitt anlegg. De regner om lag 3000 besøkende i sitt anlegg per sesong slik situasjonen er i dag.

Det har også kommet innspill fra kommersielle aktører som arrangerer guidede turer, der de mener det er behov for en relativt stor økning av parkeringskapasitet i området, opp til 150 plasser for å ta høyde for fremtidig vekst i besøkstallene. Riksantikvaren og fjellstua mener derimot at parkeringskapasiteten er tilstrekkelig for de behovene som er på Kongsvoll i dag, og at kapasiteten ikke bør økes vesentlig.

Hvor mange plasser man skal legge til rette for i området, må veies opp mot mange hensyn – bl.a. landskap, verneverdig bebyggelse, trafikksikkerhet og økonomi/investeringsbehov.

I oppdragsbeskrivelsen for mulighetsstudien er det anbefalt at man tar høyde for 25-30 000 besøkende per år. Om man antar at 80 % av disse er i sommerhalvåret (mai – oktober), og at 60 % av disse igjen kommer i juli/august, kan man i toppsesongen estimere om lag 240 besøkende per dag i snitt. Ikke alle besøkende kommer med bil – en del kommer med toget, og en del til fots via pilegrimsled og kongevei. Om man antar at 70 % kommer med bil, utgjør dette 168 personer per dag. Om man videre i snitt beregner 2 personer per bil, blir dette et parkeringsbehov på om lag 85 p-plasser i høysesongen.

Siden man ikke har noen klar statistikk for antall biler per dag i høysesong, vil ovennevnte analyse naturlig nok være forbundet med en viss usikkerhet. Vi mener imidlertid at 85 plasser bør kunne tilrettelegges i området uten at dette medfører alt for store inngrep i natur og landskap.

Å skulle tilrettelegge for 150 plasser vil medføre forholdsvis store inngrep i området. At kapasiteten må økes noe ut ifra dagens situasjon synes imidlertid nødvendig, ikke minst ut ifra

besøksstrategien som legger til rette for kanalisering av utfart vekk fra Grønbacken, samt at plasser ved E6 sør skal saneres. Ved en nøktern utvidelse til 85 godt tilrettelagte plasser, som vi nå foreslår, vil man ha økt kapasitet og trafiksikkerheten i området, uten at dette medfører for store inngrep.

2.3 Brukergrupper

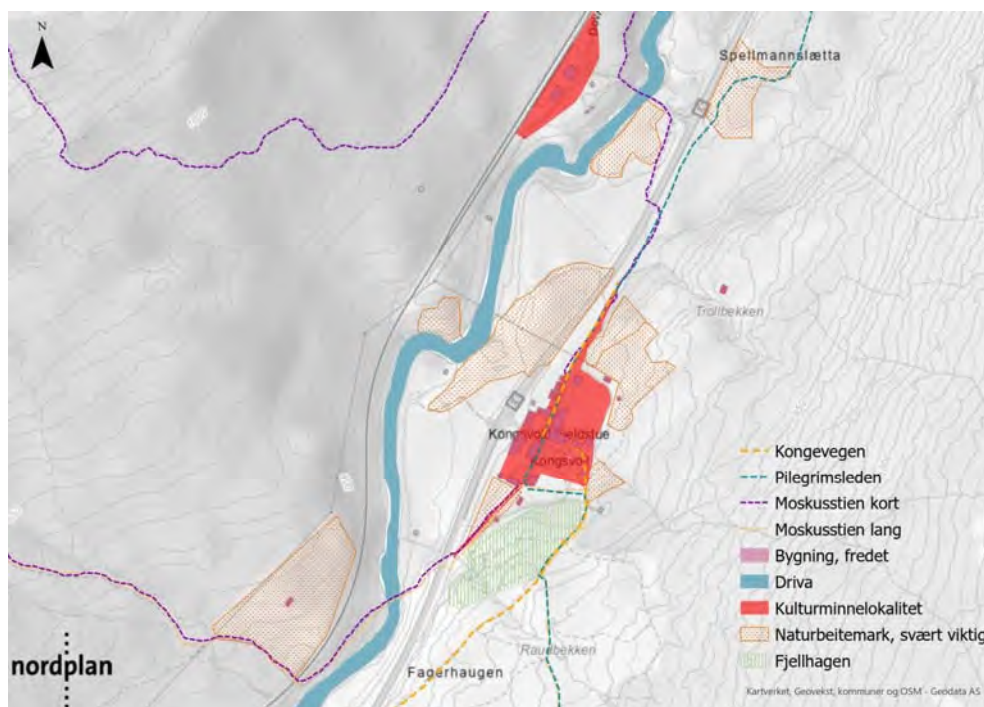
De besøkende til området kommer i mange kategorier, og fra flere retninger. De viktigste besøkende er følgende grupperinger:

- Skiturer til Knutshøene
- Dagsturister. Går på egenhånd, ofte for å se moskus.
- Moskusturer med guide.
- Botaniseringsturer.
- Vandring på Pilegrimsleden og Gamle Kongeveg.
- Overnattingsgjester på Kongsvold fjeldstue.
- Dagsbesøkende på kroa og fjellstua.

Disse ulike gruppene har ulike behov, og ulike fokusområder ved sine besøk. Mulighetsstudien skal forsøke å hensynta alle brukergruppene, men med fokus på tilrettelegging og informasjon rundt verneverdiene i området.

Det er flest besøkende som ankommer stedet med bil, og disse tilhører alle de overnevnte kategoriene av brukergrupper. De som ankommer til fots, tilhører i stor grad vandrere fra Pilegrimsled og Kongvevei, som kommer enten fra sør eller nord. De som ankommer med tog skal ofte videre til fots inn i verneområdene – gjerne på lengre turer, over flere dager.

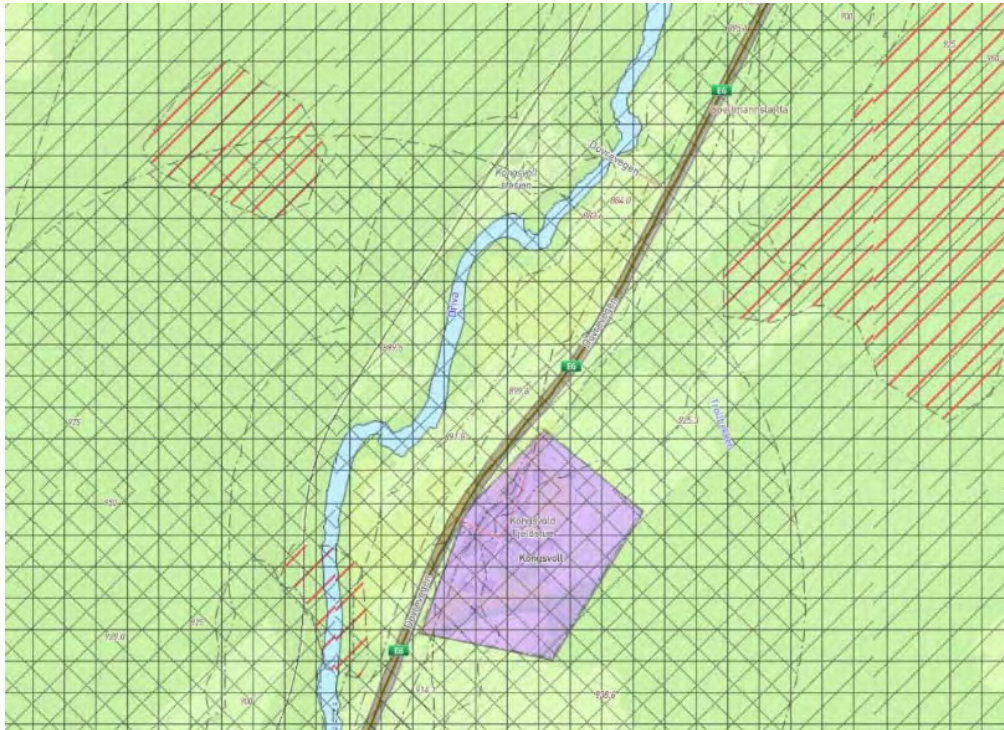
Alle disse ulike brukerne og ankomstretningene medfører en god del gangtrafikk på begge sider av E6, og på de fleste kanter rundt tunet på Fjellstua.

Figur 6: Oversiktskart over de viktigste gangstiene og historiske veiene i området.

Det er stort behov for å strukturere denne gangtrafikken noe – spesielt gjelder dette trafikk langsmed og på tvers av E6, som i dag fører til farlige situasjoner i trafikken.

2.4 Planstatus

Figur 7: Utklipp fra gjeldende kommuneplan for Oppland kommune. Kongsvold Fjeldstue ligger innenfor lilla markering.

Området er ikke regulert og gjeldende plan for området er derfor kommuneplanens arealdel for Oppland kommune (2019-2030) (fig. 7).

I kommuneplanen er arealet på Kongsvoll i hovedsak avsatt til formålet LNFR (landbruk, natur og friluftsliv samt reindrift), foruten arealet ved fjellstua som er avsatt til nåværende næringsbebyggelse. Området ligger også innenfor hensynssone H110 for nedslagsfelt drikkevann og H560 for bevaring av naturmiljø (buffersone nasjonalt villreinområde og Driva med buffersone), i tillegg til at deler av området er båndlagt etter kulturminneloven (fjellstua) og naturmangfoldloven (knytt til nasjonalparken).

2.5 Grunneiere

Dagens grunneiere i området består av følgende aktører:

- Vegvesenet
- Bane NOR
- Statsbygg eier Kongsvoldeiendommen, som er gitt som testamentarisk gave til *Staten ved Miljøverndepartementet*. Riksantikvaren er representant for dagens KMD.

Vegvesenet eier E6 med tilhørende vedlikeholdsareal, mens Bane NOR hovedsakelig eier stasjonen og områdene rundt denne og jernbanen.

Figur 8: Kartutsnitt med eierforhold for de ulike områdene angitt.

3 Beskrivelse av foreslåtte tiltak

3.1 Vurderte alternativer

Målet for prosjektet kort oppsummert:

- Finne egnet plassering for innfallsport på Kongsvoll: startpunkt og/eller informasjonspunkt
- Styrke og samordne tilgangen på informasjon om området og verneverdiene, samt styrke opplevelsen av området.
- Bidra til å styre/kanalisere ferdselen inn i verneområdene dit det er ønskelig.
- Foreslå tiltak for å bedre trafiksikkerheten, ikke minst for fotgjengere.
- Vurdere mulighet/behov for å øke antall parkeringsplasser.

Prosjektet ønsker å legge føringer for etablering av en innfallsport med startpunkt og informasjonspunkt som styrker opplevelsen og informasjonen om verneområdene og kulturminneverdiene, inkl. den botaniske fjellhagen, på og rundt Kongsvoll. Informasjonen skal gi besøkende informasjon om nasjonalparken og de øvrige verneområdene, bakgrunn for vern, øvrige naturverdier i området, turstier og turmål, samt historie og aktivitet på Kongsvoll i dag. Pilegrimsleden og Kongevegen er også viktige elementer i området, og denne informasjonen skal også formidles.

Informasjonspunktene skal være plassert på strategiske plasser, slik at informasjonen er synlig og tilgjengelig for målgruppene.

Dagens situasjon på Kongsvoll gjør at både fotturister og besøkende ved fjellstua må krysse E6 enten sør eller nord for fjellstua, og det er yttre ønske om å kanalisere denne ferdselen til ett eller to punkt ved tilrettelagt kryssing uten åpning i rekkverk – jfr. Referater fra møtene i prosjektgruppa.

I tillegg skal det som nevnt over vurderes muligheter for økning i parkeringskapasitet.

Tiltak som er vurdert i mulighetsstudiet:

- Plassering av informasjonspunkt.
- Plassering av startpunkt.
- Omstrukturering av eksisterende parkering.
- Areal for etablering av ny parkering.
- Kanalisering av fotgjengere i og rundt området, med hovedfokus på sikkerhet opp mot E6.

Det er landet på to konkrete alternativ, som har en del fellestrekk hva gjelder både informasjonsløsninger og styring av gangtrafikken. Hovedforskjellene i disse to går ut på at det i alternativ 1 foreslås å utvide parkeringen ved stasjonen mens det i alternativ 2 foreslås å etablere ny parkering på jorden mellom E6 og Driva, like øst for stasjonen. Begge alternativene vil benytte etablert avkjørsel, og etablerte kryssinger av E6 for gående kan videreføres med tiltak.

Det kan nevnes at det underveis i prosessen ble lansert tanker om å samle all kryssing av E6 for fotgjengere i ett punkt. Denne løsningen har vært vurdert i prosessen, men ved analyse av eksisterende stier, ankomstretninger og ikke minst hvor de etablerte innfartsårene til verneområdene ligger, mener vi det er vanskelig, for ikke å si umulig å skulle samle all kryssing i ett punkt uten at det gjøres større og mer inngripende tiltak i området. Hovedbegrunnelsen for dette er at det er en viss avstand mellom de to hovedårene inn i verneområdene mot vest – videre at det er såpass langt fra stasjonen og bort til fjellstua, at det skal vanskelig gjøres å unngå kryssing i minst to punkt. Faren er derfor, som også var nevnt i siste møte, at et slik samlet kryssingspunkt i praksis vil medføre at E6 krysses på tre punkter, i stedet for to.

Beskrivelse, alt 1:

- Utvide og tilrettelegge eksisterende parkering ved stasjonen.
- Parkering langs E6 utenfor rekkverk i sør saneres.
- Eksisterende, inngjerdet parkering ved fjellstua utvides et stykke sørover, med rekkverk mot E6. Omstruktureres med snuplass i enden, der dagens sti opp mot fjellhagen ligger. Utvides mot øst i begrenset omfang, ved at man tar en liten del av gressbakken opp mot fjellstua. Dette for å få tilstrekkelig manøvreringsareal.
- Etablere startpunkt ved parkeringen ved stasjonen, som leder folk inn på stasjonsstien. Info om Kongsvoll med stasjonen, fjellstua og fjellhagen. Mer informasjon om nasjonalparken og verneformål, samt øvrige verneområder. Kart som viser området med viktige punktet og turstier. Merking av tursti.
- Etablere startpunkt ved parkering i sør, på vestsiden av E6, i samme område som det er plassert informasjonsskilt i dag (nasjonalparkstyret). Samme informasjon som ved stasjonen, men med mer fokus på verneområdene, og mindre på stasjonen/fjellstua.
- Etablere 2 likeverdige Informasjonspunkt nord for fjellstua samt ved parkering i front av fjellstua. Utfyllende informasjon om verneområdene, kulturminneverdiene, Kongevegen, Pilegrimsleden og Fjellhagen. Oversiktskart. Nord: Synlig for de som

kommer med tog, har parkert på nordlig parkering, samt de som kommer gående på Kongevegen/Pilegrimsleden fra nord. Sør: synlig for de som parkerer ved fjellstua.

- Mindre informasjonspunkt: ved Kongevegen/Pilegrimsleden like øst for fjellstua og ved fjellhagen.
- Stolper som leder folk fra parkering til informasjonspunkt eller startpunkt.
- Styrke eksisterende krysningspunkter: etablere klyv over autovernet, samt bedre markering/skilting. Ev. Gjerder for kanalisering av fotgjengere til krysningspunktene, slik at villkryssing unngås.

Alt 2:

- Etablere ny parkering på jorden nord for fjellstua, mellom E6 og elva.
- Parkering langs E6 utenfor rekkverk i sør saneres.
- Eksisterende, inngjerdet parkering ved fjellstua utvides et stykke sørover, med rekkverk mot E6. Omstruktureres med snuplass i enden, der dagens sti opp mot fjellhagen ligger. Utvides mot øst i begrenset omfang, ved at man tar en liten del av gressbakken opp mot fjellstua. Dette for å få tilstrekkelig manøvreringsareal.
- Etablere startpunkt ved parkeringen ved stasjonen, som leder folk inn på stasjonsstien. Info om Kongsvoll med stasjonen, fjellstua og fjellhagen. Mer informasjon om nasjonalparken og verneformål, samt øvrige verneområder. Kart som viser området med viktige punkter og turstier. Merking av tursti.
- Etablere startpunkt ved parkering i sør, på vestsiden av E6, i samme område som det er plassert informasjonsskilt i dag (nasjonalparkstyret). Samme informasjon som ved stasjonen, men med mer fokus på verneområdene, og mindre på stasjonen/fjellstua.
- Etablere 2 likeverdige Informasjonspunkt nord for fjellstua samt ved parkering i front av fjellstua. Utfyllende informasjon om verneområdene, kulturminneverdiene, Kongevegen, Pilegrimsleden og Fjellhagen. Oversiktskart. Nord: Synlig for de som kommer med tog, har parkert på nordlig parkering, samt de som kommer gående på Kongevegen/Pilegrimsleden fra nord. Sør: synlig for de som parkerer ved fjellstua.
- Mindre informasjonspunkt: ved Kongevegen/Pilegrimsleden like øst for fjellstua og ved fjellhagen.
- Stolper som leder folk fra parkering til informasjonspunkt eller startpunkt.
- Styrke eksisterende krysningspunkter: etablere klyv over autovernet, samt bedre markering/skilting. Ev. Gjerder for kanalisering av fotgjengere til krysningspunktene, slik at villkryssing unngås.

3.2 Drøfting av alternativene

Det er mange faktorer som må spille inn på valg av lokalisering av startpunktet. Både eksisterende bebyggelse, naturgitte omgivelser og logistikk må vurderes ved valg av sted. I tillegg er det et ønske å om mulig kunne gjenbruke eksisterende infrastruktur.

Det er viktig å være klar over at dette prosjektet primært er et tiltak rettet mot Dovrefjell-Sunnalsfjella Nasjonalpark, og de tilhørende verneområdene. Ved valg av plassering er det derfor de funksjonene som innfallspunktet til verneområdene skal dekke, og hensynene rundt dette som må være førsteprioritet. Merkeverastrategien for Nasjonalparkene og sentrale føringer rundt dette må også hensyntas i vesentlig grad.

Sentrale føringer for Nasjonalparkene legger vekt på at innfallspunkter til verneområdene skal etableres med høy arkitektonisk kvalitet. De skal følge strenge retningslinjer ved etablering – både av fysiske rammer og fysisk utforming, samt den informasjonen som formidles på startpunktet. Parkeringsplass skal fortrinnsvis etableres på en måte som muliggjør ev. fremtidig utvidelse. Samtidig er det ikke ønskelig med store terrenginngrep ved etableringen.

I dette prosjektet har det vært et viktig moment å ikke tilføre større attraksjonsveder i området, i form av utsiktspunkter eller rasteplass/oppholdsplass, men å ivareta de praktiske behovene for de besøkende som må håndteres i form av parkering, ferdsel til fots og informasjonsformidling. Det er videre ikke planlagt å legge til rette for avfallshåndtering lokalt i området, da erfaringen fra andre tilsvarende innfallsporter er at dette medfører store drifts- og vedlikeholdsbehov, da besøkende potensielt stopper i området kun for å benytte søppelcontainerne, dersom disse er lett tilgjengelige.

Begge alternativene som nå foreslås legger opp til at den usikrede parkeringen langs E6 saneres, noe som innebærer at antallet parkeringsplasser reduseres med ca. 50. Videre foreslås det i begge alternativene å utvide og tilrettelegge inngjerdet parkering ved E6, noe som medfører at denne får økt kapasitet. Imidlertid vil ikke dette fullt ut kunne erstatte de 50 plassene som saneres. Dette, sammen med målet om å flytte noe av ferdselen fra Grønbakken til Kongsvoll, medfører at det har vært nødvendig å vurdere nye arealer for parkeringsplasser.

I alternativ 1 er det foreslått å utvide eksisterende parkering (fig. 9) nedenfor Kongsvoll stasjon (fig. 10). Parkeringsplassen her har i dag en størrelse på ca. 250-300 m², målt i ortofoto, med plass til ca. 10 biler. Parkeringen er avgiftsbelagt og driftes i dag av fjellstua. Tilkomst til parkeringen er via eksisterende avkjørsel fra E6 og over brua som krysser Driva.

Figur 9: Eksisterende parkering nedenfor stasjonen.

Figur 10: Flyfoto som viser Kongsvoll stasjon og etablert parkering som i alternativ 1 foreslås utvidet.

Det er videre foreslått å forlenge rekkverk/autovern foran fjellstua, slik at det gjøres plass til totalt ca 50 parkeringsplasser her. Vi ser for oss at en utvidelse ved stasjonen vil gi plass til ytterligere 35 plasser – til sammen om lag 85 parkeringsplasser.

POSITIVT

- Kan benytte eksisterende tilkomst fra E6.
- Arealet benyttes til parkering i dag, og en utvidelse medfører små terrenginngrep, ved at man gjenbruker atkomstvei og deler av grusplassen som er der i dag.
- Et startpunkt her vil kunne lede fotturister direkte inn på stasjonsstien, slik at en unngår unødig kryssing av E6.

NEGATIVT

- Bane NOR har ytret at det ikke ønsker mer trafikk over brua, grunnet usikkerhet rundt kapasitet på broen over elva.
- Vil føre til kryssing av E6 i to punkt for de som skal videre vestover, men ikke ønsker å benytte stasjonsstien.
- Vil føre til noe terrenginngrep/terrengomarbeiding ved stasjonen, og mer visuell støy i form av biler foran den fredede stasjonsarkitekturen.

I alternativ 2 foreslås det i stedet for å utvide parkeringen ved stasjonen å opparbeide en ny parkeringsplass på jordet/dyrkamarka på vestsiden av E6 like øst for stasjonen (fig. 11). Øvrige tiltak som i alternativ 1.

Denne lokasjonen ligger på et areal kategorisert som dyrkamark (fig. 12) og tilgrensende et område med naturbeitemark. Det er også registreringer av arter med status som nær trua og med særlig stor forvaltningsinteresse. Det foreslås etablert en grusplass, med plass til ca. 35 biler. Arealet bør opparbeidest med enkle grep, slik at en reversering/tilbakeføring til jorde enkelt kan gjennomføres. Tilkomst til området blir via etablert avkjøring fra E6.

Figur 11: Flyfoto som viser området med dyrka mark der det i alternativ 2 foreslås opparbeidet parkeringsplass.

Figur 12: Arealet med dyrkamark der det foreslås etablert parkering.

POSITIVT

- Kan benytte eksisterende avkjørsel fra E6.
- Arealet er relativt flatt, og ligger nærmere fjellstua enn stasjonsområdet (ref. alt. 1)
- Parkeringen kan etableres med enkle grep, slik at terrenginngrepene blir begrenset og mulige å reversere.
- Etablering av parkering her kan lede fotturister inn på stasjonsstien, slik at en unngår unødig kryssing av E6.
- Kan benytte etablert krysningspunkt over E6 mot fjellstua.

NEGATIVT

- Vil medføre etablering av ny parkeringsplass, som endrer landskapsbildet
- Må gjøre terrenginngrep i et område kategorisert som dyrkamark.
- Ligger tett på naturtype med verdien svært viktig samt registreringer av arter registrert som nær trua/med stor forvaltningsinteresse.
- Vil føre til kryssing av E6 i to punkt for de skal videre vestover, men ikke ønsker å benytte stasjonsstien.

3.3 Vår anbefaling for plassering

Som nevnt over, mener vi at hensynene til selve startpunktet, verneomådene og sentrale retninglinjer for nasjonalparkene er det som må veie tyngst ved valg av plassering.

Basert konkurransegrunnlaget, skal mulighetsstudien inneholde en anbefaling for valg av videre løsning, ut ifra bl.a. følgende kriterier:

- Bærekraft og naturverdier.
- God arkitektonisk kvalitet.
- God landskapstilpasning.
- God organisering av funksjoner.
- God utførelse.
- Uproblematisk og kostnadseffektiv drift.
- Ukomplisert vedlikehold.

Ut ifra organisering av funksjoner, mener vi de to alternativene er forholdsvis likeverdige. Det samme gjelder utførelsen, om kan gjøres forholdsvis lik.

Når det gjelder bærekraft og naturverdier, samt arkitektur og landskapstilpassing mener vi at alternativ 1 er det klart beste alternativet. Dette medfører lite inngrep i landskap og natur, all den tid begge parkeringsområdene omfatter bedre tilrettelegging og noe utvidelse i områder hvor det allerede er gjort inngrep i naturen, hvor det er bebyggelse i umiddelbar nærhet, og hvor det er etablert infrastruktur. Dette forutsetter imidlertid naturlig nok at Bane NOR aksepterer økt trafikk over broa, og flere parkeringsplasser på «deres grunn».

Alternativ 2 er også etter vårt syn akseptabelt, men vil endre landskapsbildet i noe større grad.

Når det gjelder drift og vedlikehold, mener vi også at Alt. 1 vil være det beste. Utvidet parkering ved stasjonen vil ligge på et flatt, delvis opparbeidet område, noe som gjør vedlikehold enklere. Parkeringsområdet i alt. 2 er heller ikke veldig kupert, men spesielt atkomstvei fra innkjøringen ved E6 vil ha noe terrengforskjeller som vil gjøre vedlikeholdet noe mer krevende.

Basert på overstående redegjørelse, mener vi at alt. 1 totalt sett er det beste alternativet, gitt at Bane NOR aksepterer de foreslåtte løsningene.

4 Videre prosjektering

4.1 Behov for formelle avklaringer

I den videre prosessen vil et være behov for formelle avklaringer rundt de foreslåtte løsningene. Selve søknadsprosessene og avtaler/formalisering vil ikke være del av forprosjektet, men det er naturlig at f.eks. en innledende dialog opp mot kommunen blir initiert i forprosjektfasen, for å ha noe forutsigbarhet i videre prosess. Foreløpig har vi avdekket behov for følgende avklaringer før prosjektgjennomføring:

Parkering ved stasjonen:

Grunneier er Bane NOR SF. Avklaring opp mot grunneier vedr. kapasitet på brua, og om denne kan tåle økt trafikk – ref. signaler om dette tidlige, at økt trafikk ikke er ønskelig. Inngå leieavtale med Bane NOR for tomtegrunnen.

Arealformål i kommuneplanens arealdel: LNF.

Hensynssoner: ligger innenfor areal båndlagt etter lov om naturvern (H720_5), samt hensynssone for bevaring av naturmiljø (H560_7). Må avklares opp mot kommunen.

Bestemmelser fra KPA:

- H720_1-12: Områder vernet etter lov om naturmangfold har egne forskrifter. Kommunen er normalt forvaltningsmyndighet i forhold til særlovene, og søknader sendes til kommunen som oversender søknader for behandling/uttalelse hos vernemyndigheten. Ikke sikkert dette er nødvendig her, siden vernemyndighetene allerede er involverte.
- H560_7: Driva. H560_3 verna vassdrag.

Parkering på dyrkamark:

Grunneier er Statsbygg – ev. leieavtale må inngås med de.

Arealformål i kommuneplanens arealdel: LNF. Hensynssoner: Båndlegging etter lov om naturvern (H720_5), bevaring naturmiljø (H560_7). Sikringssone: nedslagsfelt drikkevann (H110_10). Må avklares opp mot kommunen.

Bestemmelser fra KPA: For H720 og H560: se over.

Sikringszone: pkt. 3.2.1 i bestemmelsene til KPA. Det er ikke tillatt med tiltak som kan forurense drikkevannskilden. Ved søknad om tiltak etter pbl. § 1-6 må tiltakshaver kunne dokumentere at det omsøkte tiltaket ikke kan medføre forurensning av drikkevannskilden. De til enhver tid gjeldende klausuleringer for drikkevannskilden gjelder. Drikkevannsinteressen skal være overordnet andre interesser innenfor hensynssonen.

Øvrige tiltak:

- Avklaring med kommunen rundt forhold til gjeldende plangrunnlag for plassering av parkering og informasjonspunkter. Søknadsplikt iht. Plan- og bygningsloven – ev. behov for dispensasjon fra formål?
- Godkjenning fra Statens Vegvesen av ev. økt bruk av avkjørselen mot stasjonen, samt ny parkeringsløsning ved fjellstua.
- Avklaring mot øvrige vernemyndigheter (Riksantikvaren, Fylkeskommunen m.fl.) vedr. utforming og plassering av informasjonspunktene og parkeringen rundt fjellstua og stasjonen
- Avklaring mot grunneier Statsbygg vedr. ev. behov for leieavtale av tomtegrunn for informasjonspunktene.

4.2 Innhold i forprosjekt

I henhold til konkurransegrunnlaget for oppdraget skal det i neste fase utarbeides et konkret og realiserbart planforslag for de foreslåtte tiltakene, inkludert en kostnadskalkyle.

Videre fase forutsetter med dette at valg av alternativ og hovedorganisering for tiltakene bestemmes. Vi vil da gå noe lengre inn i utforming og materialbruk, slik at man har bedre kontroll og forutsigbarhet for plassbehov, utforming og hensyn til øvrige aktører.

Som tidligere nevnt vil denne fasen ikke inkludere detaljert koordinering mot de øvrige aktørene som skal ha informasjonsmateriell på informasjonspunktene, men det må overordnet avsettes plass til deres behov, og settes noen grove premisser for utforming og grensesnitt opp mot informasjonen tilknyttet verneområdene.

I videre prosjekt ser vi for oss at man viderefører materialbruk som er etablert på andre startpunkter til nasjonalparken, med robuste konstruksjoner i naturstein, cortenstål og tre. Uforming med minst mulig inngrep i landskap og natur, og med en forholdsvis diskret utforming for ikke å forstyrre verneverdig bebyggelse i unødvendig grad.

Figur 13: Eksempler på skilt brukt i andre startpunkter for nasjonalparker.

I tidsplanen er det lagt inn ett møte til i prosjektgruppen – dette skal fortrinnsvis avholdes i månedsskifte november/desember. I forkant av dette skal vi etter planen sende ut utkast til utforming av forprosjektet, slik at prosjektgruppen kan melde tilbake om dette i neste møtet.

Før neste prosjektgruppemøte vil vi anbefale at det avholdes et særmøte om avklaringer opp mot kommunen, samt at dere kontakter Bane NOR direkte for å få forgang i avklaringene rundt alternativ 1.

Utkast forprosjekt skal etter planen utarbeides i ukene 45-47. For at dette skal være realistisk, ber vi om tilbakemelding på mulighetsstudien ilt neste uke (uke 45), og om denne skal videreføres til forprosjektfasen.

Figur 14: Eksempler materialbruk fra henholdsvis startpunktene i Holsbru og Veslefjell

For Nordplan AS

Live Melhus, Iselin Ditlefsen Løkken og David Lawford

Vedlegg: overordnet landskapsplan for de to alternativene.

Vedlegg D

Spesifikasjon av oppdrag: Utvikling av startpunkt / innfallsport på Kongsvoll for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark

Sammendrag

Kongsvoll fungerer i dag som innfallsport for [Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark](#), [Drivdalen/Kongsvoll/Hierkinn landskapsvernområde](#) og [Knutshø landskapsvernområde](#), i kraft av beliggenheten. Kongsvoll har jernbanestasjon (fredet som kulturminne) på Dovrebanen, veikro som inngår i et tradisjonsrikt og fredet [fjellstuemiljø](#), og ligger ved E6 øverst i Drivdalen, på nordsiden av Dovrefjell. [Pilegrimsleden Oslo-Nidaros](#) og [Kongevegen over Dovrefjell](#) går gjennom tunet. Rett ved ligger [Kongsvoll botaniske fjellhage](#). Også [Moskusstien](#) har ar av sine startpunkt her.

I dag finnes det på Kongsvoll utdatert informasjon om verneområdene (fra vår forgjenger Dovrefjellrådet, 2003), informasjon om fjellstua og verneområdene, delvis utdatert (Riksantikvaren og Miljøverndepartementet, 2002) og Moskusstien (vår info,2019) ute på fjellstua, siste også ved stasjonen.

Det er parkering langs E6, dårlig arrondert og delvis trafikkfarlig, parkering ved stasjonen, fotgjengertrafikk som krysser E6 og langs E6.

Denne anskaffelsen gjelder:

- mulighetsstudie og
- forprosjektering

av oppgradering av Kongsvoll (området) som et helhetlig organisert startpunkt / innfallsport for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og øvrige verneområder på dovrefjell.

Prosjektformål

Det endelige formålet med dette prosjekt er å utarbeide forprosjekt for hovedprosjekt av oppgradering av Kongsvoll som innfallsport for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og øvrige verneområder på Dovrefjell.

Prosjektet gjelder prosessen fra mulighetsstudie til forprosjekt.

Nøkkelord i samtlige deler av prosjektet er:

- Ivareta verneverdier -både natur- og kulturhistoriske
- I dialog med de som blir berørt

Innledning

Terminologi

En **innfallsport** er ifølge merkevarestrategien summen av all tilrettelegging som møter og kanaliserer besøkende fram til en opplevelse av hele eller deler av verneområdet (eller verneområdene). Det vil si helheten av alle anlegg, med parkeringer, naturstier, informasjon og øvrig tilrettelegging. Miljødirektoratet har definert tre forskjellige «punkter» for å omtrentlig beskrive nivåer på innfallsporter. For en mer utførlig beskrivelse av de begrep som er brukt ved planlegging og realisering av innfallsporter henvises til Miljødirektoratets veileder om

innfallsporter, M-417/2015. (Denne er noe utdatert og kan oppfattes som rådgivende, ikke normativ).

Utkikkspunkt er «forvaltningens høyeste nivå på tilrettelegging som del av en innfallsport». Utkikkspunktet kan være et besøksmål i seg selv. Parkeringsareal for minimum 70 biler, et bredt informasjonstilbud, oppholdssoner, nærtursti, toalettfasiliteter med universell utforming og regelmessig vedlikehold. Etablering i tilknytning til eksisterende reiselivsbedrift mv. vil være særlig aktuelt. Ut fra plasseringen (nede i dalen) er ikke det Kongsvoll et «utsiktspunkt» i den forstand at det er utsikt herfra, men øvrige elementer er eller bør på plass.

Startpunkt «det naturlige utgangspunktet for besøkende som har bestemt seg for å gå tur». Ved startpunktet kan det finnes parkering og informasjon rettet mot turgåeren. Etablering av startpunkt forutsetter tilvisningsskiltning til startpunktet samt tydelig merking fra startpunktet og fram til tilkopling på merket stinett. Kongsvoll er i dag utgangspunkt for både dags- og fler-dagsturer i Dovrefjell.

Informasjonspunkt er en plass med formål å formidle helhetlig utendørs-informasjon om nasjonalparken til besøkende. Informasjonspunkt etableres på steder hvor det er naturlig å stanse. Samlokalisering med rasteplassanlegg, ved en veibom, fin utsikt, parkeringsplass eller andre serviceanlegg rettet mot veifarende bør ha prioritet. Ved informasjonspunktet kan det finnes skilt eller tavler, med sitteplasser i tilknytning til skiltene. Forvaltningsmyndighetens informasjon på tavler skal framstå som samlet, tydelig og stå adskilt fra andre avsendere. Omfang og innhold avpasses til stedet og formålet med informasjonspunktet. Det er i dag verneområdeinformasjon (og kulturminneinformasjon) utafor fjeldstuen.

Mulighetsstudien er den første delen i prosessen å konkretisere tankene kring en mulig innfallsport. Mulighetsstudien gjennomføres for å avklare for eksempel tomtevalg og innhold i tiltak hvor det foreligger alternativer. Arbeidet forutsetter innleid prosjekteringskompetanse (landskapsarkitekt og/eller arkitekt) og skal ende opp i en oppdragsbeskrivelse for et forprosjekt. En del i sluttresultatet er foto og preliminære skisser på forskjellige forslag. Mulighetsstudien behandles i verneområdestyret og det fattes vedtak om at prosjektleder kan iverksette utarbeidelse av oppdragsbeskrivelse forprosjekt.

Forprosjektering er fasen etter mulighetsstudien. Forprosjektet består i at konsulent utarbeider et konkret og realiserbart planforslag inkl. kostnadskalkyle. Resultatet fra forprosjektet skal kunne brukes for å ta frem arbeidstegninger i etterfølgende detaljprosjekt. Forprosjektet behandles av verneområdestyret og kvalitetssikres i Miljødirektoratet.

Rammer

Nasjonalparkstyrets besøksstrategi

Nasjonalparkstyret har i sin **besøksstrategi** prioritert tilrettelegging av innfallsport her. Ut fra at dette ikke er et veldig omfattende prosjekt og det ikke er aktuelt med ny, tyngre infrastruktur ut over mulige tiltak for tryggere og utvida parkering, ser vi for oss en kombinert analyse/mulighetsstudie og forprosjekt.

Tiltaksliste besøksstrategien:

«(Prio 1) Iverksette prosjekt med omfattende kvalitetsheving på informasjon og opplevelser ved utvalgte innfallsporter og attraksjoner i randsonen til verneområdene i tråd med Merkestrategi for Norges nasjonalparker og rapporten Informasjon om verneområda i Dovrefjell og Rondane 2019. Med prioritet på:

Startpunkt Kongsvoll

...»

Videre:

« (Prio 1) Samarbeid med grunneiere ved de innfallsportene til verneområdene der tiltak skal iverksettes for å løse felles utfordringer med parkering, informasjon, tilgang og tilgjengelighet.

(...)

(Prio 2) Etablere Kongsvoll som startpunkt på nivå 2 som kanaliserende tiltak med vektlegging av informasjon om villreinens sårbarhet knyttet til ferdsel i Stroppljødalen.»

Søknad / tildeling av driftsmidler for 2022:

Vi søkte om og fikk midler (150 000) til forprosjekt for å utvikle Kongsvoll som innfallsport på kap 1420 post 31, ingen detaljert begrunnelse i søknad. Dette er altså øvre ramme for prosjektet.

Sårbarhetsvurdering Stroppljødalen

[Sårbarhetsvurderingen \(NINA 2001\)](#) foreslår å så langt råd er å flytte utgangspunktet for trafikk innover Stroppljødalen fra Grønbakken til Kongsvoll. Grønbakken bør være utgangspunkt for Moskusstien (sammen med Kongsvoll) og turer med guide, øvrig trafikk bør søkes ledet til Kongsvoll som startpunkt. Det er derfor viktig å gjøre Kongsvoll attraktivt.

Ressurser i sekretariatet, prosjektledelse

Vi er for tiden tre forvaltere, Bernhard Svendsgard og Gunhild K. Sem i 100 % stilling og Carl S. Bjurstedt i 60 %. Vi har fordelt ansvar for utviklingsoppgaver mellom oss slik at BS tar revisjon av forvaltningsplan, GKS brukerundersøkelse (2022) og CSB tiltak i besøksstrategi - sistnevnte blir følgelig prosjektleder for dette prosjektet – de to andre trår til ved behov.

Merkevaren Norges nasjonalparker

Prosjektet skal så langt det er mulig følge retningslinjene og anbefalingene i disse dokumenter:

- Innfallsporter – Informasjonspunkt, startpunkt og utkikkspunkt. [Miljødirektoratets veileder M-417/2015.](#)
- [Designmanual for Norges nasjonalparker.](#)
- [Forvaltningsplan](#) og [besøksstrategi](#) for verneområdene i Dovrefjell.

Oppdragstaker anbefales å sette seg vel inn i dokumentene som hører til merkevaren Norges nasjonalparker i forkant til levering av tilbud.

Det kan også være nyttig å sette seg inn i hvordan vi presenterer oss selv på våre [besøksrettede hjemmesider](#).

Grunneierforhold

Grunneierne er inkludert i interessentlisten (se Organisering nedenfor): Vegvesenet, Bane NOR og Statskog. Sistnevnte eier Kongsvoldeiendommen, som er gitt som testamentarisk gave til «Staten v/ Miljøverndepartementet». Riksantikvaren er representant for dagens Klima- og miljødepartement (tidligere Miljøverndepartementet).

Grunneiere og rettighetshavere på arealer som omfattes av mulighetsstudien skal orienteres i forkant av at arbeid med studien påbegynnes. Dette skjer med brev fra verneområdesforvaltningen.

Vern – både naturvern og kulturminnevern, annet regelverk

Hele området ligger i Drivdalen/Kongsvoll landskapsvernområde, og både jernbanestasjonen og fjellstua er vedtaksfredet, inklusive områdene rundt.

Vern etter naturmangfoldloven gir restriksjoner, men med hjemmel i skjøtselsparagrafen (§ 47) i naturmangfoldloven kan nasjonalparkstyret gjennomføre tiltak som i utgangspunktet

er forbudt. Kulturminnevernet må også tas hensyn til, inngrep i fredete bygninger er lite aktuelt og en må ellers tilpasse seg kulturminnevernet.

Kart og fullstendige verneforskrifter finnes i vedleggene D.1 til D.4.

Plan og bygningsloven kan være aktuell for skilting og f.eks. nyanlegg av parkering. Sistnevnte og opplegg for fotgjengertrafikk langs/over E6 kan også måtte vurderes etter vegtrafikkloven. Jernbaneloven kan komme inn for tiltak nær jernbanen.

Konkretisering og detaljering av rammene for tiltaket

Overordnet mål

Tiltaket skal gi besøkende på Kongsvoll en bedre opplevelse og bedre informasjon om verneområdene enn i dag. Helst også bedre informasjon om kulturminnene på stedet. Videre må prosjektet vise hvordan trafikksikkerheten kan bli bedre.

Prosjektet handler i utgangspunktet om utendørsinformasjon tilgjengelig 24/7.

Prosjektet skal bidra til å styre ferdsel inn i verneområdene dit det er ønsket ut fra sårbarhetsvurderinger.

Områdebeskrivelse

Kongsvoll ligger i Drivdalen/Kongsvoll/Hjerkinn landskapsvernområde og disse er omsluttet av de øvrige verneområdene i Dovrefjell.- nærmest Dovrefjell-Sundalsfjella nasjonalpark og Knutshø landskapsvernområde.

Kongsvoll med jernbanestasjon (Dovrebanen), parkering ved fjellstua (E6) og stasjonen, fjellstue og informasjon om våre verneområder er et viktig utgangspunkt for turer både vestover i nasjonalparken og østover inn i Knutshø. Nasjonalparkstyret har opprettet Moskustien, med Kongsvoll som et viktig startpunkt.

Pilegrimsleden (Trøndelagsleden Oslo – Nidarosdomen) og Kongevegen over Dovrefjell passerer gjennom tunet, som er vedtaksfredet som kulturminne. Også stasjonen er fredet som kulturminne.

Området rundt Kongsvoll er velkjent for rikt planteliv med mange endemismer og er en klassisk lokalitet i norsk fjellbotanikk. En egen fjellhage med et stort utvalg av fjellplanter har vært her siden botanikeren Thekla Resvoll etablerte den på stasjonen i 1924. Den er nå flyttet, oppgradert og en viktig del av helheten.

Kongsvoll er sammen med Grønbakken viktigste innfallsport vestover inn i nasjonalparken. Sårbarhetsanalyse (NINA rapp 2061, høsten 2021) gjør at vi vil prøve å vri trafikken fra Grønbakken over til Kongsvoll i størst mulig grad.

Følgende brukergrupper er viktige på Kongsvoll:

- Dagsturister, går på egenhånd, ofte for å se moskus
- Moskusturer med guide
- Botaniseringsturer
- Skiturer til Knutshøene
- Vandring på Pilegrimsleden og Gamle Kongeveg
Vi har tall for de som går inn i nasjonalparken (dvs. mot vest - Norges lengste måleserie her). Trenden er stigende, for tiden ca. 16-17 000 per sommersesong
- Overnattingsgjester på Kongsvold fjeldstue.
Kan være både konferanse/kurs, bilturister, folk som bor for å gå tur for alle formål over, vandrere langs Pilegrimsled/Kongeveg.
- Dagsbesøkende på kroa og fjellstua (mangler tall)
E6 v/ Kongsvoll har ÅDT ca. 2400 (2021) , sommertrafikk vesentlig større enn vintertrafikk.

Dimensjonering (minimum)

I og med utendørsinformasjon er ikke dette kritisk, men bør ta høyde for inntil en dobling dvs. 25-30 000 besøkende per år.

Funksjoner som skal inngå

- Informasjon om verneområdene
- Informasjon om de freda anleggene fjeldstuen og jernbanestasjonen (Riksantikvaren lagde info om fjeldstuen til nasjonalparkåpningen 2002, disse er slitt og delvis utdatert. Egen mal fra RA ble brukt.) og om fjellhagen.
- Trafikksikker parkering
- Trafikksikkert system for fotgjengertrafikk

Følgende aktører har interesser / virksomhet / rettigheter i området:

- Nasjonalparkstyret – forvaltningsmyndighet for verneområdet, prosjekteier, med forvalter(e) som intern prosjektleder
- Statsbygg – teknisk drift og vedlikehold av fjeldstueanlegget og grunneier (unntatt for E6 og jernbanen)
- Riksantikvaren - overordnet kulturminnemyndighet
- Trøndelag fylkeskommune - forvaltningsmyndighet for kulturminnene
- Frich's Kongsvold AS – leier og driver anlegget
- Vegvesenet – E6 (**grunneier**)
- Bane NOR – eier stasjonen og Dovrebanen (**grunneier**)
- Kongevegen over Dovrefjell (vegvesenet, som har forvaltningsansvar dette kulturminnet og prosjekt på restaurering – prosjektleder her t.o.m. sommer 2023)
- Pilegrimsleden / Pilegrimssenter Dovrefjell
- Kongsvoll botaniske fjellhage (venneforening)
- Moskusguider (Oppdal safari og Dovre-Lesja aktiv, som guider herfra)
- DNT v/ DNT-OO som har ruter herfra.
- Statens naturoppsyn (tilsyn / oppsyn, vedlikehold av våre installasjoner)

Organisering

Nasjonalparkstyret er styringsgruppe for prosjektet. Intern prosjektleder og kontaktperson fra nasjonalparkstyret er Carl S Bjurstedt, med assistanse av Bernhard Svendsgard og Guri K. Sem ved sekretariatet for Dovrefjell nasjonalparkstyre.

Det skal nedsettes en prosjektgruppe. Denne gruppenes oppgave er å komme med innspill, vurdere forslagsalternativer og ta en aktiv rolle som formidlere i begge retninger mellom prosjektet og interessentene.

Foreløpig forslag til prosjektgruppe:

- Intern prosjektleder (forvalter)
- Ekstern prosjektleder (konsulent)
- Statsbygg
- Bane NOR
- Statens vegvesen
- Trøndelag fylkeskommune
- Frich's Kongsvold
- Fjellhagen

Intern prosjektleder tar inn ekstern kompetanse (landskapsarkitekt, prosjektering, kalkulering, faglige vurderinger, opprettelse av søknader og tegninger, med mere) gjennom anskaffet

konsulent. Konsulenten stiller med egen prosjektleder («ekstern prosjektleder») for sin leveranse.

Større strategiske vedtak i prosessen skal fastslås av nasjonalparkstyret. Til disse hører for eksempel:

- Vedtak om endelig valg av løsning.
- Vedtak om bestilling av forprosjektering.

Prosjektering skal skje i rekkefølge mulighetsstudie og forprosjektering. Detaljprosjektering og iverksettelsesfase krever ny finansiering. Nasjonalparkstyret vil vedta om godtatte leveringer av oppdragsbeskrivelser til forprosjektering er grunnlag for søknad om detaljprosjektering i 2023.

Konsulentens prosjektleder skal ta ansvar for samordning og fremdrift av prosjektet, inkludert for eksempel booking av møter med referansegrupper og dokumentasjon av møter. Konsulentens prosjektleder vil være med på prosjektgruppemøtene sammen med nasjonalparkstyrets prosjektleder.

Tidsplan

Tidsplan for prosjektet:

- Anskaffelse av konsulent: juni - august 2022.
- Befaring og referansegruppemøte (felles): 1. halvdel september 2022..
- Mulighetsstudie klar: 23. september 2022.
- Vedtak om fortsatt forprosjektering: 5. oktober
- Forstudie: oktober 2022 – november 2022.
- Befaringer, referansegruppemøter (minst 2, felles) og utredningsarbeid: august-september 2022
- Sluttlevering forprosjekt prosjektering: 18.november 2022
- Vedtak om forprosjekt og søknad om hovedprosjekt: 5. desember 2022

Mulighetsstudie

Kvalitetskrav på mulighetsstudien:

Mulighetsstudien har som formål å på en strukturert måte skissere alternativer og vurdere de opp mot hverandre. Mulighetsstudien skal ende opp i en oppdragsbeskrivelse for forprosjekt. Denne oppdragsbeskrivelse:

1. Skal kunne brukes som underlag for vedtak i nasjonalparkstyret om fortsatt forprosjektering.
2. Skal ta hensyn til mulighetene å bruke/gjenbruke eksisterende infrastruktur, med formål å ikke bruke mer areal eller naturresurser enn nødvendig.
3. Skal på en objektiv, analytisk og faglig kvalifisert måte synliggjøre helst 2 alternativer (med grovskisser), med redegjørelse for muligheter og begrensninger for alternativene, blant annet med hensyn å innordne seg vernet, bevaring av landskapsbilde, gode opplevelser for besøkende og plassering i landskapet, samt sammenheng med de naturlige forutsetningene, øvrig infrastruktur, interesser og eksisterende anlegg. Alternativene skal også gis en vurdering ut fra hvor bærekraftig de vill være i forhold til en «null-alternative» hvor innfallsport ikke blir anlagt.
4. Skal presentere løsninger som følger varemerkestrategien for Norges nasjonalparker jf. designmanualen, inkludert aktuelle retningslinjer for innfallsporter.
5. Skal konkretisere behov for formelle avklaringer, avtaler og/eller søknader som hvert alternativ innebærer, som kjøp/leie av grunn, planprosess iht. PBL, med mere.

6. Skal inneholde en tilrådning om hvilken alternativ som på faglig grunnlag anses ha høyest potensial å ivareta:
- bærekraft og naturverdier,
 - god arkitektonisk kvalitet,
 - god landskapstilpasning,
 - god organisering av funksjoner,
 - god utførelse,
 - uproblematisk og kostnadseffektiv drift, samt
 - ukomplisert vedlikehold.

Omfang og innhold av mulighetsstudien

Prosjektområdet er avgrenset i kart (Vedlegg D.1).

Tentativt er følgende viktig:

- Plassering av verneområdeinfo slik at den
 - fanger besøkendes oppmerksomhet
 - ikke leder til trafikkfarlig ferdsel langs eller over E6
 - ikke kommer i konflikt med kulturfaglige verneverdier
 - Informasjon om fjeldstuen og stasjonen må plasseres og vurderes i samråd med eiere og kulturminnemyndighet
 - En universelt utformet sommeråpent informasjonsplass skal inngå
- Forslag til parkering med tilstrekkelig kapasitet
 - Trafikksikker parkering. Deler av parkeringen er i dag uten fysisk avgrensning mot E6, svært trafikkfarlig.
 - Vurdering behovet (Dagens parkering er tidvis for liten, og trafikksikring av denne vil trolig redusere kapasiteten.) Plass til to busser.
 - Vegvesenet har hatt tanker om mulig plassering (enga ved stasjonen). Må tas opp i prosjektgruppa i første møte.
 - Det er langt mellom besøkstoppene. Kan det tilrettelegges vegetert parkering – betonghullstein f.eks. – for å dempe det visuelle inntrykket av en stor flate?
- Mer trafikksikker fotgjengerferdsel
 - Separere langsgående ferdsel fra E6
 - Styre kryssing til to steder (mot søndre sti og mot stasjonen / nordre sti)

Øvrige krav:

- Forslagene i mulighetsstudien skal i minst mulig grad skade verneverdiene (diskuteres løpende med forvalter) og kulturmiljøene.
- Det skal tydelig vises hvordan forslagene spiller sammen med, kommuniserer og kompletterer eksisterende anlegg (fjeldstuen, jernbanestasjonen, fjellhagen, kongeveg / pilegrimsled, DNT-stier) på Kongsvoll.
- Forslaget skal i hovedsak rette seg mot bruk om sommeren. Vinterparkering utover det som fjeldstuen og stasjonen trenger inngår ikke.
- Forslagene skal vurdere og beskrive mulighet til lading av elbil.
- Forslagene skal beskrive mulighet til bruk av offentlig transport for å nå innfallsporten.
- Forslagene skal ta hensyn til retningslinjer og krav fra Statens Vegvesen om avkjøringer og ferdsel til / langs E6. Vegvesenet er ønsket inn i prosjektgruppen. Kravene må framgå av ideskissen.

Konsulenten kan foreslå begrunnede utvidelser /endringer i ideskissen

Forprosjektering

Forprosjektering settes i gang når Dovrefjell nasjonalparkstyre og Miljødirektoratet har godkjent mulighetsstudien og vedtatt at gå videre med forprosjektering av et av alternativene fra mulighetsstudien. Forprosjekteringen består i at konsulent utarbeider et konkret og realiserbart planforslag inklusive kostnadskalkyle, slik at verneområdestyret kan ta stilling til et kostnadsoverslag før eventuelt vedtak om å gå videre med detaljprosjekteringen. På denne måten åpnes det for at prosjektet kan justeres og at det ikke tegnes ut arbeidstegninger som ikke kommer til nytte.

Forprosjekteringen skal ende opp i oppdragsbeskrivelse for detaljprosjektering (utarbeidelse av arbeidstegninger, anbudsdokumenter, med mere). Disse oppdragsbeskrivelsene skal minst inneholde:

- Plankart: Oversiktsplan 1:500 som viser organisering.
- Planbeskrivelse, som skal begrunne løsningen i forhold til:
 - Hensyn til verneverdiene i verneområdet
 - Hensyn til kulturminner og kulturlandskap
 - Hensyn til besøkende
 - Landskapstilpasning
 - Logisk organisering av funksjoner
- Kostnader:
 - Kostnadsbehov for utarbeiding av detaljprosjektering.
 - Overslag over etableringskostnader og driftsbudsjett
- Designprogram: beskrivelse av materialbruk, formspråk og design (helhet)

Arkivsaksnummer: 2022/2847-22

Saksbehandler: Bernhard Svendsgard

Dato: 28.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Dovrefjell nasjonalparkstyret	43/2022	05.12.2022

Forvaltningsplan - oppsummering av innspill til oppstartsmelding/prosjektplan

Innstilling fra forvalter

Prosjektplan for rullering av forvaltningsplan for verneområdene på Dovrefjell vedtas med de endringene som er nevnt under vurderingen.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Prosjektplan Dovrefjell fvp
- 2 Vedlegg innspill 051222

Saksopplysninger

Dovrefjell nasjonalparkstyret vedtok i mars 2022 å sende ut forslag til prosjektplan/varsel om oppstart av forvaltningsplanarbeide for verneområdene på Dovrefjell.

I tillegg til høring av selve prosjektplanen ble det også etterspurt innspill til:

- aktuelle problemstillinger knyttet til forvaltningen av verneområdene, besøksforvaltning, informasjon, skjøtsel og tiltak.
- oversikten over aktører
- kunnskapsgrunnlaget
- organiseringen av planarbeidet
- tidsplanen

Vurdering

Planprosessen er godt i gang. Forvalterne har, i samarbeid med SNO, gjennomført en rekke innledende møter.

Våren 2022 ble det avholdt åpne, kommunevise teamsmøter om planarbeidet. Høsten 2022 har det vært holdt parts- og dialogmøter med ulike interessenter.

- 8 kommuner
- 3 statsforvaltere
- 3 fylkeskommuner
- Fjellstyrer og bygdealmenninger
- Villreinnemnd og villreinutvalg for Snøhetta og Knutshø
- DNT lokalforeninger og vertskapet på Snøheim
- Moskusfirmaer og reiseliv
- Fuglehundklubber – planlagt des-22
- Landbruksorganisasjoner – planlagt jan-23
- Naturvernorganisasjoner – planlagt jan-23

Alle møtene er referatfestet. En foreløpig oppsummering er vedlagt saken.

I tillegg har vi mottatt 20 skriftlige merknader. En oppsummering er vedlagt saken.

Det har kommet få konkrete innspill til selve prosjektplanen. Merknadene handler om tidsplanen, behov for bred prosess og utfylling av partslisten. Forvalter foreslår at dette endres og at prosjektplanen vedtas med disse endringene.

Innspillene i alle møtene er konkrete og nyttige for det videre arbeidet. Fram til nå har det kommet fram noen problemstillinger som det er nyttig å diskutere i styret.

Diskusjonstemaer

Villrein – rødt lys i både Knutshø og Snøhetta

I Snøhettaområdet er det først og fremst hindringer i trekkvegene som gjør negativt utslag, men også lavere kalvevekter og lavere kalvprosent trekker ned. Viktige trekkpassasjer som har redusert trekk er Stroppljødalen, Torbudalen, Soløyfjellet og Baklie.

I Knutshøområdet er det nedadgående trender for både slaktevekt på kalv og kalvprosent. En ser også en utvikling av redusert trekk, særlig i barmarkssesongen.

Hva kan gjøres i forvaltningsplanen?

- Redusere samlet ferdsel/motorferdsel i fokusområdene
- Redusere ferdsel/motorferdsel om vinteren i vinterbeiteområdene
- Redusere ferdsel/motorferdsel om våren i vestområdene i Snøhetta
- Redusere ferdsel/motorferdsel kalvingsområdet Knutshø
- Samlet trykk i området

Konkrete temaer:

- Motorferdsel
- Organisert ferdsel
- Uorganisert ferdsel
- Tilretteleggingstiltak
- Bygninger
- Lokal, tradisjonell bruk - definisjon

Rullering av
Forvaltningsplan for de store verneområdene i Dovrefjellområdet
Prosjektplan

Vedtatt 05.12.2022

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Verneområder omfattet av planarbeidet.....	4
1.3 Rammer for saksbehandlingen.....	5
1.3. Hva er en forvaltningsplan	7
2.1 Bevaringsmål	8
2. Målet med forvaltningsplanarbeidet	8
2. Aktører.....	9
4. Organisering av planarbeidet	13
4.1 Prosjektledelse	13
4.2 Kompetansebehov.....	13
4.3 Involvering.....	13
4.4 Prosjektorganisering.....	13
6. Tidsplan	14
7. Økonomi	14

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

For de verneområdene som Dovrefjell nasjonalparkstyre har forvaltningsansvaret for er det nedfelt i verneforskriftene at det skal utarbeides forvaltningsplan. F.eks. står det i verneforskriften for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark § 12:

«Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.»

Gjeldende forvaltningsplan er fra 2006 og er tilgjengelig på nasjonalparkstyrets hjemmesider.

I forbindelse med verneplanarbeidet for tidligere Hjerkinnskytefelt, så ble det utarbeidet forslag til forvaltningsplan for området.

Fokstumyra naturreservat har sin egen forvaltningsplan og det er Statsforvalteren i Innlandet som er forvaltningsmyndighet.

Kunnskapsgrunnlaget for gjeldende forvaltningsplaner er lagt i årene før planene ble godkjent. Gjeldende forvaltningsplan er derfor skrevet ut fra en situasjon som var gjeldende for om lag 20 år siden. Gjeldende forvaltningsplaner har mange kartvedlegg, og disse er framstilt uten bruk av nye digitale GIS-verktøy. Miljødirektoratet har nå laget en egen nettløsning «Forvaltningsplan på nett». Nye og reviderte forvaltningsplaner skal nå produseres og bli gjort tilgjengelig i denne portalen.

Dovrefjell nasjonalparkstyre har i tidligere vedtak initiert rullering av forvaltningsplanen. Det har også vært avsatt midler til planarbeidet. Av kapasitetsutfordringer har arbeidet blitt utsatt, men en ønsker nå å starte arbeidet på nytt.

Med en nylig vedtatt besøksstrategi og fullført verneplanarbeid for det tidligere skytefeltet, så ligger mye av fundamentet for en ny forvaltningsplan på plass. I disse dokumentene ligger det også føringer for videre planarbeid og forvaltning.

1.2 Verneområder omfattet av planarbeidet

Ved rullering av forvaltningsplanene blir det lagt opp til at det lages egne forvaltningsplaner for alle verneområdene forvaltet av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, jf. opplegget med «Forvaltningsplan på nett». En oversikt over verneområdene er vist i tabell 1.

Tabell 1. Verneområder forvaltet av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, etter Naturbase.

Verneområde (antall)	Areal (km ²)	Areal sum (km ²)	Kommuner
Nasjonalpark (1)		1693	
Dovrefjell-Sunndalsfjella	1693		Dovre, Lesja, Rauma, Molde, Sunndal, Oppdal, Tynset, Folldal
Landskapsvernområde (4)		2433	
Dalsida	646		Lesja, Rauma, Molde
Eikesdalsvatnet	470		Rauma, Molde, Sunndal
Fokstugu	79		Dovre, Lesja
Hjerkinn/Kongsvold/Drivdalen	67		Dovre, Oppdal
Hjerkinn, med biotopvern	46		Dovre, Lesja
Jora	50		Dovre, Lesja
Knutshø	907		Dovre, Oppdal, Tynset, Folldal
Åmotan-Grøvdalen	154		Sunndal, Oppdal
Åmotsdalen	14		Oppdal
Naturresevat (4)		52	
Flåman	29		Dovre, Oppdal, Folldal
Fokstumyra	18		Dovre
Jutneset	2		Molde
Nordre Snøfjelltjønn	3		Oppdal
Biotopvernområde (2)		236	
Torbudalen	94		Molde, Sunndal
Sandgrovbotn-Mardalsbotn	142		Rauma, Molde
Sum		4414	

1.3 Rammer for saksbehandlingen

I naturmangfoldloven §§ 35 og 36 står det bl.a.:

«Utkast til forvaltningsplan skal legges frem samtidig med vernevedtaket. Der det også er aktuelt med skjøtselsplan, skal den inngå i forvaltningsplanen.»

I vedtektene for nasjonalparkstyret (2020) heter det:

«8.1 Forvaltningsplan

Styret skal utarbeide/revidere forvaltningsplan for verneområdene. Oppstart av planarbeidet bør skje i dialog med Miljødirektoratet. Forvaltningsplaner skal utarbeides innenfor rammene av naturmangfoldloven og verneforskriftene. Forvaltningsplanen skal konkretisere hvordan formålet med vernet skal nås, og skal inneholde en flerårig tiltaksplan og en besøksstrategi. Utkast til forvaltningsplan skal sendes til direktoratet for faglig gjennomgang før høring. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.

8.2 Skjøtsel og besøksforvaltning

Som forvaltningsmyndighet skal styret ut fra naturmangfoldloven § 33 og verneformålet i de enkelte verneforskrifter vurdere behov for og nødvendig gjennomføring av skjøtsel og tilrettelegging. Plan for skjøtsel og eventuell tilrettelegging skal, jf. §§ 35 og 36 siste ledd, inngå i en forvaltningsplan godkjent av Miljødirektoratet. Forvaltningstiltak iverksettes på et kunnskapsbasert grunnlag i samsvar med vedtatte forvaltningsplaner/skjøtselsplaner.

Styret kan som forvaltningsmyndighet legge til rette for at verneområdenes potensial for verdiskapning utnyttes innenfor rammen av verneforskriftene og naturmangfoldloven. Dette skal skje gjennom konkrete forvaltnings- og skjøtselstiltak, fortrinnsvis i tråd med den delen av forvaltningsplanene som omhandler besøksstrategi. Styret skal ikke opptre som næringsaktør, men bør i denne sammenhengen innlede et samarbeid med lokalt reiseliv/øvrig reiseliv, samt det autoriserte besøkscenter. ...»

I veileder M-481 | 2016 Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven er det tatt inn noen føringer for utarbeiding av forvaltningsplan:

«Klima- og miljødepartementet har gitt utfyllende bestemmelser til saksbehandlingsreglene i eget rundskriv (Rundskriv T2/15 Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven). Rundskrivet gjelder ved opprettelse av nye verneområder. Så langt det passer gjelder rundskrivet også ved endring eller revisjon av eksisterende verneforskrifter, og ved utarbeidelse av forvaltningsplaner.» (Vår understreking)

I rundskriv T2/15 heter det bl.a.:

- *Alle som berøres av forslagene og andre interesserte skal få fremmet sine synspunkter på en tilfredsstillende måte. God gjensidig informasjon vil bidra til å dempe konflikter og øke forståelse for vernet.*
- *Hovedformålet med saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven er å sikre at saksbehandlingen i vernesaker skal være åpen og inkluderende ved at alle berørte parter trekkes inn i saken.*
- *Grunneiere og rettighetshavere vil ha konkrete rettigheter i det området som vurderes for vern, mens den berørte lokalbefolkningen er en videre krets av de som bor i nærheten av området som utredes for vern.*

- *Kommunene er sentrale samarbeidspartnere i verneplanprosesser, og det er viktig å vurdere vern i medhold av naturmangfoldloven i sammenheng med andre planer og aktivitet i kommunene,*

I tråd med Rundskriv T2/15 blir bestemmelser i naturmangfoldloven om saksbehandling lagt til grunn. I naturmangfoldloven §§ 41 til 43 er det fastsatt særskilte regler om saksbehandling ved opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven kap. V. Disse reglene gjelder i tillegg til forvaltningslovens generelle regler, og blir, så langt de passer, gjort gjeldende for arbeidet med forvaltningsplanen:

- Naturmangfoldloven § 41. om saksbehandling:
 - *«Når et arbeid med vern etter dette kapitlet tar til, skal det innenfor rammene av annet til tredje ledd samt §§ 42 og 43 legges til rette for en saksbehandling med best mulig samarbeid med grunneiere, rettighetshavere, berørte næringsinteresser og representanter for lokalbefolkningen, herunder utøvere av samisk kultur og utøvere av samisk næring, kommunen og fylkeskommunen, Sametinget og andre berørte myndigheter. ...»*
- Naturmangfoldloven § 42 om kunngjøring av forslag:
 - *«Vernemyndigheten skal kunngjøre verneforslaget, med de viktigste følger det antas å få, i minst én avis som er alminnelig lest på stedet. ... Grunneiere og rettighetshavere skal så vidt mulig underrettes ved brev og gis en rimelig frist for å komme med merknader før forslag utformes.*
 - *På et tidlig tidspunkt i saksforberedelsen, og i god tid før kunngjøringen, skal det søkes samarbeid med offentlige myndigheter, organisasjoner mv. som har særlig interesse i tiltaket. Utarbeidelse av forskrift skal skje i et samarbeid med berørte sentrale myndigheter.»*
- Naturmangfoldloven § 42 høring:
 - *Forslaget til forskrift skal sendes på høring etter reglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 37. Om varsling av grunneiere og rettighetshavere gjelder reglene i forvaltningsloven § 16. Forslaget legges ut til offentlig ettersyn på minst ett lett tilgjengelig sted og kunngjøres i Norsk Lysingsblad og i minst én avis som er alminnelig lest på stedet.*
 - *Høringsforslaget skal beskrive området som forslaget omfatter, herunder verneformål og verneverdier, avgrensning av området og andre verdier enn naturverdier, samt de følgene forslaget antas å få, og gi en frist på minst to måneder for uttalelse.*
 - *Forslaget legges frem til uttalelse for kommunen, fylkeskommunen og berørte statlige fagorganer, og for Sametinget hvis verneforslaget berører samiske interesser.*
- Naturmangfoldloven § 8 pålegger myndighetene å innhente og legge til grunn kunnskap om natur når det treffes beslutninger som berører naturmangfoldet.
- Endring av verneforskrifter
 - Dersom det oppstår behov for endring av vedtatte verneforskrifter, vil endringsbehovet avgjøre omfanget av saksbehandlingen. Større endringer i verneforskriftene, eller større grenseendringer, krever ny kongelig resolusjon.

1.3. Hva er en forvaltningsplan

I **Forvaltningsplan på nett for verneområder** (FPNV v.2.0) Brukerveiledning (Miljødirektoratet 10.06.20) står det:

«En forvaltningsplan er en praktisk veileder som skal bidra til beslutninger og bruk som sikrer vernet. Innenfor rammen av verneforskriften kan planen gi retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging mv., samt mål og tiltak for å ivareta verneverdiene.»

I **veileder M-481 | 2016 Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven** er det tatt inn noen føringer for utarbeiding av forvaltningsplan:

Organisert ferdsel

- Gjennom forvaltningsplan skal det presiseres hvilke aktiviteter som er tillatt uten videre og hvilke aktiviteter som må ha særskilt tillatelse. Markslitasje og forstyrrelse av dyreliv gjør at særlig større arrangementer bør vurderes nærmere av forvaltningsmyndigheten. Dette må vurderes i forhold til verneformålet i det enkelte verneområdet og type aktivitet. Hvorvidt en organisert tur med f.eks. kajakk, kano eller robåt kan skade naturmiljøet vil være avhengig av både når aktiviteten skjer, i hvilken nasjonalpark eller i hvilket område av nasjonalparken aktiviteten foregår.

Organisert bruk av hest

- Enkeltpersoners bruk av hest skal være tillatt. Organisert bruk av hest skal normalt være tillatt på veier, samt traseer og områder som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen. Aktuelle traseer og eventuelt områder skal således angis i forvaltningsplan. Organisert bruk av hest utenfor veg og slike angitte traseer skal da være søknadspliktig. Det er særlig hensynet til markslitasje som gjør det nødvendig å legge restriksjoner på denne typen organisert virksomhet.

Sykling

- Etter friluftsløven er sykling tillatt på veier og stier i utmark og ellers overalt på fjellet. Omfanget av terrengsykling i utmark er økende. Slik aktivitet kan føre til store skader og slitasje i terrenget. I følge forskriftsmalen for nasjonalparker skal sykling derfor kun være tillatt på veier, samt traseer og stier som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

Kommuneplan

- *Plan- og bygningsloven er et viktig verktøy for å styre utviklingen i randsoner inntil verneområder. Lovens § 11-8 tredje ledd bokstav c gir kommunen mulighet til å fastsette randsonen som hensynssone. I denne sonen kan det gis bestemmelser for å hindre vesentlig forringelse av verneverdiene i verneområdet. Dette forutsetter at bestemmelsene fastsettes samtidig med fastsetting av verneforskrift for nytt område, ved revisjon av forskriften eller samtidig med ny forvaltningsplan eller ved revisjon av denne.*

Det kan ellers gis utdypende retningslinjer til de ulike bestemmelsene i verneforskriftene når det gjelder:

- Landskap, herunder byggetiltak
- Dyreliv
- Planteliv
- Ferdsel, herunder turstier og skiløyper
- Motorferdsel
- Forurensing
- Skjøtsel og tiltak
- Oppsyn.

I forvaltningsplanen skal det tas inn kortfattede beskrivelser av verneområdene om:

- Verneverdier
- Naturstatus
- Brukerinteresser.

2.1 Bevaringsmål

På Miljødirektoratets nettsted NatStat er det opplyst:

«Verneområdene er beskyttet mot skade og ødeleggelse. Likevel endres også vernet natur. Mange endringer er naturlige, mens andre forårsakes, direkte eller indirekte, av menneskelig aktivitet. Det kan f.eks. være fremmede arter som endrer det opprinnelige naturmangfoldet, inngrep som fører til tørrlegging eller gjengroing, eller ny naturbruk som endrer vegetasjon og artssammensetning.»

I NatStat kan forvaltningsmyndigheten sette konkrete bevaringsmål for ønsket naturtilstand innen et verneområde. Bevaringsmål, f.eks. knyttet til fremmede arter, skal overvåkes. Resultatet av overvåkingen fastslår om naturtilstanden er god, middels eller dårlig, og om bevaringsmålet er nådd. Innsynsløsning til NatStat gir oversikt over antall bevaringsmål, målt tilstand, og hvilke påvirkningsfaktorer (f.eks. fremmede arter) som følges opp av forvaltningsmyndigheten.»

2. Målet med forvaltningsplanarbeidet

Det blir her også vist til kap. 1.3.

Målet med forvaltningsplanarbeidet er å oppdatere gjeldende forvaltningsplan i tråd med:

- ny måte for framstilling og distribusjon av plandokumentene – «Forvaltningsplan på nett» - FPNV (versjon 2.0).
- endret kunnskapsgrunnlag
- endret bruk av verneområdene
- at besøksforvaltning skal være et eget tema i forvaltningsplanene.
- at behovet for informasjon har økt, og skjer på flere plattformer.

Det blir særlig lagt vekt på følgende forhold som viktige i revidering av forvaltningsplanen:

- fastsette bevaringsmål og status for verneverdiene.
- lage entydige og samordnede retningslinjer for organisert ferdsel.
- lage entydige og samordnede retningslinjer for byggesaker i verneområdene.

Vedtatt prosjektplan

- ha ny vurdering av godkjente løyper og stier.
- skjøtsel og bruk av seterlandskapet
- ha lik praksis knyttet til tillatelser for motorferdsel i utmark.
- ha lik praksis og gjennomgang av praksis knyttet til ulike typer turmål innenfor verneområdene.

Det er aktuelt å knytte bevaringsmål til

- leveområde for villrein
- urørthet
- økosystem og biologisk mangfold
- naturtyper
- landskap
- kulturminner

3. Aktører

Som det går fram av kap. 1.2 blir det lagt stor vekt på åpenhet og involvering i arbeidet med forvaltningsplanen. Det blir derfor gitt en omtale av ulike aktører i planprosessen.

Miljødirektoratet

Miljødirektoratet skal gi:

- en faglig godkjenning av utkast til forvaltningsplan før høring
- endelig godkjenning av forvaltningsplanen.

Miljødirektoratet kan ellers bli kontaktet for veiledning i ulike spørsmål knyttet til planprosessen. Miljødirektoratet er eier av portalen «Forvaltningsplan på nett», og vil gi opplæring i bruken av portalen.

Statens naturoppsyn

SNO Hjerlann og SNO Rindal har oppsynet med verneområdene, og driver i tillegg med dokumentasjon, skjøtsel, fysisk tilrettelegging og informasjon.

Statsforvalterne i Innlandet, Trøndelag og Møre og Romsdal

Statsforvalterne er formell høringspart.

Statsforvalterne kan ellers konsulteres i faglige spørsmål knyttet til planprosessen.

Innlandet, Trøndelag og Møre og Romsdal fylkeskommuner

Fylkeskommunene er formell høringspart.

Fylkeskommunene er forvaltningsmyndighet etter kulturminnelova, og kan konsulteres om forvaltning av kulturminne i verneområdene.

Fylkeskommunene er planmyndighet for Regional plan for Dovrefjellområdet.

Kommunene

Kommunene er formelle høringsparter.

Verneområdene ligger i Innlandet fylke, og i kommunen Dovre, Lesja, Rauma, Molde, Sunndal, Oppdal, Folldal og Tynset.

Kommunene er viktige samarbeidsparter og aktører. Kommunene har god lokalkunnskap, er forvaltningsmyndighet, har mål og strategier for samfunnsutviklingen og et eget virkemiddelapparat. Kommunene er viktige aktører fordi det ofte er en sammenheng mellom det som skjer innenfor og utenfor verneområdene.

Grunneiere og fjellstyrer

Grunneiere og fjellstyrer er formelle høringsparter. Arealet i verneområdene består av både statsallmenning, bygdeallmenning, sameier og private eiendommer. Grunneiere og fjellstyrer disponerer grunn og forvalter ulike bruksretter. Vernebestemmelser og retningslinjer vil påvirke råderetten over arealene. Grunneiere og fjellstyrer må derfor involveres i planarbeidet.

Statsallmenningene har en tredelt forvaltning:

- Statskog SF er grunneier.
- Fjellstyrene, forvalter ulike bruksretter (seter, beite, jakt og fiske) etter i fjelloven.
- Allmenningstyrene, forvalter skogen etter lov om skogbruk i statsallmenningene.

Innenfor nasjonalparken er det mange private eiendommer. I tabell 3. er det gitt en oversikt over gårds- og bruksnummer for de ulike verneområdene.

Næringsdrivende

Innenfor verneområdene er det i hovedsak to typer næringsdrivende:

- Landbruk
- Reiseliv.

Landbruk

Landbruket er av de viktigste brukerinteressene i verneområdene. Ved siden av jakt og fangst er landbruket den bruken med lengst historie i verneområdene. Grunneiere og representanter for næringen må være høringsparter, og konsulteres i planprosessen.

Landbruk utøves i ulike former:

- Alminnelig gårdsdrift, med bygninger
- Setring, med bygninger
- Nydyrking
- Skogbruk
- Salg av jakt og fiske
- Gårdsturisme
- Beitebruk, se egne avsnitt nedenfor.

Grunneierlag

I mange tilfeller er enkelteieendommer for små til å kunne å bli tildelt fellingsretter etter viltloven. Salg av jakt og fiske blir derfor ofte organisert i egne grunneierlag.

Beitebruk

Innenfor verneområdene er beitebruken organisert i ulike beitelag. Beitelagene er høringsparter, og må konsulteres i planprosessen.

Reiselivet

Reiselivets organisasjoner og bedrifter er høringsparter, og må konsulteres i planprosessen.

Reiselivsnæringa tilbyr ulike produkt i tilknytning til nasjonalparken, som f.eks.

- Overnatting
- Servering
- Aktivitetar og guidede turer
- Utleie av utstyr m.m.

Gjennom sine tilbud, og ikke minst ved aktiv markedsføring, trekker reiselivet mange besøkende til nasjonalparken. Derfor er det viktig å involvere reiselivet i arbeidet med forvaltningsplanen.

Reiseliv er i hovedsak organisert i tre sammenslutninger:

- Nasjonalparkriket Reiseliv AS (Dovre, Sel)
- Visit Oppdal
- Visit Northwest

Lag og organisasjoner

Frivillige lag og organisasjoner (også kalt «tredje sektor») organiserer ulike grupper som kan være brukere av nasjonalparken. Disse forvalter brukerne sine interesser, og blir talerør for ulike interesser. Viktige lag og organisasjoner er:

- Forum for natur og friluftsliv – Innlandet
- DNT
- Destinasjonselskapene
- Norsk Villreinsenter nord
- Kongevegen/Pilegrimsleden
- Fagлага i landbruket
- Lokale turlag

Andre aktører

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

Villreinnemndene er opprettet i forskrift om hjortevilt § 21 Om villreinnemndene:

«Villrein i alle villreinområder med areal i to eller flere kommuner skal forvaltes av ei villreinnemnd.

Villreinnemnda skal arbeide for en langsiktig bærekraftig forvaltning av villreinen og dens leveområder i samsvar med naturmangfoldloven og viltloven.

Det skal være ni villreinnemnder

...

Sekretariatene for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre og for Reinheimen

Disse sekretariatene har ansvaret for tilgrensende verneområder i Rondane og Reinheimen.

Norsk Villreinsenter nord

Villreinsenteret har ansvaret for å formidle all relevant kunnskap om villreinen og dens leveområder.

Statens vegvesen

Statens vegvesen har ansvar for europa- og riksvegnettet. Her ligg også ansvar for avkjøringer og rasteplasser, samt sekretariat for Nasjonale Turistveger og Kongevegen.

Vedtatt prosjektplan

Enkeltpersoner

Det er aktuelt å knytte kontakt med enkeltpersoner med særlig kunnskap om og erfaring med bruken av verneområdene.

4. Organisering av planarbeidet

4.1 Prosjektledelse

Sekretariatet for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark har prosjektledelsen. Prosjektledelsen skal ansvar for:

- framstilling, oppfølging, framdrift prosjektplan
- økonomistyring
- etablering/aktivitet prosjektorganisasjon
- gjennomføre møter og partsmøter med ulike aktører
- ha kontakt med kommunene
- rapportere til styringsgruppen (nasjonalparkstyret)
- framstille høringsdokumentene (forvaltningsplanene)
- sluttbehandling.

4.2 Kompetansebehov

I arbeidet med forvaltningsplanen har sekretariatet behov for å opplæring i bruk av portalen «Forvaltningsplan på nett».

4.3 Involvering

I tråd med forvaltningsloven, naturmangfoldloven og god forvaltningsskikk er det viktig å legge opp til bred involvering i planarbeidet.

Sekretariatet vil bruke Rådgivende utvalg og Administrativt kontaktutvalg som referansegrupper.

Videre vil vi tilrå at det blir opprettet lokale referansegruppe (3 – 5 medlemmer) i hver kommune. Sekretariatet vil gjennomføre møter med disse, både i innspillsfasen og i samband med høringen.

Det vil bli lagt en plan for åpne møter i kommunene, både i innspillsfasen og i samband med høringen.

Videre vil sekretariatet legge opp til egne partsmøter med:

- Statsforvalteren i Innlandet
- Innlandet, Trøndelag og Møre og Romsdal fylkeskommuner
- Villreinnemnda for Dovrefjell og Knutshø
- Villreinutvalgene for Snøhetta og Knutshø
- Norsk Villreinsenter nord
- DNT
- Forum for natur og friluftsliv
- Destinasjonsselskapene
- Kongevegen/Pilegrimsleden
- Andre aktuelle aktører, f.eks enkelte fjellstyrer, grunneierlag, velforeninger, interesseorganisasjoner eller næringsdrivende.

Nasjonalparkstyret sin hjemmeside vil bli brukt aktivt for å dele informasjon.

Det kan etableres en egen faggruppe som ser på behov for tiltak for å ivareta seterlandskapene.

4.4 Prosjektorganisering

Prosjektet vil bli organisert med Dovrefjell nasjonalparkstyre som styringsgruppe. Prosjektledelse vil bli ivaretatt av sekretariatet Dovrefjell nasjonalparkstyre. SNO vil være løpende involvert som faglige ressurser i arbeidet.

Vedtatt prosjektplan

Administrativt kontaktutvalg og Rådgivende utvalg vil være referansegrupper for planarbeidet. I tillegg til en fast prosjektstruktur vil det bli gjennomført partsmøter med enkeltaktører etter behov.

De fleste eksterne møter arrangeres som nettmøter (Teams).

Prosjektorganiseringen er ellers vist i tabell 7.

Tabell 7. Prosjektorganisering.

Funksjon	Sammensetning – aktør
Styringsgruppe	Dovrefjell nasjonalparkstyre
Prosjektledelse	Sekretariatet for Dovrefjell nasjonalparkstyre
Arbeidsgruppe	Forvaltere, styreleder, SNO
Referansegrupper og møter	
• Administrativt kontaktutvalg	Som oppnevnt av Dovrefjell nasjonalparkstyre
• Rådgivende utvalg	Som oppnevnt av Dovrefjell nasjonalparkstyre
• Referansegrupper i kommunene	3 – 5 personer, oppnevnes av kommunene
• Åpne møter	I den enkelte kommune, alt. felles for flere kommuner
• Partsmøter	Se oversikt over aktører.

6. Tidsplan

Tidsplan for prosjektet er vist i tabell 8.

Tabell 8. Tidsplan for hovedpunkter i arbeidet med revidering av forvaltningsplanen.

Aktivitet	Tider
Vedtak om oppstart av planarbeidet	Mars 22
Opplæring «Forvaltningsplan på nett»	fortløpende
Prosjektplan til godkjenning i nasjonalparkstyret	Mars 22
Høring prosjektplan	April 22
Godkjenning prosjektplan	Des 22
Møter med kommuner	Innen juni 22
Møter med utvalg, partsmøter	Aug-22 til jan-23
Planarbeid	des 22-mai 23
Nasjonalparkstyret – gjennomgang av innspill	våren 23
Møter med utvalg	våren 23
Møter med kommuner og andre parter	høsten 23
Høring og sluttbehandling	Des 23

7. Økonomi

75 000,- til reiser og møter i 2023.

Oppsummering i etterkant av åpne kommunemøter

Noen problemstillinger er felles for alle eller flere av kommunene:

Villrein

Alle kommunene har del i reinens leveområder. Senere års bekymringer omkring reinens levevilkår har blitt dokumentert gjennom arbeidet med kvalitetsnorm for villrein. Begge våre villreinområder, Snøhetta og Knutshø, har fått «rødt lys». Dette innebærer at en i rulleringsarbeidet må søke å bedre reinens levevilkår der en har muligheten. Flere etterlyste hva som vil bli gjort for å følge opp kvalitetsnormarbeidet videre.

Både forvalterne, styret og andre som er med i prosessen har behov for å gå dypere inn i utredningene som ligger til grunn. Reinens utfordringer er sammensatte og det er trolig flere grep som bør gjøres i ny forvaltningsplan.

Innspillene i møtene var relativt entydige i at en må søke å bedre reinens levevilkår. Samtidig ble det også framholdt at det var forskjell på øst- og vestområdet i Snøhetta og Knutshøområdet der det ble satt søkelys på konkrete utfordringer. Samlet sett sammenfaller innspillene i stor grad med de fokusområdene som er omtalt i kvalitetsnormarbeidet.

I Sunndal ble det av møtedeltakere påstått at reinens manglende bruk av randområdene er grunnet i for liten bestand og utskyting av de dyrene som trekker ut i disse arealene. Nasjonalparkstyret driver ikke bestandsforvaltning av reinstammen, men kan påvirke reinens arealbruk gjennom aktiv besøks- og arealforvaltning.

Lokal, tradisjonell bruk av fjellet

Flere av innspillene gikk også på at en må beholde mulighetene for lokal bruk av fjellet, både i næring og i fritidssammenheng. Særlig ble tradisjonell landbruksdrift nevnt, sammen med muligheter for tilleggsnæringer til landbruket.

Flere ganger ble den lokale bruken satt opp mot tilreisendes ferdsel og aktiviteter. Det ble nevnt at tilretteleggingstiltak, som for eksempel Viewpoint Snøhetta og turisthytter, skaper en økt ferdsel som videre fortrenger tradisjonell bruk.

Mulighetene for ferdsel og tiltak i verneområdene i forbindelse med forebyggende og akutte tiltak mot rovdyr tap ble nevnt som viktig for lokale brukere.

Motorferdsel

Innenfor verneområdene, særlig i Knutshø og nordlige deler av nasjonalparken, er det mye lovlig motorferdsel. Gjeldende forvaltningsplan legger til rette for et kompromiss mellom situasjonen før vernet og vernevedtaket.

Stort omfang av motorferdsel vil innvirke på reinens muligheter for både beite og trekk mellom områder. I tillegg forstyrrer motorferdsel annet dyreliv, utøvelse av tradisjonelt friluftsliv, samt at det kan medføre kjøreskader på terrenget.

Et stort antall motorferdselsaker opptar mye av tiden til forvalterne. Rulleringen bør derfor søke å finne gode effektiviseringsmåter for motorferdselsaker, for eksempel ved enklere saksbehandling ved kurante saker, elektroniske søknader, uthenting av egne kjørebøker, soner med leiekjøringsregime, etc.

Innspill fra blant annet deltakere fra Sunndal og Oppdal er opptatt av motorferdsel for særskilte områder.

Transport til hyttene i Torbudalsområdet, både gjennom skutertransport gjennom Litjdalen og over fjellet fra Vangsåsen, er et tema mange i Sunndal er opptatt av. Det ble også nevnt mulighetene for å kjøre utover i mai-juni, på snødekt mark. Motorferdsel ifm vedhogst i Torbudalen ble også nevnt. I Oppdal er hytteeierne ved Snøfjelltjønnin, Tverrfjellet og Tjønnglupen opptatt av mulighetene for motorferdsel på både snødekt mark og barmark. Her er det omgjøringsbehandling av saker etter motorferdsellovgivning hos Statsforvalteren i Trøndelag. Avgjørelsen i disse sakene vil også påvirke forvaltningsplanens retningslinjer.

Også i Folldal er det mange motorferdselsaker, særlig på vinterstid. I de andre kommunene er omfanget mindre.

Organisert vs uorganisert ferdse

I flere områder, men særlig i deler av Dovre og Oppdal, er det stor menneskelig ferdse ifm moskusopplevelser, fuglehundprøver og fotografering. Det er flere firmaer som driver guiding i området og som har tillatelse til dette. Vernemyndigheten mener det er en fordel at flest mulig bruker guide. Det er likevel slik at minimum dobbelt så mange går uten guide som med, trolig er andelen større.

For å skjerme sårbare områder, særlig trekk- og leveområder for reinen, forsøker nasjonalparkstyret å bruke den vedtatt besøksstrategien aktivt i å legge til rette for gode opplevelser og ferdse der dette ikke virker negativt inn på verneverdiene.

For det mest brukte området, Kongsvoll-Reinheim-Grønbakken, har NINA utarbeidet en egen sårbarhetsanalyse. I korte trekk anbefaler denne at merkingen på stien inn fra Grønbakken og merkingen på sørsiden av Stroplsjødalen fjernes. Dette er et tema som må tas opp i løpet av forvaltningsplanprosessen og avgjøres her.

Konkrete innspill/meninger:

1. Forvaltningsplanen må være en plan for «rett bruk» av områdene. Verneområdene kan brukes til friluftsliv og næring, der dette ikke går utover verneverdiene.
2. Viktig å styre bruken av Stroplsjødalen,
3. Hvordan styre den uorganiserte, frie ferdselen?
4. Nasjonalparkstatusen tiltrekker seg mye folk – går utover lokale brukere.
5. Tilleggsnæring på setrer – hva er mulig?
6. Saltstein – villrein, parasittpåvirkning.
7. Viktig å opprettholde tradisjonelt landbruk i verneområdene.
8. Muligheter for å kjøre snøskuter gjennom verneområdene til hytteområdene i Torbudalen.
9. Er det mulig å legge høyspentlinjer i grunnen – Aursjøområdet.
10. Muligheter for barmarkskjøring i vestfjellet i Oppdal; Snøfjelltjønning, Tverrfjellet, Tjønnglupen.
11. Viktig med åpen og inkluderende prosess.
12. Hvordan påvirker DNTs rutenett reinen?
13. Det mangler nyanser i sårbarhetsanalysen for Stroplsjødalen.
14. Omfattende mineralling i Knutshø.
15. Trenger avklaring omkring barmarkskjøring i Knutshø.

16. Verneområdene er viktige beiteområder for landbruksnæringa.
17. El-syssel, områdene blir lettere tilgjengelig for ferdsel.
18. Tydelige retningslinjer trengs for alle saker – viktig med politisk diskusjon om hva som skal vedtas.
19. Hva betyr kvalitetsnormen i praksis?
20. Forsvaret har behov for øvingsområder – må avklares.
21. Er det forskjell på reinens rammebetingelser og bestandsstatus mellom øst- og vestområdet i Snøhetta?
22. Ferdsel inn i vestområdet (toppturer) er i ferd med å bli et problem for reinen.
23. Kan en ha ferdselsrestriksjoner i noen områder i enkelte tider av året?
24. Økende sykkeltrafikk i fjellet.

Forvaltningsplan Dovrefjellområdet – oppsummering av uttalelser til oppstartsmelding

Under følger en oppsummering av alle høringsuttalelsene som har kommet inn til melding om oppstarts av forvaltningsplanrulleringen høsten 2022.

Dovre kommune mener planprosessen er godt beskrevet i prosjektplanen. De er særlig opptatt av at lokalbefolkningen sine interesser ivaretas i planprosessen.

Folldal kommune har følgende innspill til prosjektplan for forvaltningsarbeidet for Dovrefjellområdet:

- det er viktig at alle involverte parter har reell mulighet til medvirkning
- det er viktig at også interessegrupper som ivaretar personer med nedsatt funksjonsevne blir hørt
- det er viktig med tydelighet underveis i forhold både til muligheter og begrensninger
- det er viktig å vurdere mulighet for bruk av områdene avhengig av årstidene

Møre og Romsdal fylkeskommune

- Klimaendringer – hvordan påvirker dette verneområdene
- Forvaltningsplanen og regionale planer (handlingsprogrammene) må samordnes med kvalitetsnormen for villrein
- Viktig å presisere at kommunene og fylkeskommunene har ansvar for pbl, både innenfor verneområdene og i randsonene
- Forum for natur og friluftsliv er representert i alle tre fylkene
- Prosjektplanen må vise når de ulike interessentene skal delta i prosessen og hvilke tema som skal tas opp til ulik tid

Tommy Fagerli ønsker at en tar opp hundekjøring i planarbeidet.

Trøndelag fylkeskommune

- Forvaltningsplanen må samordnes med planer for friluftslivets ferdselsårer, særlig i randsoner og ved inngangsporter til verneområdene
- TFK har igangsatt arbeid med besøksforvaltning i fylket, noe som bør samordnes med fvp. Oppdal er pilotkommune i dette arbeidet
- Fylkeskommunene har ansvar for friluftsliv, noe som er nært knyttet til verneområdene
- TFK har konkrete innspill til retningslinjer og tekst for kulturminneforvaltningen i verneområdene

Lesja kommune

- Lesja kommune er fornøyd med prosjektplanens opplegg med involvering i planarbeidet og inviterer nasjonalparkforvaltningen til kommunestyret for å orientere om høringsforslaget til fvp
- Ønsker å videreføre dagens brukssoner og se på verneområdegrensene på Dalsida
- Opptatt av å kunne videreføre dagens tradisjonelle bruk av verneområdene, både landbruk, tilleggsnæringer og fritidsbruk
- Effektivisere behandlingen av motorferdselsaker gjennom digitalisering, videreføre leiekjøringsordningen og åpne for motorbåt på Vangsvatnet
- Tydeliggjøre retningslinjer for byggesaker, med et skille mellom lvo og np, utvide landbruksbegrepet og modernisering av retningslinjene
- Legge ti rette for lisensjakt/skadefelling av store rovdyr
- Videreføre dagens sti- og løypenett
- Adaptiv forvaltning av områder
- Kunnskapsgrunnlaget; har rovdyr innvirkning på reinens kondisjon og antall

Eresfjord og Vistdal fjellstyre

- Foreslår flere tiltak for å ivareta villreintrekk i Sandgrovbotnen – Mardalsbotnen; stans forbudt, redusere antall parkeringsplasser, drift av fjellcampingplasser, bedre skilting/info, etc
- Tiltak i Torbudalen må iverksettes for å reetablere trekket øst/vest
- Tiltak for å unngå ferdsel i Gravdalen
- Vurdere merka stier ift reinens bruk av områder
- Bruke kvalitetsnormarbeidet aktivt i fvp

Savannah AS, Oppdal Safari

- Organisert ferdsel er et avbøtende tiltak tilsvarende Moskusstien og Snøheimbussen og spiller en nøkkelrolle i villreinforvaltningen
- Forvaltningen bør få hjemmel til både å sette krav til kompetanse for guidevirksomhet og begrensning av allmenn ferdsel – uten dette vil ikke andre tiltak virke stort

Molde kommune

- For Molde kommune sin side er det overordna viktigste problemstillinga ansvaret Norge har i forhold til villreinstammen på Dovrefjell, og hva menneskelig aktivitet påvirker dens levevilkår og aktivitet. I den sammenheng er det viktig at planen gir klare føringer i forhold til hytteutbygging, motorferdsel i utmark og besøksstrategi, iberegna camping og teltbruk.
- Viktig med klare retningslinjer i fvp som også gjør kommunens saksbehandling enklere og mer forutsigbar
- Viser ellers til uttalelsen fra Eresfjord og Vistdal fjellstyre

Oppdal kommune (referansegruppa)

- Motorferdsel:
 - til Snøfjelltjønning/Fagerhaugbua, Tjønnglupen og Elgsjøen. Dette er blitt for strengt. Det er uheldig med helikoptertransport for villrein og sau, i tillegg støyforurensning og neg. for klima.
 - Landbruks /-beitenæringa må hensyntas, minst mulig byråkrati og mer lokal forvaltning. Grunneiere / bruksberettigede / næring må fritas for søknad om motorisert ferdsel. Rapportering / kjørebok bør være tilstrekkelig.
 - Vurdere begrensning av motorferdsel i deler av Østfjellet/Knutshø
 - Orkelsjøen er utenfor vern, men i villreinområdet
 - Begrense kjøring av turister til Snøheim
 - Begrense/forby bobilcamping i Østfjellet/Knutshø
 - Vurdere en begrensning i vinterkjøring for offentlige etater; NVE, SNO
- Ferdsel:
 - Allemannsretten MÅ vurderes i deler av området. Se til andre land for å ivareta verneformålet.
 - Ble Allemannsretten vedtatt for nordmenn?
 - Stroppljødalen – her må det gjøres noe! Reinheim og riving/stenging må vurderes på nytt i tillegg til nedlegging av merka stier, hvilke?
 - Er moskussafari endel av løsninga eller en utfordring? Svært mye moskusferdsel på egen hånd – hvem har 1.prioritet av villrein og den innførte moskusen?
 - Topptrim – tidsbegrensning på topper der det må tas hensyn til dyre –og fugleliv
 - Sykling – her må det en sterkere regulering / håndheving til. Ikke sykling til Tverrfjellet. Obs! Elsykler med stor radius og bedre informasjon om hva som er reglene. Bedre oppfølging av regler.
 - Definere organisert ferdsel og hva som må søkes om
 - Flytte hundepøver bort fra verneområdene
 - Hundekjøring fra Sæterfjellet på vårsnøen bør begrenses
 - Skjerpe jaktmoralen

Innlandet fylkeskommune

- Bør samordne fvp, handlingsprogrammet til regional plan og oppfølgingen av kvalitetsnorm for villrein
- OFK har flere konkrete innspill til forvaltning av kulturminner i verneområdene

Sunndal kommune

- Kommunen har opprettet egen referansegruppe og oversender flere uttalelser fra medlemmer i denne gruppa.
- Kommunen er fornøyd med prosessen så langt og vil delta videre.

Aursjøvegen

- Veglaget ønsker at vegen tas ut av verneområdene og forvaltes på lik linje med hytteområdene (LNF-område i kommuneplanen)
- Ønsker at drift, vedlikehold og vegåpning kan skje til påske

Torbudalen Aursjøen hytteeierforening

- Hytteeierforeningen ønsker at muligheten for motorisert ferdsel på Reinsvatnet skal gjeninnføres igjen
- Hytteeierforeninga ønsker at traseen fra Hafsåsen, Geitodalen til hyttefeltene i Torbudalen kan brukes hele vintersesongen, egne kjøretider kan etableres og krav om at alle kjører i kolonne. En egen korridor kan etableres gjennom nasjonalparken og kjøretider kan beskrives for å unngå for stor belastning. Ved spesielle værforhold må det være mulig å vurdere forholdene og kjøring gjøres når været tillater det.
- Hytteeierforeningen ønsker at det åpnes for motorferdsel på snødekt mark inn til hyttene i Torbudalen også etter 20. april

Sunndal beitelag

- Beitebruk må fortsatt kunne drives
- Ved tilsyn og sanking må en kunne bruke droner i verneområdene
- Det er behov for basestasjoner for elektronisk overvåking av beitedyr
- Motorferdsel til setre og for utkjøring av saltstein må fortsatt tillates

Kristiansund og Nordmøre turistforening

- Tiltak som innebærer endringer for stier og hytter må være forskningsmessig og faglig begrunnet
- Nedgang i overnattingstall på KNTs hytter
- KNT er sterkt i mot stenging av turisthytter og frykter at dette vil bli foreslått i fvp

Statsforvalteren i Møre og Romsdal

- SFMR viser til kvalitetsnormarbeidet, med særlig vekt på:
 - Torbudalen, Torbuhalsen, Aursjødammen der det er viktig å reetablere/styrke reinstrekket
 - moskustilknyttet aktivitet
- Fvp bør klargjøre forholdet til ulike sektorlover, bla skoloven
- Ny fvp bør være restriktiv ift byggesaker som medfører økt overnattingskapasitet og økt aktivitetsnivå i villreinens leveområde
- Ulike områder kan kreve ulik forvaltningspraksis (generelt)
- Fvp må få et helhetlig preg

Statsforvalteren i Trøndelag

- Besøksforvaltning er et viktig tema i fvp
- Kvalitetsnormarbeidet må brukes for å gi villreinen bedre kår, økt forstyrrelse og fragmentering av leveområdet utgjør den største trusselen
- Viktig å legge til rette for styring av ferdsel og stramme inn på forvaltningspraksis
- SFTL nevner flere områder der fvp bør ha fokus på ferdsel/motorferdsel
- Moskustilknyttet aktivitet må vurderes og styres bedre
- SFTL støtter Dovrefjell nasjonalparkstyres initiativ om muligheten til å kunne regulere allmenn ferdsel
- SFTL ber om at forvaltningspraksis for motorferdsel samordnes med motorferdsellov, i etterkant av direktoratets avgjørelse i div omgjøringssaker
- Fvp bør ha retningslinjer som klargjør hvilke regler som gjelder for trad landbruksdrift i ulike verneområder
- Utkjøring og plassering av saltstein må vurderes
- Fvp må ha klare regler for bygging
- Som grunnlag for arbeidet bør det foreligge et sårbarhetskart
- Fvp må få en kortversjon/samleplan for alle områdene
- Tidsplanen er ambisiøs, viktigere med god involvering enn at å følge en stram tidsplan

Statsforvalteren i Innlandet

- SFIN viser til kvalitetsnormarbeidet, med særlig vekt på områdene Stroplesjødalen, Snøhettamassivet og Snøheimvegen.
- Moskustrafikken er den store driveren for ferdsel i området. SFIN støtter styrets forslag om ferdselsregulerende tiltak.
- Samlet ferdselstrykk i området Hjerkin-Kongsvold må vurderes.
- Fvp må samordne seg med kvalitetsnormarbeidet, revisjon av regional plan og en varslet revisjon av verneforskriftene på landsbasis.
- Som grunnlag for arbeidet bør det foreligge et sårbarhetskart

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

Villreinnemnda mener at innspillsmøtet sammen med Villreinutvalget den 6/10-22 på Hjerkin var godt. Nemnda ser det ikke som nødvendig å gi direkte uttalelse til «planprogrammet». Nemnda ønsker imidlertid å lage et notat som sendes nasjonalparkforvaltningen med beskrivelse av utfordringer i villreinområdene. Notatet planlegges ferdigstilt på nyåret.

Arkivsaksnummer: 2022/11378-2

Saksbehandler: Carl Severin Bjurstedt

Dato: 23.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Dovrefjell nasjonalparkstyre	44/2022	05.12.2022

Budsjett og bestilling 2023 ("bestillingsdialog")

Innstilling fra forvalter

Dovrefjell nasjonalparkstyre gir sin tilslutning til at forvalterne søker om tiltaksmidler og midler til styrets drift i tråd med søknadsgrunnlaget (vedlegg 1), videre slutter styret seg til ressursønsket om SNO-aktivitet i vedlegg 2.

Leder sammen med forvaltere får fullmakt til å sette opp prioritering av enkelttiltak ut fra det som kom fram i møtet og til å endre budsjettet om nødvendig, fram til søknadsfristen..

Dovrefjell nasjonalparkstyre ber Dovre-Rondane nasjonalparkstyre støtte søknad om midler til informasjonsrådgiver. Forvalterne blir enige om hvilket av styrene som fremmer dette.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 2023 grunnlag søknad
- 2 2023 ønsket SNO ressurs
- 3 Rammer og opplegg for statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder - 2023.PDF
- 4 Vedlegg 1 Strategi for bruk av tiltaksmidler i verneområder 2020-2025.PDF

Saksopplysninger

Nasjonalparkstyret skal melde inn behov for midler til tiltak og til styrets drift. Styret skal ikke melde inn behov for driftsmidler til sekretariatet, dette tildeles fra Statsforvalteren.

Skjema for ønsket SNO-ressurs er fylt ut i møte med lokalt SNO, styreleder og forvalterne.

Retningslinjer for innmelding finnes i brev fra Miljødirektoratet, vedlegg 3. Frist for innmelding er 10. januar. Det er krav om prioritering av enkelttiltak – vi har ikke gjort det og styre bes gi signaler om dette.

En forvalter i 0,6 stilling i tillegg til de to ordinære må finansieres gjennom tilskudd, føres som tilskudd forvaltningsplanarbeid i søknad som i fjor. Denne forvalter slutter til sommeren, derfor et halvt år. I forslag til statsbudsjett foreslås en ny forvalterstilling, i og med at tilsetting

Nasjonalpark	Dovrefjell-Sunnalsfjella
Naturresevatner	Flåman, Bjørndalen, Søndre Snøfjelltjønn, Mardalen
Landskapsvernområder	Hjerkinn med biotopvern, Drivdalen/Kongsvoll/Hjerkinn, Knutshø, Åmotsdalen, Dalsida, Eikesdalsvatnet, Åmotan-Grøvdalen, Jora, Fokstugu
Biotopvernområder	Torbudalen, Sandgovbotn-Mardalsbotn

vil ta noe tid, kan disse lønnsmidlene brukes i mellomtiden. Direktoratet har stilt disse midlene i utsikt.

Vi ønsker videre å søke om midler til å finansiere informasjonsrådgiver, sammen med Dovre-Rondane. De to sekretariatene avtaler hvem av dem som søker om midler.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Budsjett fastsettes av styret, jf. delegeringsreglementet.

Forvaltningsplan

Søknadsgrunnlaget (vedlegg 1) er satt opp ut fra prioriteringene i besøksstrategien.

Vurdering

Forvalterne mener vi har satt opp et realistisk forslag til innmelding ut fra kapasitet og hva vi kan vente å få i tilskudd. Styret bes om å gi sin tilslutning til oppsettene i vedlegg 1 og 2. Videre til å gi fullmakt til leder og forvaltere å justere og prioritere listene før endelig søknad sendes.

Budsjett- / søknadsunderlag Dovre nasjonalparkstyre 2023

Tiltak jf besøksstrategi (Midler til tiltak i verneområder kap 1420 post 31 2NV031) - 2400	Kostnadsanslag		
Total sum	1 550 000		Merknad
Iverksette prosjekt med omfattende kvalitetsheving på informasjon og opplevelser ved utvalgte innfallspor og attraksjoner i randsonen til verneområdene i tråd med merkestrategi for Norges nasjonalparker og rapporten Informasjon om verneområda i Dovrefjell og Rondane 2019. Med prioritet på:	1 550 000		
Innfallspore Kongsvoll		150 000	detaljprosjektering
Snøheim		30 000	oppsetting nye plakater
Vengedalen/ Romsdalseggen/Tindesenteret		250 000	innkjøp 6 tavler, plakatproduksjon, oppsetting, grunnarbeid (kan måtte prioritere mellom stedene)
Storrrusranden		50 000	oppsetting to tavler, grunnarbeid
Infopunkt Dalsida, nye tavler og plakater		100 000	oppsetting to tavler, grunnarbeid, fjerne steintavler
Hjerkinnhøe, avlasting Viewpoint/vestsiden av E6		50 000	Mulighetsstudie? Plakatproduksjon og -oppsett, car-
Oppdatering plakater Knutshø, Flåman		200 000	utskifting av plakater, bruke eksisterende tavler der det er mulig, skifte to tavler, grunnarbeid/oppsetting Flåman
Sandgrovbott-Mardalsbott, infopkt langs veger Plakatoppsett v/ start turvei Info + kartplakat		120 000	plakatproduksjon, oppsetting to tavler, grunnarbeid
Åmotan/ Sunndalsporten 2 plakatoppsett v/ Sunndalsporten Info + kartplakat Her kan også være aktuelt med tilsvarende på 3 plasser til (ca 100' per plass): Jønstad / Hallen / Vanøshaugen		200 000	innkjøp 4 tavler, grunnarbeid og oppsetting
Forsterke Moskustien som opplevelse og kanalisering tiltak.		200 000	naturveiledere, samarbeid Villreinsenteret,
Naturstioptlegg Moskustien		50 000	natursti, videreutvikling info
Stisanering Grønbakken		50 000	SNO manuelt arbeid, midler til mindre maskinelle
Stiforsterkning Pilegrimsleden Kongsvoll		50 000	Kanaliserings langs Drivdalen, samfinansiering med flere
Kampanjer og samarbeid med relevante aktører		50 000	Til plakater, hjemmesider, brosjyrer m.m.
-		-	
-		-	

Forvaltnings- og skjøtselsplaner m.m. (kap 1420 post 21 2NV016) - 2400	Søkt		
	1 375 000		
Forvalter 0,6 stilling - "Revisjon forvaltningsplan"	300 000		Halvårsstilling,
Info/kommunikasjonsstilling	750 000		Orienter muntlig om bakgrunn i møtet
Besøksrettet nettside som styrer besøkende mot attraksjoner, opplevelser og kommersielle tilbydere i randsonen til verneområdene. Herunder bidra til at flere moskusturister benytter guide.	50 000		Videre vedlikehold / utvikling. Bl.a. kjøp av bilder / video
Videreutvikle sosiale medier til å styre besøkende mot attraksjoner, opplevelser og kommersielle tilbydere i randsonen til verneområdene. Midler til annonsering og influensere - jf kommunikasjonsplan	100 000		-
Møte- og reisevirksomhet ifm besøksstrategi (reiseliv, moskus m.m.)	100 000		-
Reise- og møtevirksomhet FVP	75 000		brakerundersøkelse i tillegg

Nasjonalparkstyret (kap 1420 post 21 2NV013) - 2400	630 000		Har budsjettet rundt 450' senere år, vanligvis redusert av SFIN til 400-420'. Dette har vært
Møtegodtgjørelse	250 000		Erfaringstall, inkl AAG svinger det rundt 250'
Reisegodtgjøring	75 000		Erfaringstall, inkl AAG svinger det rundt 250'
Styresamling - besøksstrategi/fleredagerssamling	250 000		Ekstra kostnader reise / opphold 3 overnattinger
Abonnementer m.v.	5 000		Aviser m.v. Hjerkin
Kontingenter m.v.	10 000		EUROPARC
Rådgivende utvalg, reise	40 000		2 møter

Innspill om ønsket SNO ressurs i verneområder. (sett inn nye linjer for hvert ønsket utført oppdrag)

2023					
Forvaltningmyndighet					
Dovrefjell nasjonalparkstyre					
Verneområde/Tema	Prioritering	Beskrivelse av oppdrag og metode	Forankring i planverktøy	Rapportering (Verneområdelogg, Artsobs, Natstat).	Merknad
Verneområde/Tilrettelegging					
Informasjonspunkt	1	Oppsetting, vedlikehold, kontroll (hærværk, slitasje)	Besøksstrategi	Verneområdelogg	Bistand infopkt. Mye arbeid. Cortenståltavler og plakater
Prosjekt Kongsvoll	2	Delta i prosjektmøter	Besøksstrategi	Verneområdelogg	Deltakelse prosjektmøter, utviklingsarbeid, ev oppsetting av tavler og plakater
Informasjonsopplegg	1	Presentere, diskutere	Besøksstrategi	Verneområdelogg	Deltakelse styremøter, eksterne møter
Tilrettelegging sti Åmotan	2	Involvere stiskolen, tilrettelegge sti, befaring, møter, veiledning	Besøksstrategi	Verneområdelogg	Bistå lokalt prosjektgruppe - stitilrettelegging i Åmotan
Verneområde/Skjøtsel					
Fremmede arter	3	Search & destroy	Forvaltningsplan	Verneområdelogg	Buskfuur, blåeddved
Skjøtsel sti, drenering	2		Besøksstrategi	Verneområdelogg	Moskusstien / stien opp fra Kongsvoll (søndre)
Sanering sti Grønbakken - Reinheim	1	Ta bort varding inn til Reinheim (avklares med TFK), fjerne skilting til Reinheim, evt revegetering/tilbakeføring nederste del av sti	Besøksstrategi	Verneområdelogg	Sårbarhetsanalyse/prosjekt informasjon Kongsvoll
Løveskilt	2	Skifte ut, plassere ut der de mangler	Forvaltningsplan	Verneområdelogg	alle verneområder
Kvisting Reinheim	3	Sette ut og ta inn kvisting	Forvaltningsplan	Verneområdelogg	Reinheim til påske (?) - om forholdene tillater. Tatt ut Åmotsdalshytta. Endret Reinheim - vinterferie/påske.
Verneområde/Bevaringsmål					
Ferdsestelling	1	Sette ut, drifte tellere i sommersesongen	Forvaltningsplan	Verneområdelogg	4 ferdsestellere. Må fortsette våre lange serier. Kongsvoll - en på hver sti; Grønbakken; stien til Viewpoint Snøhetta
Naturovervåking	1	Følge opp villrein, registrere ferdselekskonflikter	Forvaltningsplan	Verneområdelogg	Særskilt kalvingsområder for villrein
Verneområde/Tilsyn og kontroll					
Motorferdsel	1	Kontrollere tillatelser og oppfølging vilkår	Forvaltningsplan	Verneområdelogg	Generelt i alle verneområder, særskilt Bukkerittet. Styrke kontrollbiten - nytt kjørebokregime i 2022. Endre barmarkstillatelser for Snøheimvegen, Snøfjelltjønnevegen og Vålåsjøhøvegen til å gjelde én sjåfør
Etterlevelseskontroll tiltak	1	Kontrollere tillatelser og oppfølging vilkår	Forvaltningsplan	Verneområdelogg	Alle verneområder Forvaltere: Lag liste (Excel)!
Kontroll Snøheimvegen	1	Kontrollere tillatelser og oppfølging vilkår	Forvaltningsplan	Verneområdelogg	
Tilsyn ferdsel, org og uorg.	1	Kontrollere tillatelser og oppfølging vilkår	Forvaltningsplan	Verneområdelogg	Alle verneområder
Nyvarding/diverse	1	Fjerne om aktuelt	Forvaltningsplan	Verneområdelogg	Generelt, Stropplisdalen, Snøheim, Reinheim

Adresseliste

Trondheim, 02.11.2022

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/11767Saksbehandler:
Vibeke Husby

Rammer og opplegg for statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder - 2023

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal benyttes for å melde inn behov for midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, finansiert over ny kap./post 1420.31. Frist for innmelding er 10. januar 2023. Innmeldingen skal bygge på planleggingsmøter mellom forvaltningsmyndighet for verneområdene og SNO lokalt. Prioritering av oppsynsinnsats fra SNO skal inngå i møtene. Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet skal inviteres til planleggingsmøtene hos Statsforvalteren.

1. Post 1420.31 – Tiltak i verneområder og naturrestaurering

Ny kap./post 1420.31

Kap./post 1420.38 (restaurering av myr og annen våtmark) er i forslag til statsbudsjett for 2023 slått sammen med den gamle kap./post 1420.31 - *Tiltak i verneområder*. Ny 31-post heter *Tiltak i verneområder, og annen natur, inkludert restaureringstiltak*.

For 2023 vil vi opprettholde to skjemaer i ESS for innmelding av behov for tiltak finansiert over den nye 31-posten. Ett skjema heter *Midler til tiltak i verneområder* og det andre heter *Midler til naturrestaurering*, altså tilsvarende ordning for innmelding som før.

Naturrestaurering

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur i terrestriske økosystemer som våtmark, skog, fjell, kulturlandskap og åpent lavland. Vi er inne i FNs tiår for naturrestaurering (2021-2030). Restaurering er nødvendig for å stoppe tapet av naturmangfold og under dette virkninger av klimaendringene. Midlene skal benyttes til å gjennomføre restaureringstiltak, blant annet med grunnlag i *Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025)*. Statsforvalteren i Oslo og Viken og

Statsforvalteren i Innlandet kan bistå med faglige råd knyttet til restaurering av myr. Det kan meldes inn behov for midler til styrket kapasitet på naturrestaurering hos Statsforvalterne fra kap. 1420.21.

Restaurering i de trua naturtypene sanddynemark, sørlig etablert sanddynemark og åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone prioriteres høyt, men det kan også meldes inn behov for midler til restaurering i andre terrestriske naturtyper, såfremt det legges ved en prosjektbeskrivelse av tiltakene. Behov for midler til hogst av fremmede treslag i verneområder meldes også inn i skjemaet for *Naturrestaurering* i ESS. Statsforvalteren i Vestland kan bistå med faglige råd knyttet til slike hogster.

Midlene kan benyttes til naturrestaurering både innenfor og utenfor verneområder. Kap. post 1420.31 er ikke en tilskuddspost og kan ikke benyttes til tilskudd. Det er kun Statsforvalteren og verneområdestyrene som har adgang til å melde inn behov for midler i ESS. Eventuelle initiativ fra annet hold, med plan om restaurering utenfor vernegrensene, må gå via Statsforvalteren. Det er Statsforvalteren og verneområdestyrene som har det økonomiske ansvaret for tiltakene, inklusive ansvar for rapportering.

Tiltak i verneområder

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes og bedres. Miljødirektoratet legger *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder* til grunn for tildeling av midler, se vedlegg 1. Prioriteringene i strategien skal også følges ved innmelding av tiltak. Det kan meldes inn behov for tiltak i alle typer av verneområder, inkl. marine verneområder og andre verneområder i sjø.

Alle tiltak skal kostnadsberegnes og gis unik prioritering. Alle innmeldte tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokumenter. Tiltaksplaner i FPNV (forvaltningsplan på nett) er koblet til søknadskjema i ESS. Disse tiltaksplanene åpnes i ESS, og FPNV-tiltak velges direkte inn i søknadsskjemaet.

Det kan tildeles midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er direkte knyttet til tiltak.

Statsforvalteren har ansvar for å kontakte kommuner med forvaltningsmyndighet for mindre verneområder for å registrere behov for tiltaksmidler. Innmeldte behov skal samordnes og prioriteres av Statsforvalteren i dialog med kommunene og inngå i den samlede prioriterte innmeldingen.

Pågående skjøtselstiltak

Statsforvalteren kan for 2023 søke om en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke for pågående skjøtselstiltak (ved senere endringer i fylkesinndeling tar vi forbehold om endret fordeling). Dersom behovet skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Tiltak der SNO er økonomisk ansvarlig, meldes inn som enkelttiltak i ESS, og ikke som del av en ramme.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkerose og stillehavsøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes.

Ved minkbekjempelse kan fellingsinstruksen kun tas i bruk av tjenesteytere som er kontraktert av SNO.

Informasjonstiltak

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til [merkevaren Norges nasjonalparker](#) og være forankret i en besøksstrategi. For verneområder forvaltet av verneområdestyrer og for verneområder med status som Ramsarområde, skal besøksstrategier sendes til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Alle henvendelser knyttet til informasjonstiltak rettes til merkevare@miljodir.no.

Områder som har eller tåler mye besøk, områder som har særlig sårbare naturverdier (med behov for kanalisering av ferdsel), samt bynære områder skal prioriteres ved utarbeidelse av besøksstrategier.

Behov for midler til informasjonstiltak i prioriterte områder meldes inn via ESS. Statsforvalteren må samordne og gjøre en prioritering av forslag om informasjonstiltak fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

Statsforvalteren kan for 2023 melde inn behov for en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke til informasjonstiltak m.m. (ved senere endringer i fylkesinndeling tar vi forbehold om endret fordeling). Dersom Statsforvalterens behov skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Informasjonstiltak som SNO skal være økonomisk ansvarlig for, meldes inn som enkelttiltak i ESS.

Verneskilt og skiltstenger

Totalt behov for antall verneskilt, underskilt og skiltstenger meldes inn sammen med de andre tiltakene i ESS. Det skal benyttes en egen linje for skilt og en annen for stenger, og respektive antall og type skilt/stenger oppgis i merknadsfeltet.

Retningslinjene for bruk av verneskilt er justert, og det er utviklet et opplegg for å ta i bruk underskilt med spesiell lokal tilpasning. Retningslinjene og mer informasjon om verneskilt finner du her:

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/verneomrader/retningslinjer-for-bruk-av-verneskilt_mdir_mai_2021.pdf

Verneskilt, underskilt og skiltstenger til verneskiltene kan nå bestilles via en felles bestillingsløsning fra vår leverandør Reklameservice AS: <https://miljodir.reklameservice.no/>. Bestillingsløsningen krever innlogging, og passordet er *miljodirektoratet*.

2. Innmeldinger av diverse andre behov

Driftsmidler til verneområdestyrene

Verneområdestyrene skal melde inn ønske om driftsmidler over post 1420.21 i ESS. Nærmere informasjon om hva det kan søkes om finnes i veiledningen til søknadsskjemaet i ESS under "Bestillingsdialog", "Behovsinnmelding statsforvalteren". Midler til driftsoppgaver i verneområdene kan ikke dekkes over post 1420.31, men kan omsøkes under post 1420.21.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn i ESS.

Det legges stor vekt på effektmåling av tiltak, og vi oppfordrer forvaltningsmyndigheten til å etablere bevaringsmål i NatStat - Naturstatus for verneområder, som er utviklet for dette formålet. Se informasjonsskriv for fremgangsmåte og nærmere detaljer her: [Etablere bevaringsmål i NatStat \(fmetnett.no\)](https://www.miljodirektoratet.no/forvaltningsplaner)

Ferdselstellere

Behov for Miljødirektoratets elektroniske ferdselstellere meldes inn i ESS. Det skal meldes inn både behov for å kunne beholde tellere som allerede er i bruk og behov for nye tellere. I kostnadsfeltet skrives kr 1. Behovet må begrunnes, da det erfaringsvis er stor etterspørsel etter tellere. SNO, eller en av SNOs tjenesteytere, skal bistå ved utsetting og innrapportering av koordinater, stedsnavn og innlegging i basen. Behov for personalressurser i felt for oppsetting og drift, meldes inn i SNOs bestillingsskjema, se vedlegg 2.

Marint søppel

Det er en egen tilskuddspost (post 71) som omhandler marin forsøpling. Statsforvalteren vil her kunne oppfordre frivillige og ideelle organisasjoner og stiftelser, private bedrifter, selvstendige kommunale og interkommunale selskaper og samarbeidsorganer til å søke for å få til et samarbeid om rydding innenfor de kystnære verneområdene. Minstesummen det kan søkes om over denne ordningen er kr. 300.000. Behov for midler til mindre tiltak knyttet til rydding av marint søppel i verneområder kan meldes inn i ESS (*Tiltak i verneområder*).

3. Planleggingsmøter for verneområdearbeid

Planleggingsmøtene med Statsforvalteren (tidligere omtalt som bestillingsmøter) skal som i fjor kun omhandle verneområdearbeid. Møtene skal sikre god dialog og forutsigbarhet i verneområdearbeidet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats, gjennomføring av tiltak og overvåking (bevaringsmål) som SNO kan utføre.

På møtet i november/desember skal SNO rapportere fra årets arbeid, og utfordringer og behov for kommende år skal diskuteres. SNO er selv ansvarlig for planlegging, prioritering og økonomi for gjennomføring og rapportering av tilsyns- og kontrolloppgaver. Det er viktig at

forvaltningsmyndigheten drøfter faglige utfordringer og tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsynsvirksomheten for kommende år. Forvaltningsmyndighetene kan i tillegg ha behov for å få utført feltoppgaver som registreringsarbeid, bevaringsmål eller tiltak i verneområder (restaurerings-, skjøtsels- eller tilretteleggingstiltak). Behov for slike tiltak fra SNO drøftes i møtet. Dette gjelder også tiltak knyttet til Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025) og eventuelle andre oppgaver knyttet til restaurering av natur.

Behov for personalressurser sendes SNO til postmottak@miljodir.no på vedlagte skjema (vedlegg 2) i Excel-format. Det samme skjemaet skal brukes for både store og små verneområder. SNO vil avstemme disse oppgavene opp mot andre pålagte oppgaver, samt kapasitet og kompetanse.

For tilsynsoppdrag i verneområder forvaltet av Statsforvalteren, ønsker vi at embetets «Skjema tilsynsbehov i verneområdene» brukes som grunnlag og at aktivitetsomfanget diskuteres og eventuelt justeres.

Oppgaver knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de meldes inn til SNO-lokalt. Dette er for å kunne vurdere muligheten for å samkjøre ønskede tiltak.

4. Elektronisk søknadssenter (ESS)

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klart for innmeldinger i skjemaene *Tiltak i verneområder og Naturrestaurering* fra og med 15. november 2022.

Behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Tiltaksmidlene vil bli tildelt i hovedtildelingen i februar 2023. Dersom det skulle bli behov for supplerende tildelinger knyttet til uforutsette utgifter, meldes behov inn på e-post, se adresser under.

Det må være klart hvem som skal være økonomisk ansvarlig for de ulike tiltakene når de legges inn i ESS. Dette lar seg ikke lett endre etter tildeling av midler.

Dersom klimatiske forhold, som for eksempel frossen mark, gjør at enkelttiltak bør realiseres før midler formelt blir tildelt, må tiltaket forhåndsklareres med Miljødirektoratet, ved:

- Vibeke Husby vibeke.husby@miljodir.no for verneområder forvaltet av Statsforvalteren og av kommuner med delegert forvaltningsmyndighet
- Olav Nord-Varhaug olav.nord-varhaug@miljodir.no eller Ingrid Moe Dahl ingrid.moe.dahl@miljodir.no for verneområder forvaltet av verneområdestyrer

Forhåndsklareringen forutsetter at tiltaket er høyt prioritert i bestillingen. De aktuelle tiltakene legges *både* inn med prioritering i ESS med merknad om forhåndsklarering og formidles i egen e-post.

Frist for forvaltningsmyndigheten for innmelding i ESS og for bestilling av SNO-ressurs i eget skjema, er **10. januar 2023**.

Elektronisk søknadssenter <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>

5. Rapportering

Rapporteringen av mer-/mindreforbruk skal skje i forbindelse med rapport pr. 31. aug. 2023, økonomirapportering pr 1. november og Endelig årsrapport (EÅR) pr. 31. des. 2023. Samtidig med EÅR skal det i 2023 rapporteres i ESS på enkelttiltak finansiert over post 1420.31 (*Tiltak i verneområder og Naturrestaurering*). Manglende rapportering kan få konsekvenser for senere tildelinger.

Planlagte tiltak som ikke blir realisert, rapporteres fortløpende til Miljødirektoratet. Det kan da frigjøres tiltaksmidler som kan komme andre verneområder til gode.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust

Morten Kjørstad

avdelingsdirektør
Land- og friluftslivavdelingen

avdelingsdirektør
Statens Naturoppsyn

Vedlegg

1. Strategi for bruk av tiltaksmidler 2020-2025
2. Skjema for innspill om ønsket SNO-ressurs

Adresseliste:
Alle Statsforvaltere
Alle verneområdestyrer

Kopi til: Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Regjeringen ferdigstilte i 2019 Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, og ett av tiltakene i planen er å oppdatere strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder innen 2021. Ifølge tildelingsbrevet til Miljødirektoratet for 2019 skal "Styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene og oppfølging av handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene" prioriteres. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, samt forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene kan forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder nå ta ekstra hensyn til klimaeffekter i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I statsbudsjettet for 2019 (Prop.1S (2018-2019) står følgende:

"Midlane går til tiltak som er naudsynte for å ta vare på verneverdiene, inkludert utgreiingar som er naudsynte før tiltak, informasjonstiltak og skjøtels- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltaka omfattar opparbeiding av stigar, klopping og merking for å betre tilgjenge i verneområda og samstundes styre ferdsla i og rundt sårbar natur i verneområda. Midlane nyttast òg til informasjonstiltak i alle typar av verneområde i samband med ny merkevarer for Noregs nasjonalparker og til utarbeiding av besøksstrategiar for nasjonalparker og andre verneområde med store besøkstal eller særskilde utfordringar. Alle tiltak skal vere i tråd med godkjent forvaltings-/skjøtelsplan for verneområda og andre relevante styringsdokument."

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og

utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

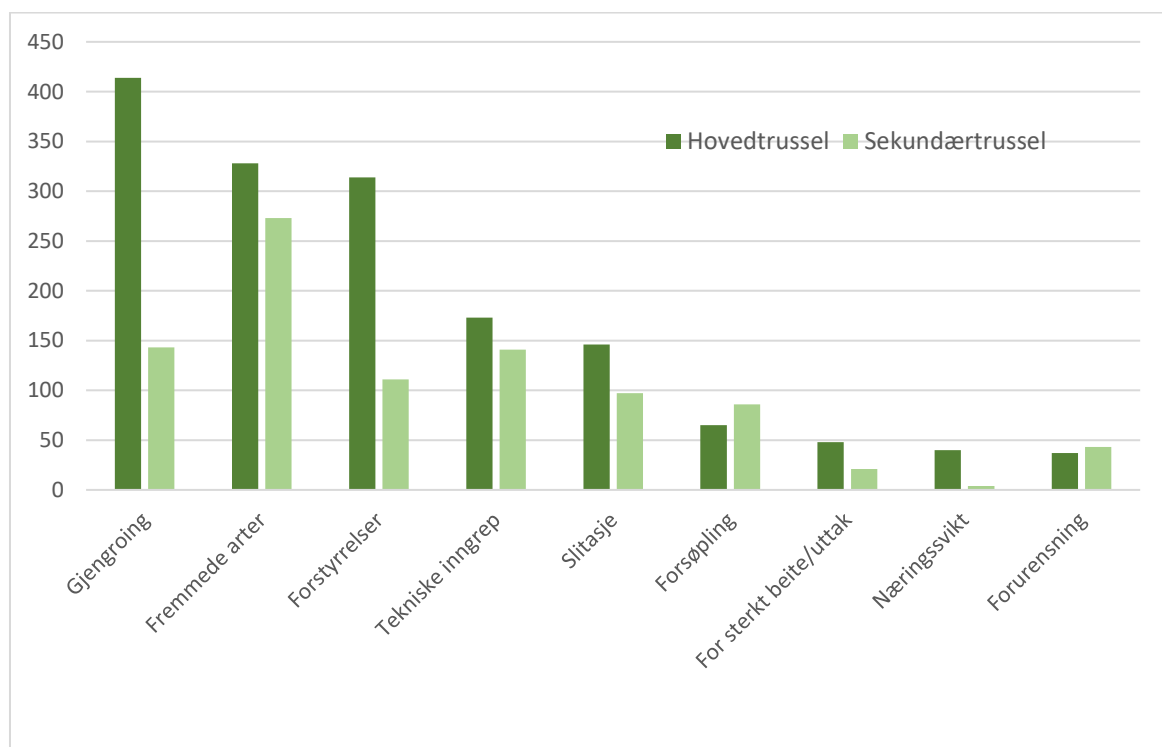
Tiltak skal være forankret i en skjøtts- eller forvaltningsplan, en besøksstrategi for området eller andre relevante styringsdokumenter.

I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd."

Prioriteringer ved bruk av midler til tiltak i verneområder

Klima – og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er gjengroing, fremmede arter, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, figur 1.

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 31.12.2017

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende

skjøtsel), skal prioriteres høyere enn nye, større prosjekter. Det finnes likevel tilfeller der strakstiltak bør prioriteres. Dette gjelder f.eks. der det oppdages nye forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale og der trua arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt. Et annet eksempel kan være sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltningen.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder er likevel god, oppdatert informasjon i tråd med merkevaren viktig.

Målet med forvaltningen av verneområdene er å redusere truslene mot verneverdiene og å ønske folk velkommen inn for gode naturopplevelser.

Strategien vår for å nå dette målet, vil være å prioritere tiltak som innretter seg mot en bedret tilstand i verneområdene. Dette vil være tiltak som innrettes mot trusselfaktorene for de aktuelle områdene, og slike tiltak kan være både skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak. For å sikre en god opplevelse for besøkende, vil vi følge opp tiltak som er fremmet i besøksstrategier, og inkludert er bruk av merkevaren Norges nasjonalparker.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til opprettelse av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til (primært å delfinansiere) gjennomføring av denne typen tilrettelegging, og søknader til slike anlegg skal være godt begrunnet med bl.a. informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging etter universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og de har som den klare hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Kulturminner er en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Ansvar for oppfølging og ivaretagelse av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Det er egne poster på statsbudsjettet for forvaltning av kulturminner, og tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til dette formålet. Skjøtsel av enkelte kulturminner, slik som steingjerder, gravrøyser og fangstsystemer, kan likevel vurderes prioritert for samfinansiering med kulturminnemyndigheten. Eksempler på tiltak som *ikke* finansieres av tiltaksmidler eller driftsmidler er vedlikehold av bygninger i verneområder. Ansvar for finansiering av vedlikehold og drift av bygninger ligger hos eier.

Arkivsaksnummer: 2022/682-24

Saksbehandler: Gunhild Kirsti Sem

Dato: 28.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Dovrefjell nasjonalparkstyre	45/2022	05.12.2022

Møteplan 2023

Innstilling fra forvalter

Møteplan som vist i tabell under vurdering godkjennes. Eventuelle endringer i styrebehandlingen legges inn i tabellen uten ytterligere vedtak.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Søknader som nasjonalparkstyret mottar bør behandles i løpet av en måned, jf. forvaltningsloven § 11 a, og det bør derfor i utgangspunktet ikke gå mer enn ca. en måned mellom nasjonalparkstyret eller AU har møter.

Det kan derfor hende at styret eller AU bør ha oftere møter enn den møteplanen som er foreslått for 2022, med dette avklares etter behov.

Vurdering

Forslaget til møteplan bør samordnes med møteplanene for andre offentlige styrever og utvalg, men det er ikke mulig å få dette til fullstendig. En viss samordning kan derfor måtte gjøres i behandlingen.

Det er en fordel at styret drar på befaring i verneområdene i løpet av året. Dette for å se på enkeltsaker og gjøre seg bedre kjent i områdene på generelt grunnlag. Styreleder og forvaltere ønsker også å få til en studietur for styret i løpet av året, for å kunne få nye impulser til oppfølging av besøksstrategien. Forutsatt at vi får penger til det, legger vi opp til en studietur utenlands denne gang.

Det kan settes opp flere arbeidsutvalgsmøter enn det som har blitt satt opp i skjemaet under dersom behov. Disse tas som teamsmøter innenfor relativt korte tidsfrister.

Møteplan 2023

Måned	Uke	Merknader	Dato	Ukedag	Klokkeslett	Type møte	Sted
1. halvår							
Januar	1						
	2						
	3						
	4		23.1.	Man	09:00 - 12:00	Arbeidsutvalget	Teams
Februar	5						
	6						
	7						
	8						
Mars	9	Vinterferie					
	10		8.3.	Ons	09:00-15:00	Rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg	Hjerkind
	11						
	12						
	13		27.3.	Man	09:00-15:00	Styremøte	Teams
April	14	Påskeferie					
	15						
	16						
	17						
Mai	18						
	19						
	20						
	21						
	22		31.5.	Ons	09:00-12:00	Arbeidsutvalget	Teams
Juni	23		5. til 8./9.6	Man til tor/fre	Flere dager	Styremøte/studietur	Ikke bestemt
	24						
	25						
	26						

Møteplan 2023

Måned	Uke	Merknader	Dato	Ukedag	Klokkeslett	Type møte	Sted
2. halvår							
Juli	27						
	28						
	29						
	30						
August	31						
	32						
	33						
	34						
	35		30.8.	Ons	09:00 - 12:00	Arbeidsutvalget	Teams
Sept	36						
	37						
	38						
	39						
Okt	40		2.10.	Man	09:00-15:00	Styremøte	Hjerkind
	41	Høstferie					
	42						
	43						
Nov	44		1.11.	Ons	09:00-15:00	Administrativt kontaktutvalg	Teams
	45						
	46						
	47						
	48						
Des	49		6.12.	Ons	09:00-15:00	Styremøte	Ikke bestemt
	50						
	51						
	52						

Arkivsaksnummer: 2021/9589-6

Saksbehandler: Carl Severin Bjurstedt

Dato: 28.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Dovrefjell nasjonalparkstyret	46/2022	05.12.2022

Saker til orientering - Dovrefjell nasjonalparkstyret - møte 05.12.2022

Innstilling fra forvalter

Det ble orientert om / drøftet følgende saker:

1. Arbeidet med brukerundersøkelsen
2. Arbeidet med oppfølging av besøksstrategien
3. Virksomheten til Statens naturoppsyn Dovrefjell

Dovrefjell nasjonalparkstyret tok sakene til orientering.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg

Vedlegg:

1. Årsrapport Dovrefjell 2022 -SNO
2. Årsrapport 2022 tellere Dovrefjell NINA
3. SNO Oppsynsrapport uke 34_35 2022

Saksopplysninger

1. Arbeidet med brukerundersøkelsen

Nasjonalparkforvalter Gunhild Sem orienterer

2. Arbeidet med oppfølging av besøksstrategien

Nasjonalparkforvalterne orienterer

3. Virksomheten Statens naturoppsyn Dovrefjell

SNO vil gi en kort orientering om arbeidet siden forrige møte og rapport for 2022 (vedlegges).

Vurdering

Sakene legges fram til orientering og eventuell drøfting.

Ellers legges saken fram uten innstilling ut over at orienteringssakene foreslås tatt til orientering.

Styret gir selvsagt signaler til forvalterne om videre arbeid der det er aktuelt.

Årsrapport for 2022 til Dovrefjell nasjonalparkstyre fra SNO

SNO lokalt:

Espen Rusten, SNO-Hjerkinn

Ola Eirik Bolme, SNO-Rindal

Tord Bretten, SNO-Oppdal

I tillegg er det kjøpt tjenester av:

Oppdal bygdeallmenning

Dovre fjellstyre

Lesja fjellstyre

Sunndal fjellstyre

Eresfjord Vistdal fjellstyre

Folldal fjellstyre

Forsidefoto: Stroplsjødalen, foto SNO

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Kontroll, tilsyn og informasjon.....	3
2.1 Kort om aktiviteten.....	3
2.1.1 Motorferdsel	3
2.1.2 Sykkel.....	3
2.1.3 Ferdsel til fots.....	4
2.1.4 Etterlevelseskontroll bygg og tiltak	6
2.2 Resultater eller reaksjoner.....	6
2.3 Utviklingstrekk og utfordringer	6
2.4 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	7
3. Forvaltningstiltak	8
3.1 Ulike tiltak.....	8
3.1.1 Moskusstien	8
3.1.2 Ferdselsregistrering.....	8
3.1.3 Merking av skiløype	9
3.1.4 Varding og muring.....	9
3.1.5 Deltagelse i hht besøksstrategi og revisjon av forvaltningsplanen	10
3.1.6 Brukerundersøkelse	10
3.2 Utviklingstrekk og utfordringer	11
3.3 Anbefalte oppfølgingspunkter.....	11
Andre tema	12
3.4 Villrein	12
3.5 Fjellrev.....	12
3.6 Jerv	12
3.7 Moskus.....	13
3.8 Rovfugl	14
3.9 Kulturminner	14
4. Vedlegg.....	15

1. Innledning

Statens naturoppsyn (SNO) med ansvar for verneområdene på Dovrefjell består av to stillinger med kontorsted henholdsvis på Hjerkin og i Rindal. I tillegg er en av de ansatte ved SNO kontoret på Oppdal involvert i en rekke arbeidsoppgaver i verneområdene på Dovrefjell. SNO kjøper tjenester fra Oppdal bygdeallmenning og fjellstyrene i området.

Feltarbeidet som gjennomføres i henhold til bestilte oppgaver fra Nasjonalparkstyret, rapporteres i databasen Elektronisk feltdagbok (verneområdeloggen). I 2022 har SNO og tjenesteytere rapportert 113 feltaktiviteter i verneområdeloggen for verneområdene på Dovrefjell.

SNO har deltatt på alle nasjonalparkstyremøtene i 2022. Her har SNO hatt en kort orientering av typen "nytt fra felt".

SNO gjennomfører en rekke andre oppgaver i verneområdene på Dovrefjell i tillegg til oppdragene utført på bestilling fra Nasjonalparkstyret. Disse arbeidsoppgavene er omtalt avslutningsvis i denne årsrapporten.

2. Kontroll, tilsyn og informasjon

2.1 Kort om aktiviteten

2.1.1 Motorferdsel

Det er gjennomført tilsyn og kontroll med motorferdsel både på snødekt mark og barmark.

SNO anser omfanget av ulovlig motorferdsel i verneområdene som lite. Det kan være tilfeller der ulovlig motorferdsel med snøskuter foregår inn mot, eller delvis innenfor verneområdene. I april i 2022 avdekket SNO et tilfelle av ulovlig snøskuterkjøring fra Oppdal til toppen av Snøhetta. SNO anser dette som et grovt brudd på vernebestemmelsene med stor fare for forstyrrelse av dyrelivet i en sårbar periode.

Motorferdsel som skjer med hjemmel i lov, eller med tillatelse gitt med hjemmel i lov, er langt mer omfattende. Dette gjelder spesielt på snødekt mark, men også på barmark. Denne aktiviteten foregår over store deler av området, og gjerne i tilknytning til helg og/eller ferier. Det er derfor ressurskrevende å følge opp og kontrollvolumet blir derfor begrenset.

2.1.2 Sykkel

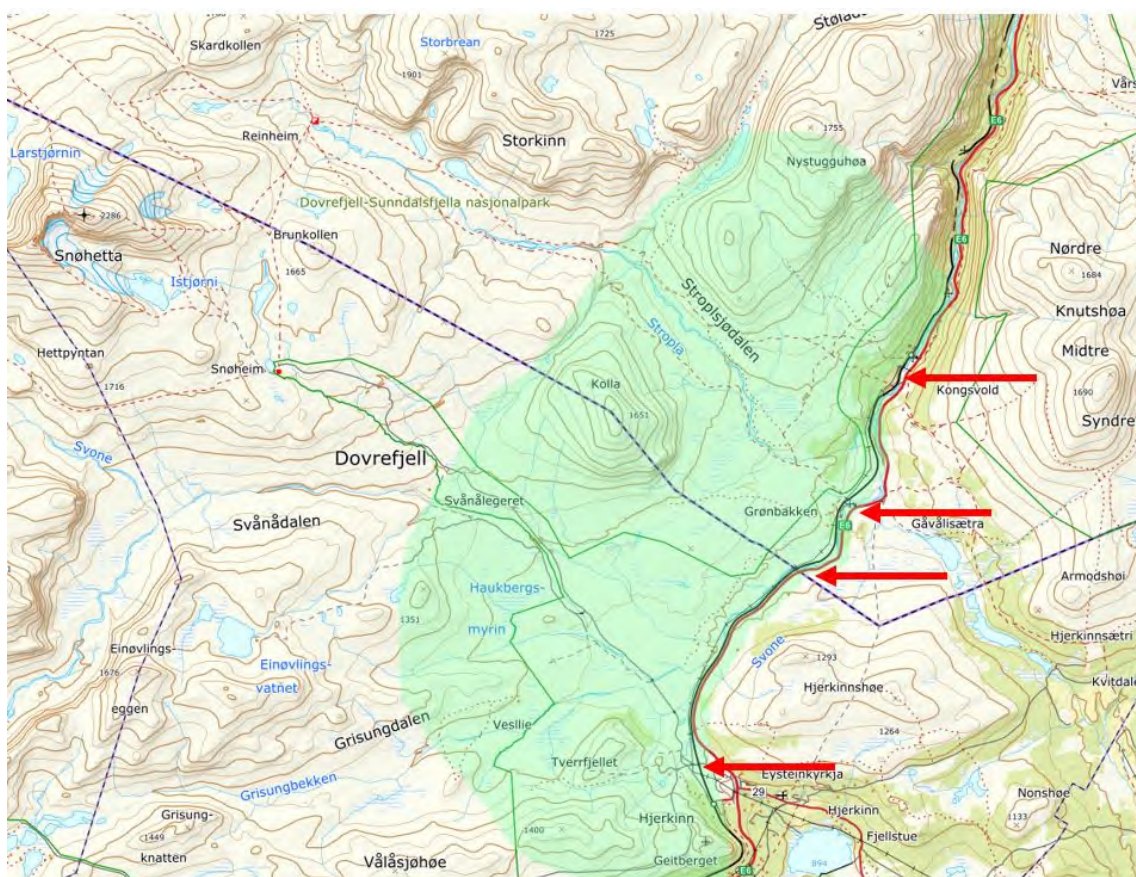
SNO fører tilsyn med bestemmelser i verneforskriften som regulerer sykling i verneområdene. Dette gjelder spesielt i Hjerkin landskapsvernområde med biotopvern, hvor det er tillatt å sykle på Snøheimveien og Vålåsjøhøveien i perioden 01.06-15.07. Elsykkel er ikke tillatt i verneområdene, men det forekommer likevel noe bruk av elsykkel på Snøheimvegen.

Stikkprøvekontroller gjennomført i dagene etter at sykkelforbudet har tredd i kraft i juli, avdekker at det er noe sykling på begge disse veiene, både med vanlig sykkel og elsykkel. I løpet av sommeren ble det etablert ny bom på Snøheimveien. Dette har bedret muligheten for å informere om sykkelforbudet. Årets erfaringer tilsier at det har vært færre syklister på Snøheimveien etter 15.juli i år sammenlignet med tidligere år. Om dette skyldes bedre info, eller som det er en kombinasjon med dårligere vær er vanskelig å fastslå.

Sykling i andre deler av verneområdene har lite omfang.

2.1.3 Ferdsel til fots

Organisert ferdsel i verneområdene på Dovrefjell har et relativt stort omfang i deler av området. Dette gjelder spesielt med Hjerkinn, Grønbakken og Kongsvold som utgangspunkt.

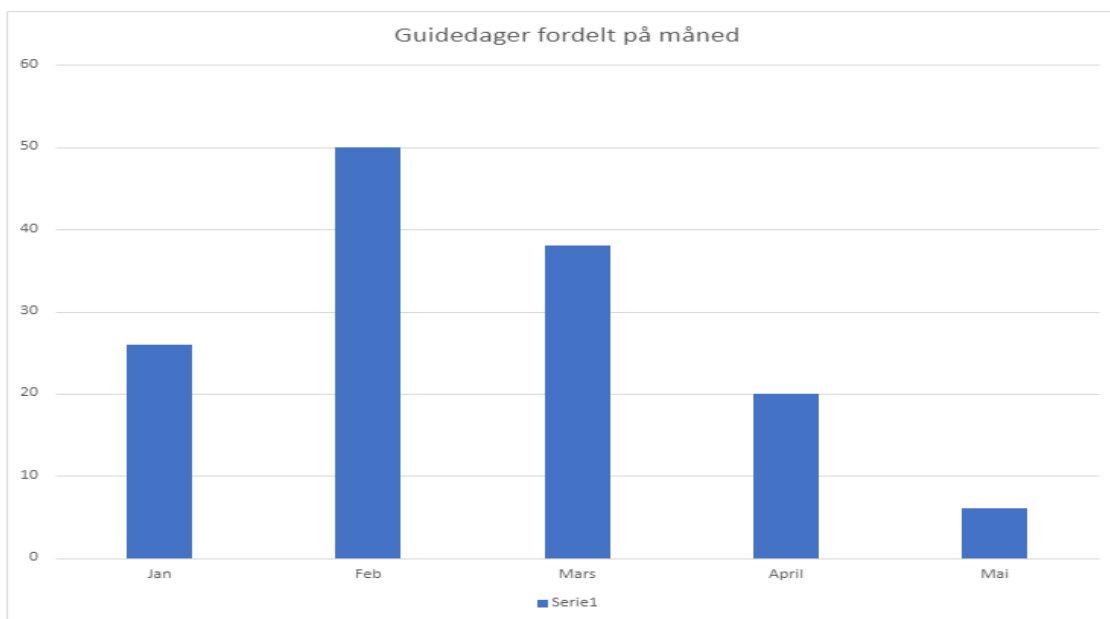

Områder med stor ferdsel. Røde piler indikerer de mest populære startpunktene.

Moskussafari utgjør den største andelen av organisert ferdsel, men fuglehundprøver, ridning, skoleturer, idrettsarrangement og DNT-turer er også eksempler på organisert ferdsel i verneområdene. Hovedandelen av denne ferdselen skjer i en relativt begrensa del av verneområdene, men det foregår likevel sammenfallende i tid og rom med villreinens rotasjonstrekk i nasjonalparken både på seinsommeren, høsten og utover vinteren.

Mange fotografer kommer til Dovrefjell utover høsten og vinteren. De mest brukte områdene er langs Snøheimveien, langs fylkesgrensa inn mot Kolla, fra Grønbakken og innover mot Kolla og langs Kaldvella, og ikke minst fra Kongsvold, videre innover Stropfsjødalen, samt opp på Høgsnytta og Salen. Noe av denne aktiviteten er delvis sammenfallende i tid og rom med villreinens vinterbeiteområder (des/jan/feb).

I løpet av vinteren (01.01-01.06) ble det meldt inn 141 organiserte turer, omtalt som guidedager, i nasjonalparken. Dette er turer der en guide har med seg alt fra 1 til 10-15 gjester på moskussafari. Dette er en betydelig økning sammenlignet med tidligere år.

Tabellen viser fordelingen av 141 innmeldte turer i regi av guider i perioden januar - mai 2022. Februar har flest guidedager (50), etterfulgt av mars (38) og februar (26).

I tillegg til den organiserte ferdselen var det også betydelig ferdsel av andre som oppsøkte området for å se og fotografere moskus. I vinterperioden har guidene vilkår som setter begrensninger på hvor de kan gå, men dette gjelder ikke den øvrige ferdselen. SNO er kjent med flere tilfeller sist vinter der villreinflokker har blitt forstyrret av personer som har gått i områder som guider ikke har tilgang til.

I månedsskifte august/september hadde oppsynet daglig tilhold i området Hjerkin - Kongsvold - Stroplsjødalen. Observasjoner i denne perioden er oppsummert i *Oppsynsrapport Snøhetta Øst - villreins arealbruk, uke 34/35* (vedlegg 1). Rapporten beskriver den totale aktiviteten i området i en periode der villreinen gjorde gjentatte forsøk på å trekke gjennom området.

Rondane 100 er et ultraløp som ble arrangert første gang i 2020. Inntil 150 deltagere løper ei rundløype på 10 miles gjennom deler av villreinområdene i Knutshø, Rondane og Sølnekletten. Løypa går gjennom Knutshø landskapsvernområde over en strekning på ca 1,5 km ved Storhø lengst sør i landskapsvernområdet, i Folldal kommune. Årets arrangement ble gjennomført andre helga i august. Dagen etter arrangementet var det en større villreinflokk i området ved Storhø. Dette er i samme området som løypa passerer gjennom i landskapsvernområdet. I år var det god kommunikasjon mellom arrangør og villreininteresserte i forkant av arrangementet og nødvendige tiltak for å unngå forstyrrelser kunne bli iverksatt på kort varsel. Erfaringer fra dette arrangementet de to siste årene synliggjør et potensiale for forstyrrelse av villrein.

2.1.4 Etterlevelseskontroll bygg og tiltak

SNO har gjennomført kontroll med flere bygg og andre tiltak i verneområdene. Det er dokumentert avvik i forbindelse med flere tiltak i Knutshø landskapsvernområde. I skrivende stund er tiltakene til vurdering hos Miljødirektoratet.

2.2 Resultater eller reaksjoner

I 2022 har SNO anmeldt et tilfelle av ulovlig motorferdsel i nasjonalparken.

SNO har gjennomført kontroll og tilsyn med aktører som har drevet organisert ferdsel i nasjonalparken. Kontroll og tilsyn viser at de fleste aktørene gjennomfører aktiviteten i henhold til vilkår gitt i tillatelsen. Kontroll og tilsyn har avdekket enkelte mindre avvik som har blitt fulgt opp av SNO og/eller nasjonalparkforvaltere.

SNO har god dialog med aktørene som driver organisert ferdsel i nasjonalparken. Den gode dialogen gir en "vinn-vinn situasjon", der SNO informerer om sin aktivitet og guidene melder tilbake til SNO om for eksempel syke/skadde/døde moskus, og forhold som guidene vet er brudd på vernebestemmelsene.

SNO avdekte et tilfelle av ulovlig opphold i nærheten av et fjellrevhi. Forholdet ble anmeldt av Miljødirektoratet.

2.3 Utviklingstrekk og utfordringer

Tilsyn og kontroll gjennomført av SNO i verneområdene på Dovrefjell avdekker få brudd på vernebestemmelsene som medfører anmeldelse. Eventuell aktivitet som er i strid med vernebestemmelsene har lav oppdagelsesrisiko. Likevel mener SNO at omfanget av ulovlig aktivitet i verneområdene på Dovrefjell er liten.

I enkelte områder og til visse tider på året er lovlig aktivitet av et omfang som påvirker verneverdiene negativt. Dette gjelder spesielt følgende områder:

- Hjerkin - Snøheimvegen
- Fylkesgrensa - Kolla
- Grønbakken - Kolla
- Grønbakken - Stroplsjødalen
- Kongsvold - Stroplsjødalen
- Vesle Nystuguhø, Nystuguhø og Salen

I disse områdene har den totale ferdselen i perioder et omfang som går på bekostning av villreinens naturlige arealbruk i nasjonalparken. Dette gjelder spesielt i periodene august, september, samt desember, januar og februar.

2.4 Anbefalte oppfølgingspunkter

Det er viktig at det omfattende kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for verneverdiene på Dovrefjell brukes aktivt i forvaltningen av verneområdene. Sårbarhetsvurderingen av Stroplsjødalen er et viktig supplement og et godt verktøy i den pågående revisjonen av forvaltningsplanen for verneområdene på Dovrefjell.

Tilsyn, kontroll og registrering av ferdselen i de sentrale trekkområdene for villreinen er viktig for å fange opp forstyrrelser som påvirker villreinen. Oppsynsvirksomheten vil også bidra til å fange opp eventuelle endringer i ferdselsmønster hos de besøkende, og ikke minst endringer i villreinens arealbruk. Fortsatt ferdselsregistreringer ved hjelp av tellere gir viktig objektiv kunnskap som fanger opp endringer over tid.

Besøkende ønsker å oppføre seg på en måte som ikke forstyrrer verneverdiene, men SNO erfarer at mange ikke har tilstrekkelig kunnskap til å unngå forstyrrelser. Derfor vil tilstedeværelse av oppsyn som veileder og informerer besøkende være viktig også i framtida. God, målrettet og oppdatert informasjon ved startpunktene er også viktig å få på plass.

Det er viktig å opprettholde og videreutvikle den gode dialogen med aktørene som driver organisert ferdsel og vertskap ved turisthytter i verneområdene. Det kan oppnås med tilstedeværelse ute i felt, men også via møtepunkter gjennom året, slik som for eksempel informasjonsmøter og dialogmøter.

For å ha kontinuitet og økt oppdagelsesrisiko er det ønskelig med en tydeligere bestilling på tilsyn og kontroll av tiltak som er omsøkt og gjennomført i verneområdene. Typiske eksempler på dette er byggetillatelser og andre fysiske tiltak som forvaltningsmyndigheten har gitt tillatelse til.

3. Forvaltningstiltak

Nedenfor presenteres ulike tiltak SNO har gjennomført på bestilling fra Nasjonalparkstyret.

3.1 Ulike tiltak

3.1.1 Moskusstien

Moskusstien ble etablert i 2017 etter et samarbeid mellom nasjonalparkstyret og SNO. Formålet med tilretteleggingen er å styre ferdselen på positiv måte til ytterkanten av nasjonalparken, og gjennom dette redusere ferdselen lenger innover i nasjonalparken hvor ferdselen kan være i konflikt med villreinsens trekkområder.

SNO gjennomfører årlig tilsyn og vedlikehold av stien. Delene av moskusstien som går fra Kongsvold og Kongsvold stasjon har noen utfordringer knyttet til overflatevann og erosjon. Dette er løst gjennom å grave enkle stikkrenner med håndmakt over stien. Dette leder vannet bort fra stien og forhindrer erosjon. Stikkrennene tetter seg og trenger løpende vedlikehold gjennom sesongen.

Alle skiltene på retningsvisere ute i terrenget, samt infotavlene ved startpunktene ble skiftet i løpet av sommeren. I løpet av høsten har SNO ryddet vegetasjon langs starten på moskusstien med utgangspunkt i Kongsvold.

Utskifting av infotavle for moskusstien ved Kongsvold.

3.1.2 Ferdelsregistrering

SNO og Norsk institutt for naturforskning (NINA) har siden 2006 gjennomført ferdelsregistreringer på Dovrefjell. SNO har ansvar for 5 tellere i verneområdene på Dovrefjell (inkl. Fokstumyra). NINA har i tillegg driftet 7 tellere i områder med mye ferdsel.

Tall fra årets sesong (juli, august og september) viser en betydelig økning i ferdselen på noen av startpunktene inn i verneområdene. Kongsvold, Grønbakken og Fokstumyra, samt moskusstien har hatt en betydelig økning (30 - 55%). Eksempelvis har Grønbakken hatt en jevn økning i perioden 2009 til 2021 (fra 1500 til 8000 passeringer). I år hadde Grønbakken ca. 12 600 passeringer.

Tellere lenger inn i fjellet har hatt en stabil eller redusert ferdsel i år. Dette samsvarer med nedgang i antall overnattingsdøgn på for eksempel Snøheim og antall solgte billetter på Snøheimbussen. Se vedlegg 2 for oppsummering av ferdselsregistreringene.

3.1.3 Merking av skiløype

SNO har i en årrekke merket skiløype fra Kongsvold, via Reinheim, til Åmotdalshytta. Kongsvold - Reinheim merkes til vinterferien og Reinheim - Åmotdalshytta merkes til påske. Det brukes bambusstikk som merking, og stikkene fjernes etter påske.

Reinheim - Åmotdalshytta ble ikke merket i år. Dette ble bestemt i samråd med DNT. Årsaken er delvis vanskelige føreforhold og en bevissthet rundt sikkerhetsutfordringer ved ferdsel såpass langt til fjells vinterstid fra DNT sin side.

3.1.4 Varding og muring

SNO avdekket et tilfelle av muring av nye varder på en sti som ikke er omsøkt eller tillatt merket i nasjonalparken. Dette gjelder stien fra Kaldvellsjøen til Salen. De nye vardene ble fjernet.

Det er også dokumentert en rekke muringer av ulike slag. Dette kan være alt fra enkle teltringer til mer omfattende muringer av sitteplasser og levegger.

3.1.5 Deltagelse i hht besøksstrategi og revisjon av forvaltningsplanen

Besøksstrategien for Dovrefjellområdet har flere tiltak som involverer SNO. I 2022 har SNO deltatt i planleggingen og gjennomføringen av to informasjonsmøter for moskusinteresserte på Dovrefjell.

Nasjonalparkstyret har gjennomført en serie partsmøter i forbindelse med revisjonen av forvaltningsplanen. SNO har deltatt på møtene og informert om erfaringer fra felt.

3.1.6 Brukerundersøkelse

SNO har bidratt til gjennomføring av brukerundersøkelse i verneområdene på Dovrefjell i regi av nasjonalparkstyret. Brukerundersøkelsen har fulgt fastsatt metodikk fra Miljødirektoratet, dvs. at besøkende fyller ut spørreskjema på tur inn i verneområdene.

SNO satte opp 21 svarkasser rundt hele området i månedsskiftet juni/juli. I løpet av sesongen (juli, august, september og halve oktober) har det vært behov for tilsyn, etterfylling og tømming av kassene. Lokalitetene med størst trafikk har hatt ukentlig tilsyn, mens kasser på lokaliteter med lite besøk har hatt langt færre tilsyn. Kassene ble demontert i midten av oktober.

Svarkasse på stien mellom Snøheim og Reinheim.

3.2 Utviklingstrekk og utfordringer

Ferdselen i deler av området medfører utfordringer for dyrelivet i området. I år har vi sett omfattende utfordringer for villreinen, men også andre arter som moskus og fjellrev har stor oppmerksomhet fra mange besøkende.

I år har det vært en betydelig økning i ferdselen ut fra de mest brukte startpunktene ved Kongsvold og Grønbakken. Ferdelsregistrering er viktig for å følge med på utviklingen i området. Gjennomføring av tiltak for å styre ferdselen vil være et viktig verktøy for å unngå unødig forstyrrelser av dyrelivet.

Som tidligere nevnt er det utfordringer knyttet til omfattende ferdsel i deler av Stropplsjødalen. Merkingen av skiløypa gjennom Stropplsjødalen til Reinheim allerede til vinterferien er utfordrende med tanke villreinsens bruk av området i februar og begynnelsen av mars.

3.3 Anbefalte oppfølgingspunkter

SNO anbefaler at Nasjonalparkstyret viderefører bestillinger til SNO på registrering, tilsyn og kontroll med ferdsel inn mot villreinsens trekk- og leveområder. Fjellreven har stor interesse både nasjonalt og internasjonalt. Det er viktig at det tas nødvendige hensyn til fjellrevlokaliteter ved ulike tilretteleggingstiltak.

Moskustien er et tiltak som har god kanalisierende effekt på ferdselsmønsteret i området, og tiltak som kan styrke denne effekten anbefales. Veiledning og informasjon både gjennom passive tiltak som ulike former for skilting, samt aktive tiltak gjennom tilstedeværelse av naturveiledere vil være tiltak med god effekt.

SNO anbefaler fortsatt enkle tiltak for å ha kontroll på slitasje og erosjon på stiene fra Kongsvold i retning Stropplsjødalen. SNO anbefaler at tilretteleggingstiltak som gjennomføres med formål å bedre situasjonen for verneverdiene følges opp med effektmåling. Eksempler på slik effektmåling kan være overvåking av stislitasje, ferdselsregistrering og registrering av villreinsens arealbruk.

Arbeidet med å skifte ut informasjonstavler på de viktigste innfallsportene bør prioriteres.

Omfanget av ulike former for muring, varding og steinformasjoner er påfallende i enkelte områder med mye ferdsel. Denne aktiviteten strider mot prinsippet om sporløs ferdsel og kan i enkelte tilfeller medføre utilsiktet ødeleggelse av automatisk freda kulturminner. SNO ønsker å bidra med å fjerne slike tilfeller i verneområdene.

Andre tema

SNO gjennomfører en rekke oppgaver i verneområdene på Dovrefjell som er forankret i sentrale oppgaver i SNO. Dette arbeidet presenteres kort nedenfor.

3.4 Villrein

SNO registrerer og overvåker villreinen i Snøhetta og Knutshø i forbindelse med annen virksomhet i området. Alle observasjoner av villrein registreres i databasen artsobservasjoner.no.

SNO registrerer villreinens arealbruk i kalvingsperioden. I 2022 ble det registrert at hoveddelen av kalvinga foregikk i Åmotsdalen i Snøhettaområdet og i de vestlige delene av Knutshøområdet. Det er spesielt viktig at villreinen ikke blir forstyrret i denne perioden.

SNO deltar i villreinjaktoppsynet i samarbeid med de lokale rettighetshaverne.

Rotasjonstrekket i nasjonalparken er viktig for villreinenes funksjonelle bruk av området. SNO fører derfor tilsyn med og registrerer ferdselen som kan påvirke dette rotasjonstrekket og annen ferdsel som kan forstyrre villreinenes naturlige arealbruk.

3.5 Fjellrev

SNO har ansvaret for bestandsovervåking og støttefôring av fjellrev i Snøhetta og Knutshø. Dette innebærer besøk på kjente fjellrevlokaliteter på vinteren og sommeren. Formålet med overvåkingen er å registrere aktivitet på hilokalitetene, registrere eventuelle ynglinger og innsamling av DNA-materiale. I tillegg gjennomføres støttefôring på en rekke fôringsstasjoner i nærheten av hilokaliteter.

Gjennom tilsyn og kontroll registrerer SNO at mange fotografer ønsker å fotografere fjellrev på Dovrefjell. I slike tilfeller informerer SNO om gjeldende regelverk og retningslinjer angående forstyrrelser av fjellrev.

I 2022 har SNO bistått NINA i kameraovervåking på utvalgte hilokaliteter.

I 2022 er det registrert 6 fjellrevynglinger i verneområdene på Dovrefjell.

3.6 Jerv

SNO har ansvaret for bestandsovervåking av jerv i Norge. Bestandsovervåkingen utføres i hht nasjonal instruks og rapporteres til Rovdata i databasen Rovbase. Overvåkingen baserer seg på besøk på kjente hilokaliteter og innsamling av DNA-prøver gjennom vinteren.

3.7 Moskus

SNO har ansvaret for gjennomføringen av feltarbeidet med moskus. Statsforvalteren i Trøndelag har ansvaret for gjeldende forvaltningsplan for moskus.

SNO gjennomfører tre årlige tellinger av moskusbestanden på Dovrefjell:

- Minimumstelling i februar/mars
- Kalvtelling 1 i begynnelsen av juli
- Kalvtelling 2 i månedsskifte september/oktober

Minimumstelling av moskus i Nystugudalen.

På denne måten har forvaltningen god oversikt over bestandssituasjonen med antall, produksjon og avgang. Alle moskusobservasjoner rapporteres i artsobservasjoner.no.

Gjeldende forvaltningsplan for moskus har et bestandsmål på 200 dyr i vinterbestanden. Målet er satt for å ha en sunn bestand og for å redusere utvandring. Siden begynnelsen på 2000-tallet har moskusbestanden vært over 200 vinterdyr. Miljødirektoratet har derfor fattet vedtak om bestandsregulerende uttak, slik at målet om 200 vinterdyr oppnås. SNO har ansvaret for gjennomføringen av det bestandsregulerende uttaket, og vinteren 2021/2022 ble det felt 39 moskus.

SNO gjennomfører konfliktdependende tiltak og uttak av moskus som vandrer ut av kjerneområdet på Dovrefjell eller som oppholder seg nær vei eller hytteområder.

Moskusbestanden på Dovrefjell er en del av helseovervåkingsprogrammet for hjortevilt og moskus i regi av Veterinærinstituttet. SNO tar prøver av alle moskuser som blir felt eller funnet døde etter instruks fra Veterinærinstituttet.

3.8 Rovfugl

SNO har ansvaret for ekstensivovervåking av kongeørn og hubro i Norge. Begge artene inngår i hvert sitt nasjonale overvåkingsprogram med tilhørende instruksjer. SNO registrerer og rapporterer til Rovdata, via databasen Rovbase. Gjennom ekstensivovervåkingen er det registrert territoriell aktivitet av kongeørn og hubro i eller i nærheten av verneområdene på Dovrefjell.

Øvrige rovfuglarter som registreres av SNO rapporteres i Rovbase eller artsobservasjoner.no.

3.9 Kulturminner

Kulturminner er en del av verneformålet på Dovrefjell og SNO fører tilsyn med og registrering av kulturminner som en del av feltarbeidet. Dette arbeidet rapporteres til de respektive Fylkeskommunene og NTNU-Vitenskapsmuseet.

Spor eller løsfunn etter den gamle villreinfangsten er typiske eksempler på kulturminner i verneområdene på Dovrefjell. Andre eksempler er gamle ferdselsruter i form av varderekker og stier.

I løpet av høsten 2022 har SNO gjennomført leting etter gjenstander som smelter frem fra snøfonner, såkalte fonnnfunn, i flere snøfonner. I tillegg har SNO gjennomført registreringer av kulturminner i nasjonalparken i samarbeid med arkeolog fra Trøndelag fylkeskommune.

4. Vedlegg

1. Oppsynsrapport Snøhetta Øst - villreinens arealbruk, uke 34/35
2. Oppsummering av ferdselsregistreringer på Dovrefjell
3. Bestillingsskjema 2022

Statens naturoppsyn

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@naturoppsyn.no | **Nett:** naturoppsyn.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

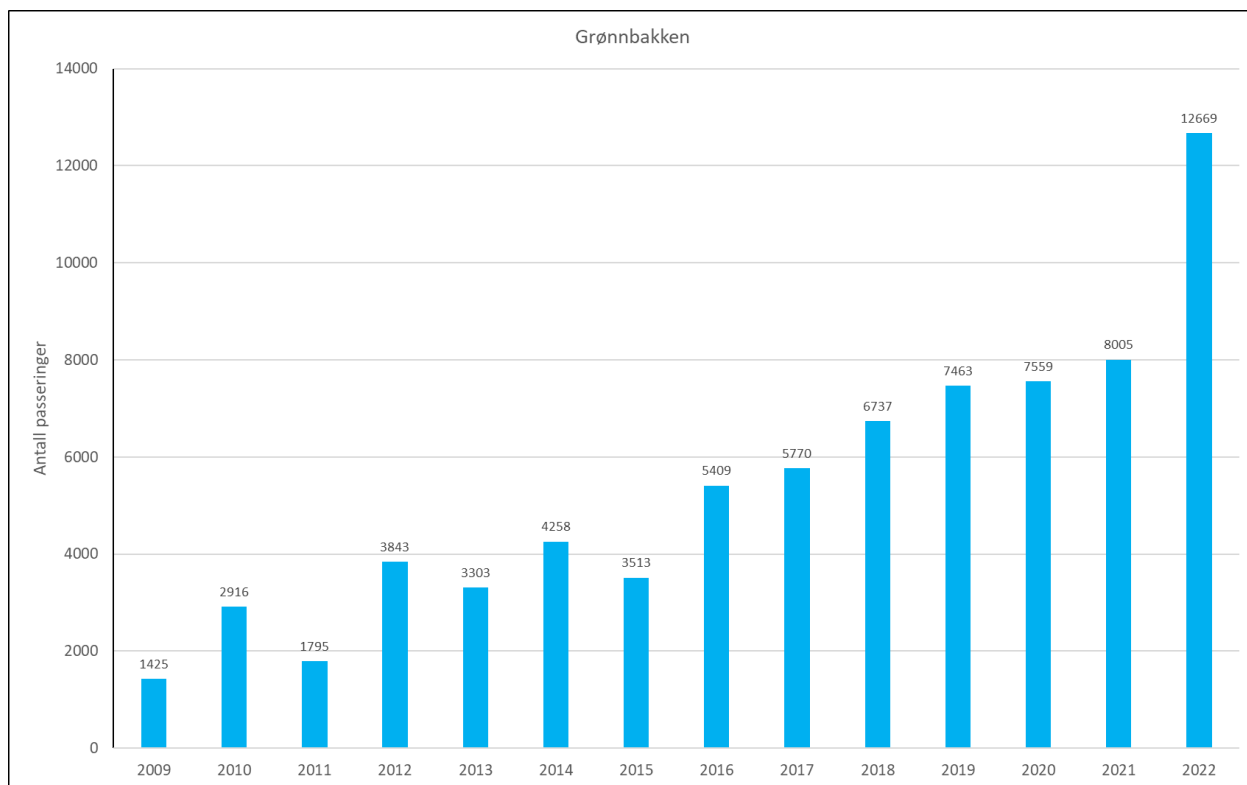
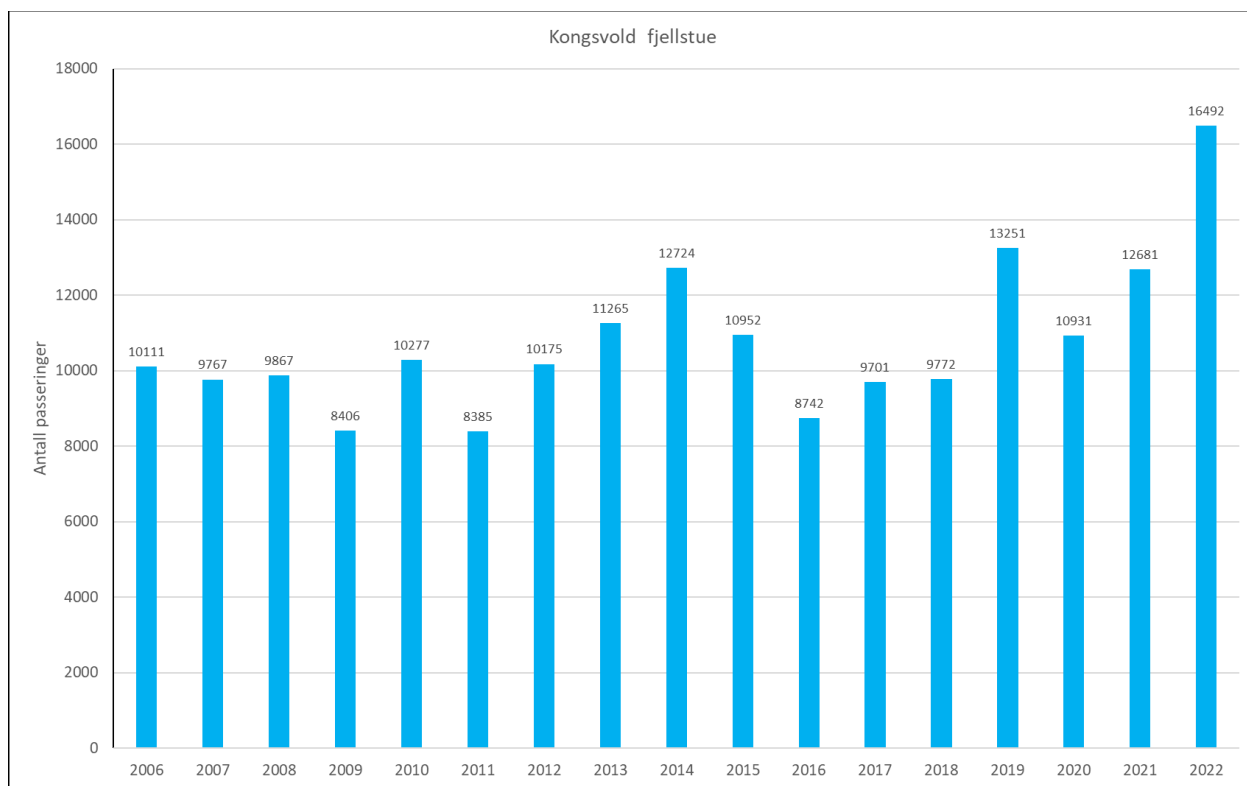
Besøksadresse: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

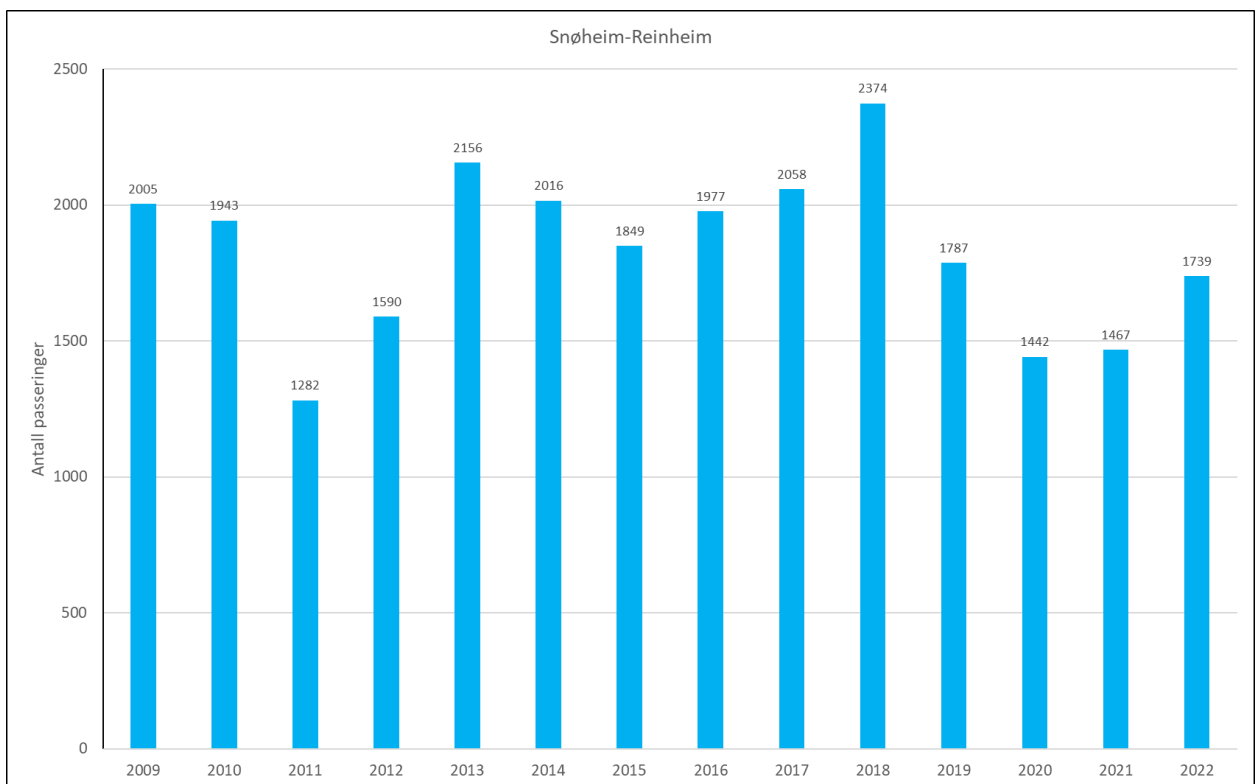
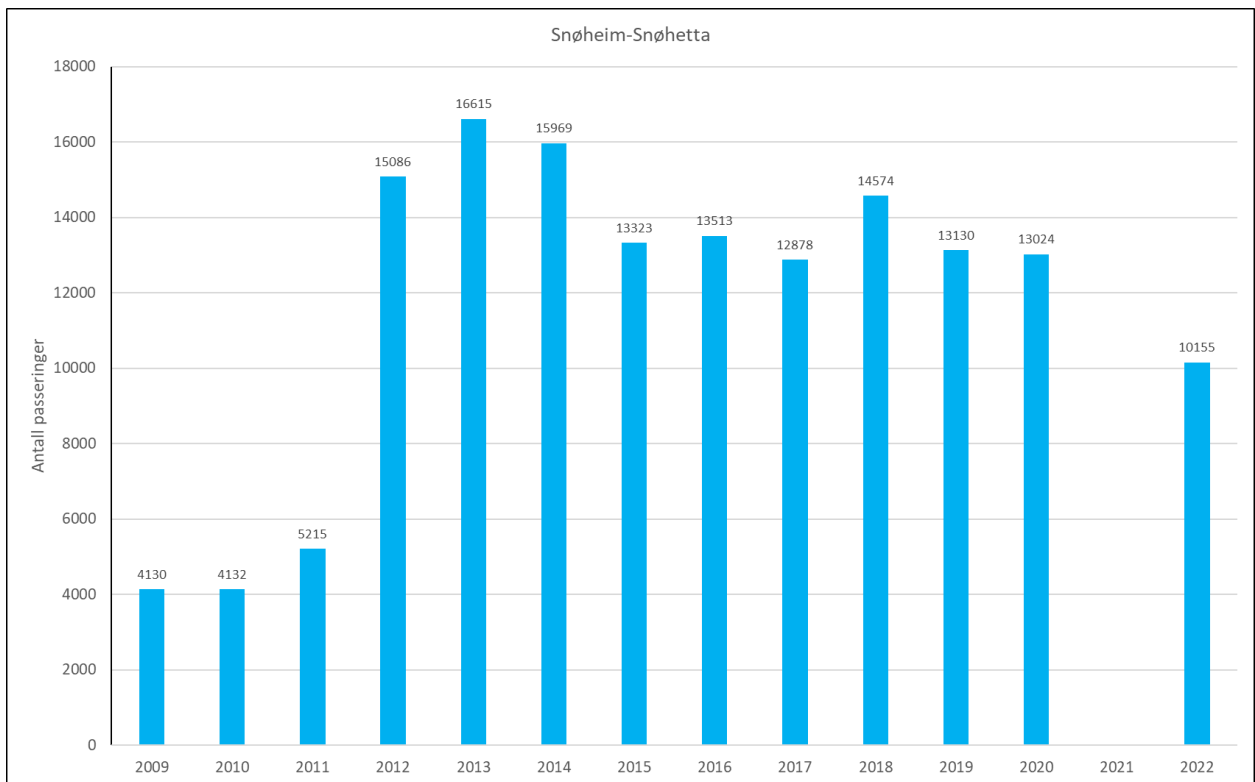
Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets feltpersonell.

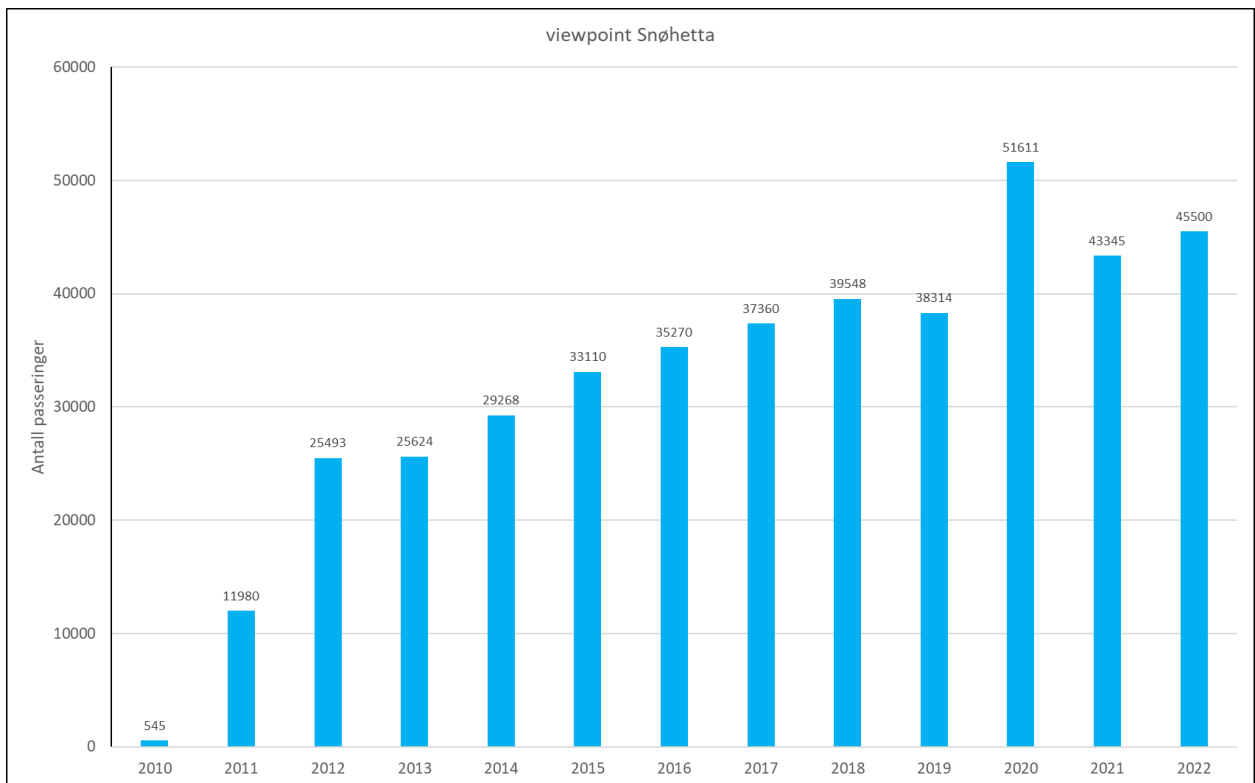
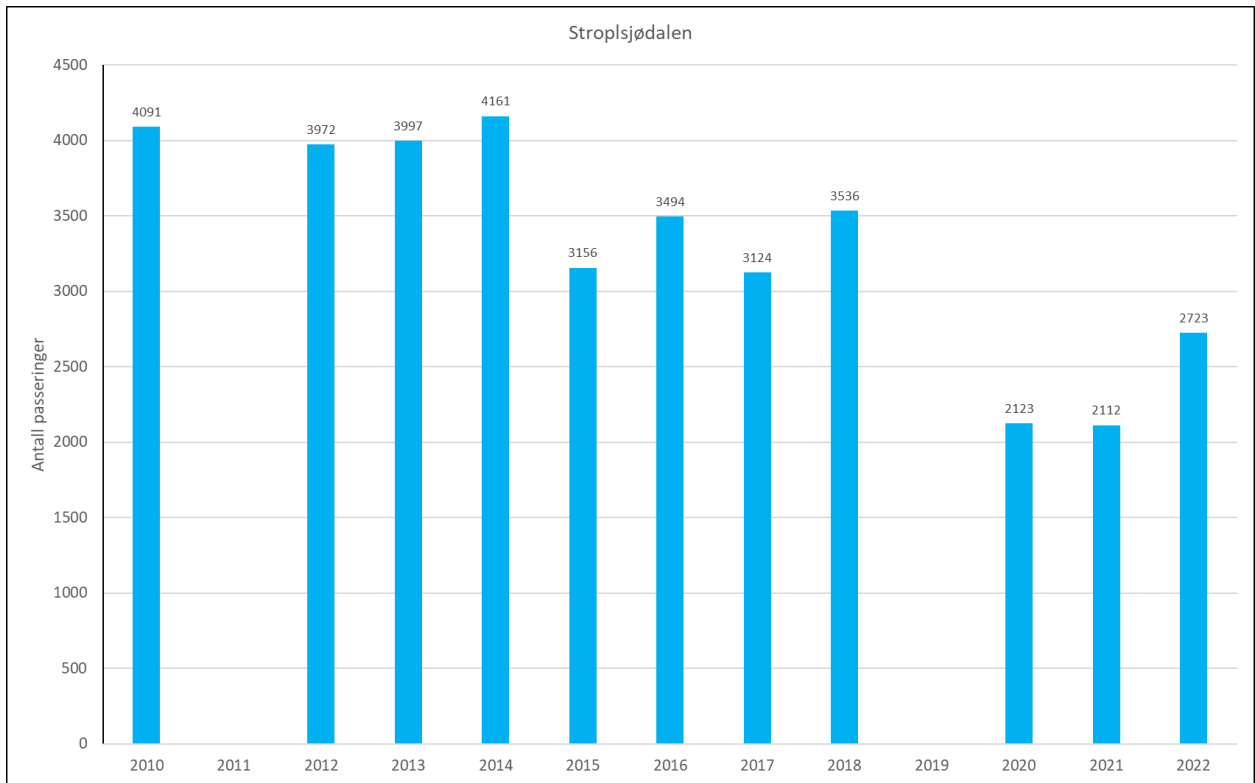
SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll og overvåking, til skjøtsel i verneområder, tilrettelegging i viktige natur- og kulturminneområder, informasjon og formidling.

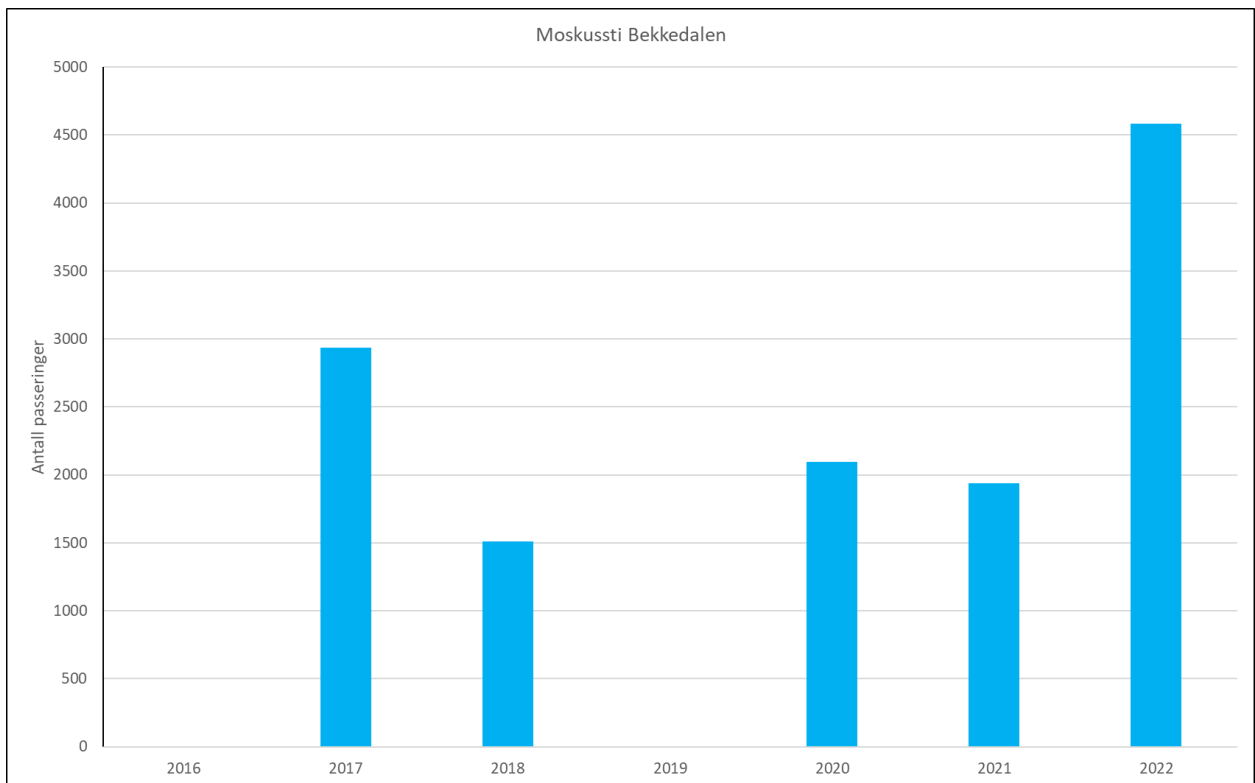
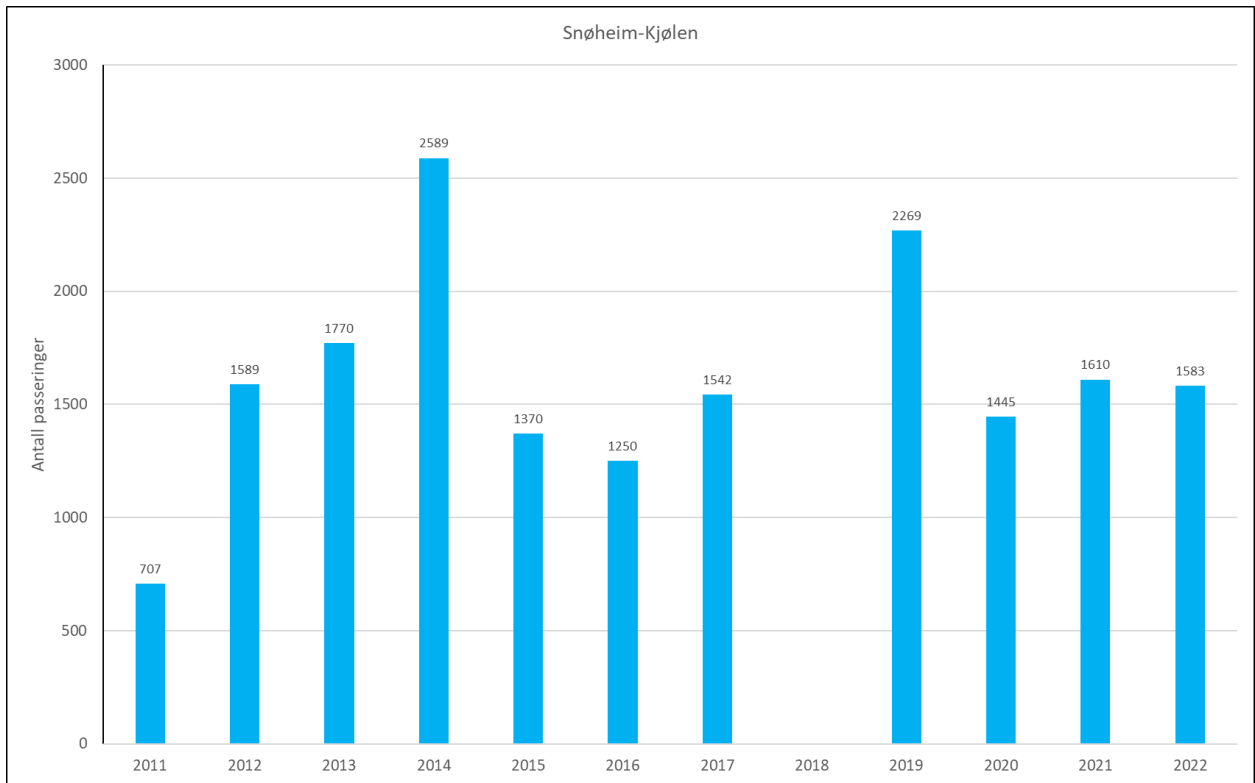
SNO har også mange oppgaver knyttet til store rovdyr, både registrering av bestander, dokumentasjon av skader på husdyr og tamrein, og uttak av dyr det er gitt fellingstillatelse på. Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og vi har ca. 60 lokalkontor spredt over hele landet.

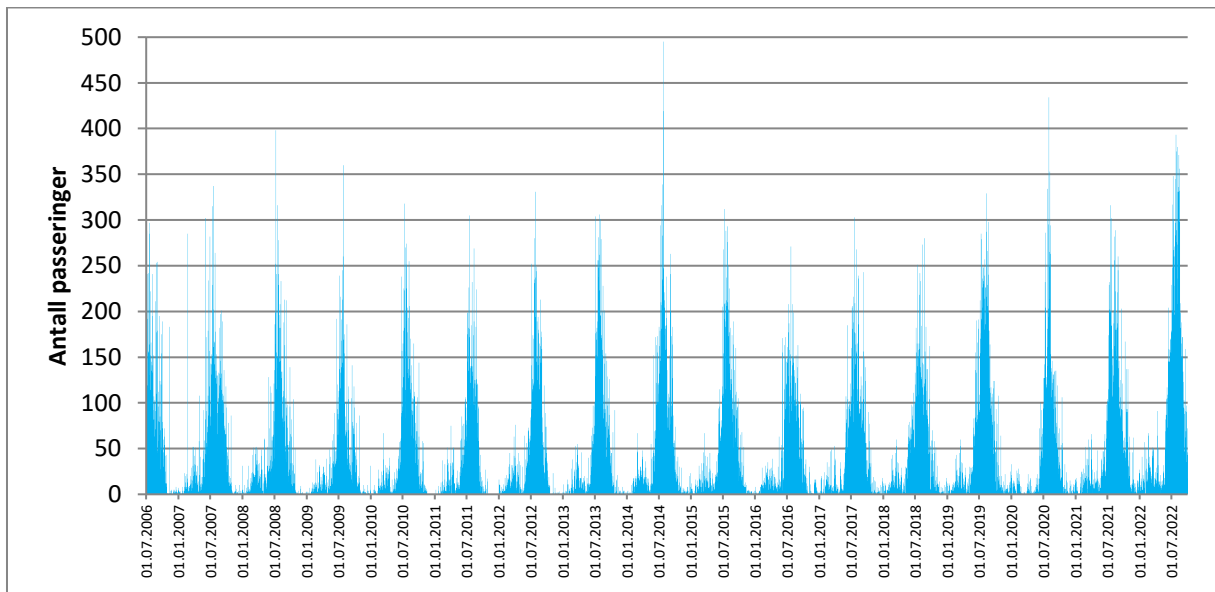
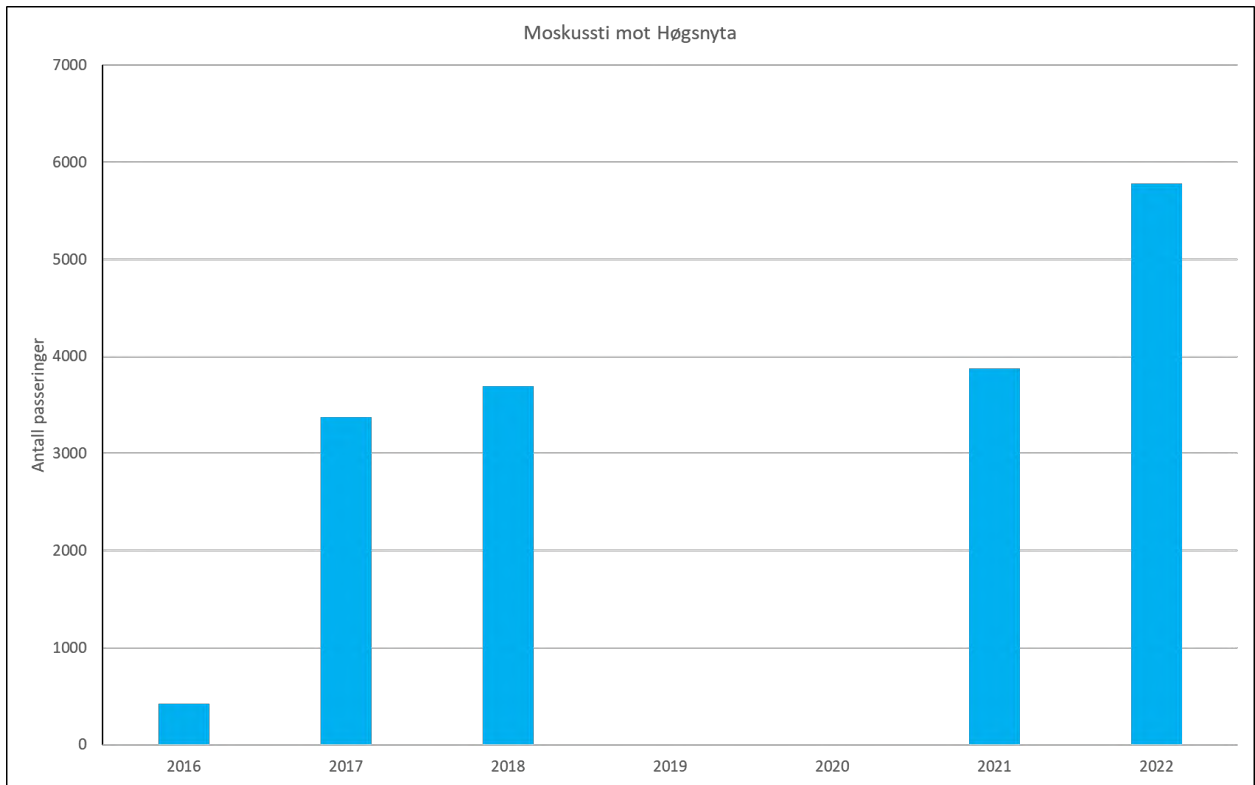
Årsrapport tellere Dovrefjell

Oppsynsrapport

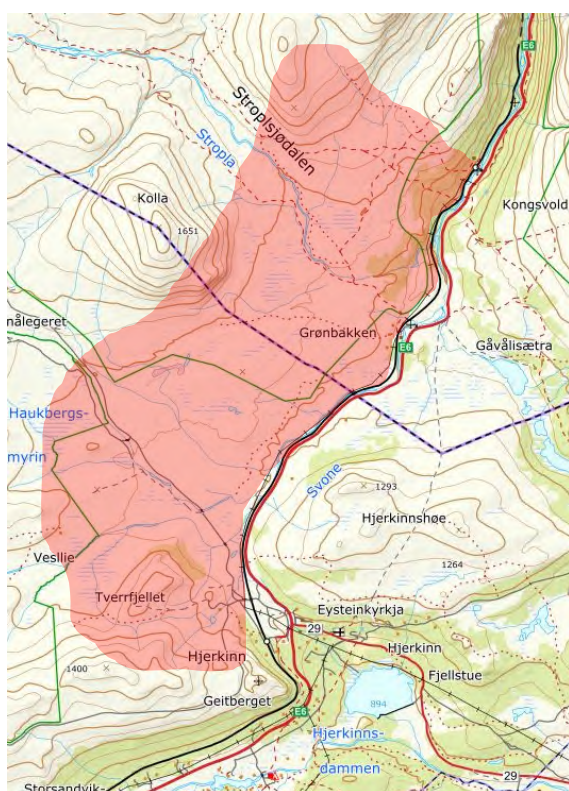
Snøhetta Øst

- villreinens arealbruk, uke 34/35

Bakgrunn

Bakgrunnen for rapporten er å beskrive villreinsens arealbruk i østlige deler av Snøhetta øst villreinområde i uke 34/35, nærmere bestemt i områdene mellom Hjerkin, Kongsvold og Kolla. Formålet er å synliggjøre utfordringene villreinen har når den skal trekke gjennom området. Området er preget av stor menneskelig aktivitet hele året. Denne rapporten dokumenterer observasjoner gjort av oppsynspersonell og ansatte ved Norsk Villreinsenter i uke 34/35 i 2022.

Villreinsens arealbruk i området er godt kartlagt. Denne rapporten er et bidrag i å vise noen konkrete eksempler på utfordringene i området i en begrenset periode.

1 Området mellom Hjerkin, Kongsvold og Kolla merket med rødt.

Rapporten er skrevet av Espen Rusten (SNO), i samarbeid med Tord Bretten (SNO), Tore Larsson (Dovre fjellstyre), Bjørn Sæther (Sunndal fjellstyre) og Raymond Sørensen (Norsk Villreinsenter).

1. Arealbruk i uke 34/35

Villreinjakta startet 20.august. Sørlig vind i midten av august og første uka av jakta førte til at en del villrein oppholdt seg i det gamle skytefeltet og i fjellområdene sør mot Dombås. Ei uke ut i jakta ble det mer nordlig vind og i løpet av søndag, mandag og tirsdag i uke 34/35, begynte flere av flokkene å trekke nordover.

Søndag 28.august

Utpå kvelden kom det en flokk på ca 100 dyr på østsida av Kolla, disse ble støkt av jegere og endte oppi Kolla. Oppdalsjegere posterte på grensa ved Kolla. I tillegg var det en del spredt ferdsel på hele stisystemet fra Grønbakken og innover.

Mandag 29.august

Fjellopsyn satt i Vesle Nystugguhøa og observerte mot Kolla, Kollflata og innover Stroplsjødalen. Utpå ettermiddagen dukka det opp en flokk på Kollflata som trakk mot Grønbakken. Det felt et par dyr og flokken flyktet mot Kaldvella for å krysse Stroplsjødalen. Flokken stoppet like før de kom til stien og elva, og viste klart "redsel" for stien, hvor de snudde, gikk 100-200 meter lenger opp, for så å prøve igjen. Dyrene ble da innhentet av ny jeger på vestsiden av Kaldvella, og et eller to dyr ble felt. Dyrene trakk deretter opp i Kolla. Ved toppen ble det felt nok et dyr, før de trakk sør over toppen og ut av syne. Det var anslagsvis ca. 100 personer i tillegg til jegere som beveget seg etter stiene fra Kongsvold/Grønbakken denne dagen. Mange av disse gikk inn til Hestgjeterhytta, mens minst 5 puljer a 2 personer, gikk runden opp i Salen og ned til Kongsvold igjen.

Det var fellesjaktdager disse dagene og grensen går i Kaldvella, men ingen av dyrene kom så langt at de fikk muligheten til å trekke over, på grunn av turister, fotografer og jegere, som har tillatelse til å jakte på vestsiden av Kaldvella.

Tirsdag 30.august.

Vindretningen hadde nå dreid mot sørøst. SNO oppholdt seg i området mellom Kongsvold og Vesle Nystuguhø store deler av dagen. I 08-09-tida ble det oppdaget en flokk på 9 bukker på myrene øst for Kolla. Disse beitet ute på myra og trakk sakte mot vinden (nordover). I løpet av et par timer ble det observert 3-4 grupper på tur innover stiene fra Grønbakken mot Kolla, og langs stien fra Kongsvold. I tillegg var det flere personer som gikk på de samme stiene på egenhånd, både jegere og andre besøkende. Totalt ble det observert minst 150 personer på disse stiene i løpet av formiddagen. Etter kort tid ble bukkeflokket støkt og trakk opp i Kolla.

Fjellopsynet observerte en flokk ved Haukberget. Både jegere og fotografer oppholdt seg i nærheten av denne flokken.

Utpå kvelden fikk både SNO og Fjellopsynet melding om en villreinflokk (ca 250 dyr) som oppholdt seg i nærheten av bommen på Snøheimveien ved Hjerkin. I løpet av kvelden ble det felt 2 dyr inntil Snøheimveien, ca 500 meter innenfor bommen ved Hjerkin. Etter påskyting delte flokken seg i tre. To av flokkene ble "fanget" mellom infrastruktur før de etter hvert trakk utover myrene mot Haukberget.

Onsdag 31.august og torsdag 1.september.

Sørøstlig vind. I løpet av disse dagene ble den samme flokken observert i området Grisungdalen/Tverrfjellet av naturveilederen som betjener viewpoint Snøhetta. Onsdag observerte SNO en flokk som "kvernet" i fjellsida sør for stien til viewpoint Snøhetta.

Fjellopsynet observerte et par flokker i Kolla. Disse trakk etter hvert sørover.

Fredag 2.september

Det fortsatte med sørøstlig vind. Denne helga ble det arrangert fuglehundprøver i terrenget innover mot Kolla og Vesle Nystuguhø.

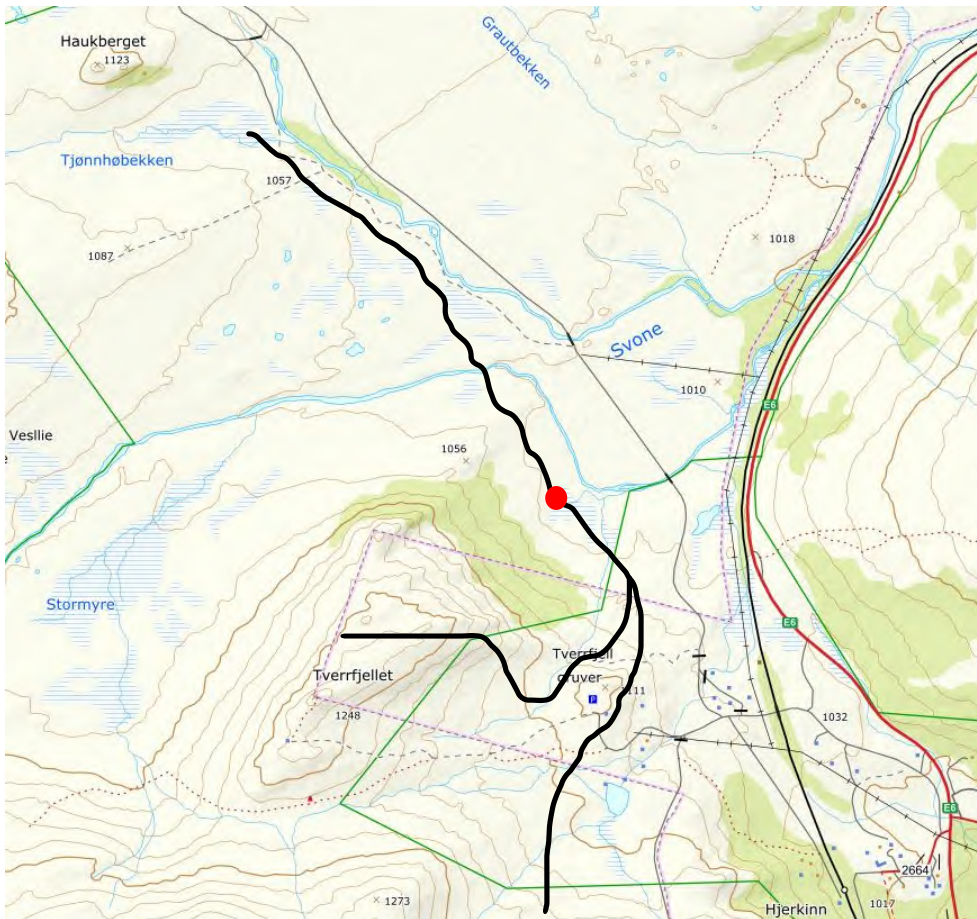
Fra sørsiden av Kolla ble det i 12-tida observert to flokker som gikk sammen til en flokk på myra nedenfor Tverrfjellet i Grisungdalen. I løpet av en times tid trakk flokken mot vinden opp på ryggen av Tverrfjellet. Her var det både jegere og turister. Flokken ble jaktet på oppe på ryggen nordøst for toppen på Tverrfjellet. Etter ca 3 timer trakk flokken ned på sørsiden av Tverrfjellet og ned mot stien og p-plassen til viewpoint Snøhetta.

På dette tidspunktet var daglig leder ved Norsk Villreinsenter orientert om villreinflokken. Villreinsenteret valgte å stenge stien ved p-plassen og tømme området mellom p-plassen og selve bygget på toppen for besøkende. Naturveilederen ved Norsk Villreinsenter holdt tilbake besøkende på p-plassen inntil SNO ankom. På dette tidspunktet var det 15-20 besøkende som oppholdt seg på p-plassen. De fleste forlot området utover kvelden.

Villreinflokken gjorde flere forsøk på å krysse stien til viewpoint Snøhetta, men det var tydelig at ferdsel på stien tidligere på dagen forhindret kryssing av stien. Klokket 20 ble det felt et dyr ca 250 meter innenfor starten på stien. På dette tidspunktet var det kun noen få turister igjen på p-plassen. Flokken forsvant deretter over Tverrfjellet.

Lørdag 3.september

Fortsatt sørøstlig vind. Flokken på ca 250 dyr oppholdt seg fortsatt i området og i 11-tida ble den observert ved elva Svåne, ca 3 km innenfor bommen på Snøheimveien. I løpet av et par timer trakk flokken mot vinden og kom etter hvert til Grisungbekken. Ca kl 12:30 kom et følge på 28 ryttere fra Hjerkinn i retning mot Grisungbekken. Disse ble kontaktet og bedt om å følge alternativ rute langs Snøheimveien. Anmodningen ble fulgt, og etter ca 30 minutter fortsatte flokken mot Hjerkinn. Her roet den seg på myra øst for Tverrfjellet. Kl 15 ble det felt et dyr i dette området. Flokken trakk ca 200 meter lenger nord. Her oppholdt den seg på et begrensa myrområde i 4 timer. Kl 19 ble det felt ytterligere et dyr på myra.

Villreinens arealbruk lørdag 3.september. Rød prikk viser hvor flokken oppholdt seg i 4 timer.

Flokken delte seg og trakk forbi på begge sider av p-plassen til viewpoint Snøhetta. På dette tidspunktet oppholdt det seg 6-7 jegere og en del besøkende på p-plassen. Det ble også observert hunder både med og uten bånd. En jeger felte et dyr ved bekken mellom p-plassen og Tverrfjellet. Begge flokkene forsvant ut av syne i retning Grisungdalen og Vålåsjøhøe.

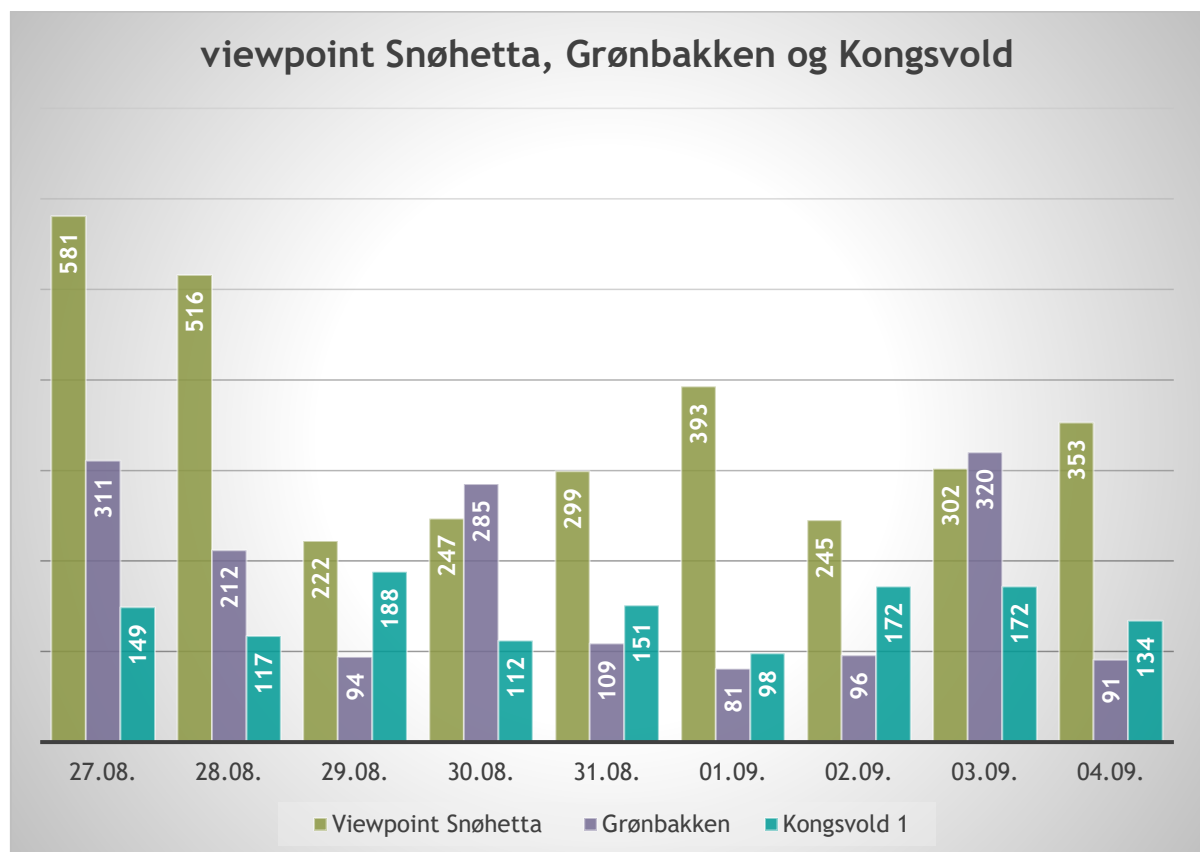
Søndag 4.september

Fortsatt sørøstlig vind. SNO observerte en flokk på ca 30 dyr som kom nordfra og krysset Snøheimveien ved Veslefallet. Flokken trakk etter hvert til myra der flokken på ca 250 dyr oppholdt seg dagen før. Pga tåke var det ikke mulig å se hvor flokken trakk etter et kort opphold på myra.

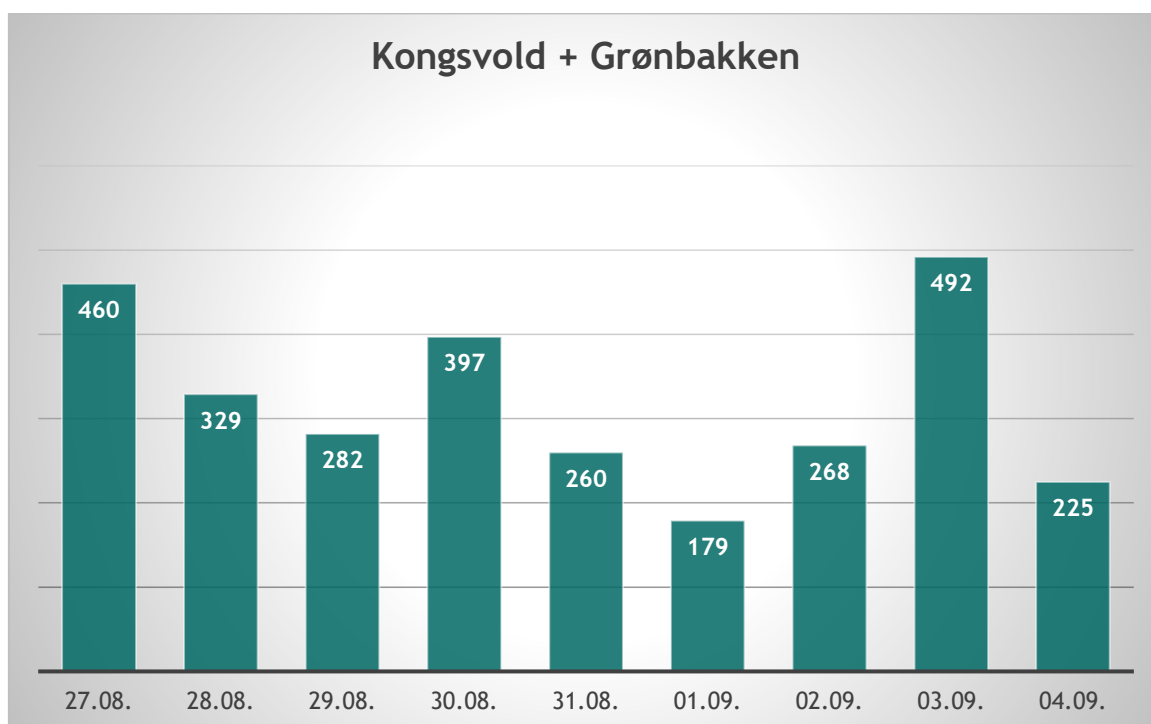
Ifølge arrangøren av fuglehundprøven, ble det observert en flokk på ca 30 dyr i Vesle Nystuguhø lørdag.

Ferdelsesregistreringer

På oppdrag fra Dovrefjell Sunndalsfjella nasjonalparkstyre gjennomfører SNO ferdelsesregistreringer på flere viktige stier inn i området. Nedenfor presenteres registreringene som er gjort på stiene viewpoint Snøhetta, Grønbakken og Kongsvold (T-stien) i perioden 27.august til 4.september. Tallene som presenteres er totalt antall passering per dag (inn+ut).

Totalt antall passeringer på stiene viewpoint Snøhetta, Grønbakken og Kongsvold (T-stien).

Summen av totalt antall passeringer på stiene fra Grønbakken og Kongsvold (T-stien).

Dataene fra ferdselstelloene gir et bilde på antall passeringer ved tellepunktet ved starten på stien. Vi har ikke tall på hvor mange av de beøkende som har gått moskusstien fra Kongsvold og Grønbakken. Observasjoner fra felt tyder likevel på at mange av de som har passert ferdselstelloene har fortsatt lenger inn i fjellet enn moskusstien.

Oppsummering

Observasjonene som er beskrevet, viser at det ved sørøstlig vindretning er stor sannsynlighet for at villreinflokker kommer i nærheten av Hjerkin og Tverrfjellet. Området mellom Kolla og E6 er viktig trekk-korridor for villreinen på trekk nord/sør mellom Stroplesjødalen og gamle skytefeltet

I løpet av dagene som er beskrevet i denne rapporten er det observert følgende brukere/besøkende i området:

- Fotografer
- Turgåere
- Syklister på Snøheimveien
- Organisert ferdsel:
 - Moskussafari
 - Rideturer
 - Skoleklasse
 - Fototurer
 - Fuglehundprøver
- Jegere og jaktutøvelse
- Besøkende til viewpoint Snøhetta
- Buss til Snøheim
- Annen kjøring på Snøheimveien

Den samla belastningen som følge av ulike ferdselsformer, medfører at villreinens naturlige trekk gjennom området blir forstyrret. Topografi, infrastruktur, samt vindretning, fører til at villreinen ved flere anledninger har havnet i "blindveier" hvor den har blitt stående i pressa situasjoner over lengre tid. Slike situasjoner fører til stress, samt tap av tid til hvile og beite.

Jaktutøvelse i områder med mye ferdsel og infrastruktur stiller store krav til sikker jaktutøvelse. Dette gjelder spesielt i området nærmest Hjerkin, men også langs deler av akse nordover mot Stroplesjødalen hvor jernbanen og E6 utgjør en yttergrense.

Ferdselen ut fra Grønbakken skjer i vifteform langs flere stier og spredt i terrenget. Noe av samme tendensen er tydelig langs T-stien fra Kongsvold. Her er det også en del ferdsel opp mot Salen og Vesle Nystuguhø. Ferdselsmønsteret i området er beskrevet i NINA Rapport 2061.

Ferdsl i området er en stor utfordring for villreinenens trekkmuligheter. Data fra ferdselstellerne for denne begrensede perioden, viser at ferdselen utgjør en barriereeffekt for reinen, jf NINA Temahefte 51, Horisont Snøhetta, s. 37.

Denne rapporten beskriver:

- store utfordringer for villreinen å trekke nord/sør mellom Stroplsjødalen og Snøheimveien.
- utfordringer ved å gjennomføre villreinjakt i områder med stor ferdsel og infrastruktur (veier, jernbane og turistattraksjoner).